

Bestemmingsplan Buitengebied 2008

Bestemmingsplan Buitengebied 2008

Inhoud:

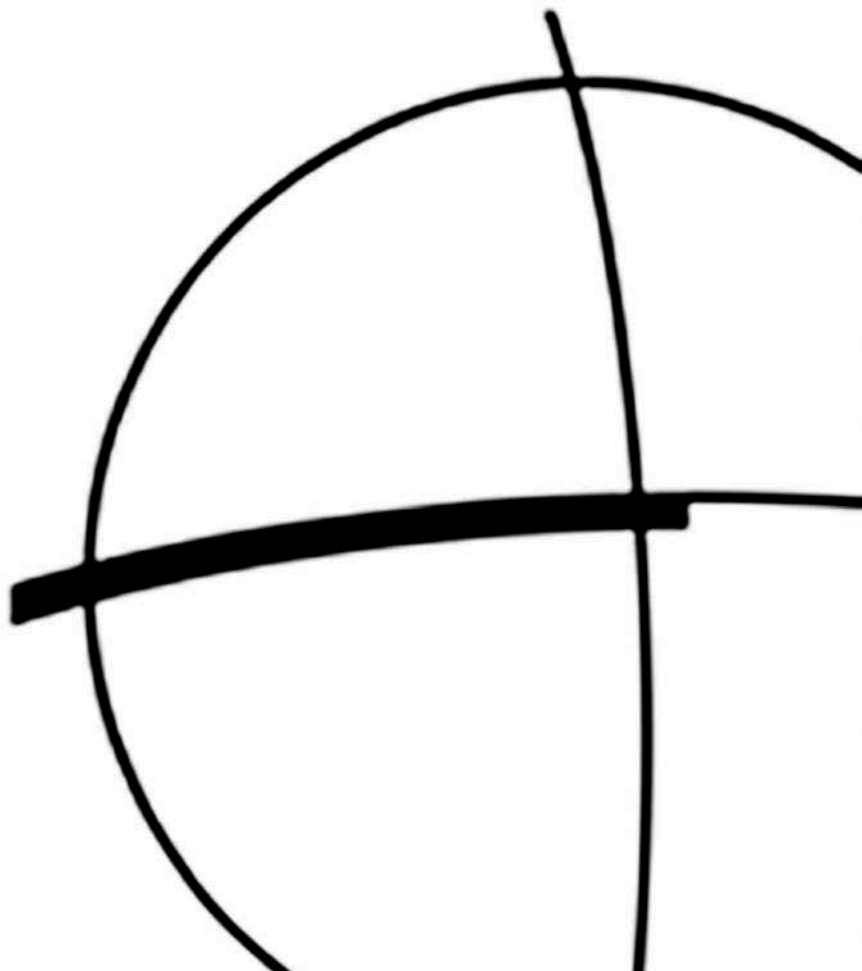
Toelichting + bijlagen
Voorschriften
Plankaart

Separaat bijgevoegd:

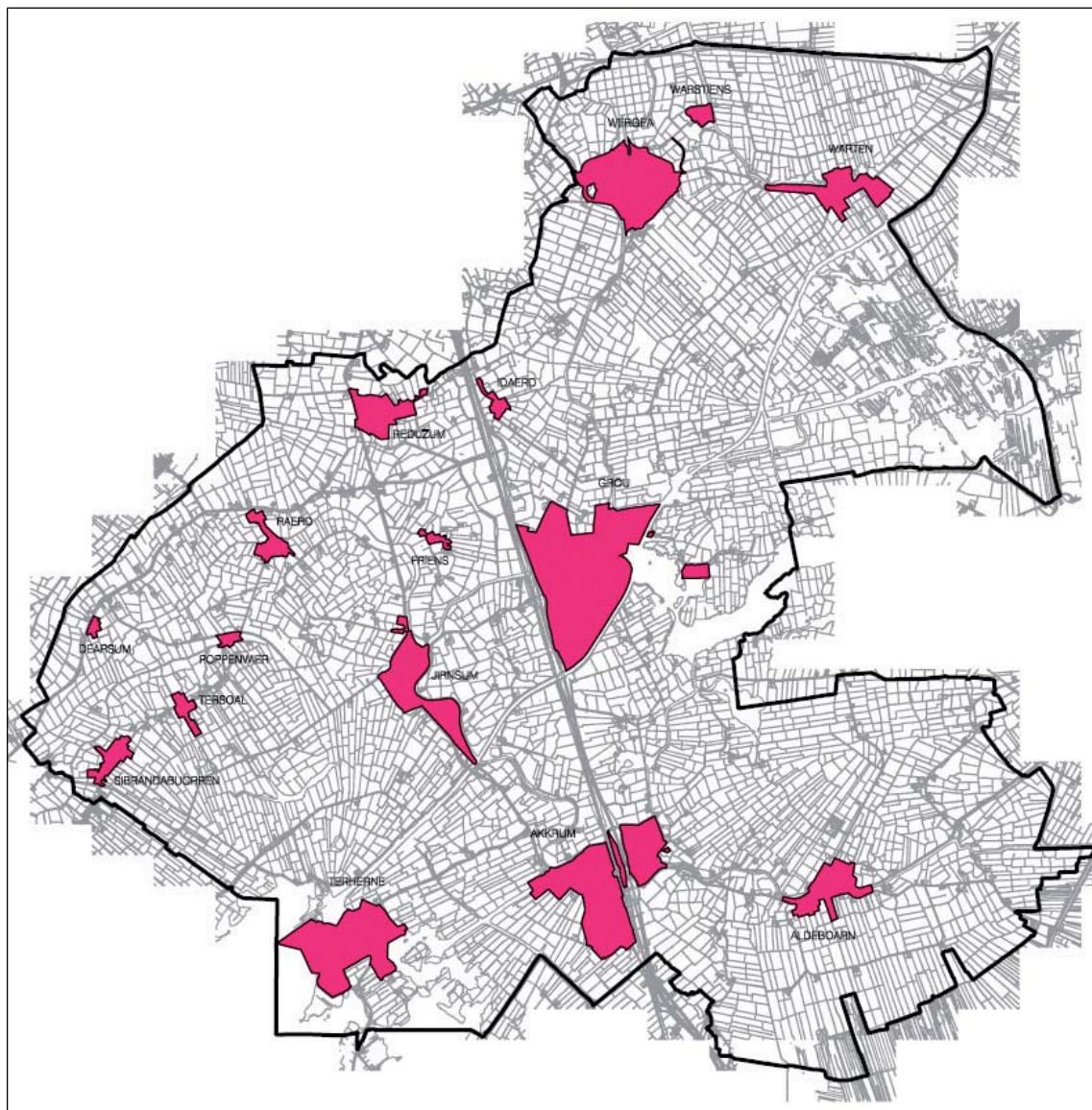
'Inspraakreacties en vooroverleg Bestemmingsplan Buitengebied 2008, Gemeente Boarnsterhim';
'Ambtshalve wijzigingen voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied 2008';
'Ecostructuurmethode Boarnsterhim';
'Reactienota Zienswijzen';
'Memo "Argumentatie aanpassing zone It String";
'Geluidsonderzoek industrieterrein Warten t.b.v. actualisatie bestemmingsplan 2006'

10 maart 2009

Projectnummer 025.00.00.10.09

Overzichtskaart

Overzicht van het gebied waarop het bestemmingsplan "Buitengebied 2008" betrekking heeft

Toelichting

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Context	5
1.2	Relatie met de Herziening 2004	5
1.3	Tijden veranderen	5
1.4	Doel van het bestemmingsplan Buitengebied 2008	7
1.5	Karakter van het plan	9
1.6	Inhoud van het plan	9
1.7	Planproces	10
2	Landschappelijke kenmerken	11
2.1	Ontstaanswijze van de bodem	11
2.2	Occupatiegeschiedenis	12
2.3	Beschrijving van het huidige landschap	15
2.3.1	Middelzeepolders	15
2.3.2	Terpengebied	16
2.3.3	Hooilandengebied	18
2.3.4	Merengebied	19
2.3.5	Veengebied	20
2.3.6	Droogmakerijen	20
2.3.7	Bebouwingskarakter per landschapstype	21
3	Het natuurlijke milieu	23
3.1	Inleiding	23
3.2	Alde Feanen	23
3.3	Sneekermeergebied	25
3.4	De Deelen	27
3.5	Ecologische hoofdstructuur (EHS)	28
3.6	Overige natuurgebieden buiten de EHS	31
3.7	Ganzenfoeragegebieden	31
4	De landbouw	33
4.1	Inleiding	33
4.2	Agrarisch grondgebruik	33
4.3	Het aantal bedrijven	33
4.4	Bedrijfstypen	34
4.5	Bedrijfsomvang	35
4.6	Externe productiefactoren	37
4.7	Bedrijfsgebouwen	40

5	Recreatie	43
5.1	Inleiding	43
5.2	Kleine watersport	43
5.3	Grote watersport	44
5.4	Verblijfsrecreatie	47
5.5	Landrecreatie	48
5.6	Attracties en overige voorzieningen	49
5.7	Economische betekenis van de recreatie en toerisme	49
6	Wonen, niet agrarische bedrijven en molens	51
6.1	Wonen	51
6.2	Niet-agrarische bedrijvigheid	52
6.3	Molens	53
7	Infrastructuur	55
7.1	Wegen	55
7.2	Spoorwegen	56
7.3	Vaarwegen	56
7.4	Gasleidingen	57
7.5	Straalverbindingen	58
7.6	Hoogspanningsleidingen	59
7.7	Delfstofwinning	59
8	Beleidskader	61
8.1	Rijksbeleid	61
8.1.1	Nota Ruimte	61
8.2	Agenda voor een Vitaal Platteland	64
8.2.1	Waterbeleid	65
8.2.2	Nationaal Park De Alde Feanen	67
8.3	Provinciaal beleid	67
8.3.1	Streekplan	67
8.3.2	Gebiedsvisie voor Midden-Fryslân	75
8.3.3	Tweede Waterhuishoudingsplan (2000-2008)	76
8.3.4	Provinciaal milieubeleidsplan	77
8.3.5	Provinciaal verkeers- en vervoersplan	80
8.4	Gemeentelijk beleid	80
8.4.1	Bestemmingsplan Buitengebied 1998	80
8.4.2	Artikel 30-herziening	83
8.4.3	Beleid van het waterschap	84
8.4.4	Beschermd dorpsgezicht Warstiens	85

9	Milieubeperkingen	87
9.1	Geluid	87
9.1.1	Wegverkeerslawaai	87
9.1.2	Spoorweglawaai	88
9.1.3	Industrielawaai	89
9.2	Ecologie	91
9.3	Archeologie	94
9.4	Externe veiligheid	96
9.5	Luchtkwaliteit	102
10	Visie op de ruimtelijke ontwikkeling	103
10.1	De hoofdlijn	103
10.2	Planologische toetsing	104
10.3	Hoe werkt het ontwikkelingskader	105
10.4	Functieontwikkeling in het buitengebied	106
10.5	Bescherming van landschappelijke kwaliteit	110
11	Planuitgangspunten	113
11.1	Algemene uitgangspunten	113
11.2	Agrarische bedrijven	114
11.3	Wonen	117
11.4	Niet-agrarische bedrijven	119
11.5	Recreatieve voorzieningen en horeca	120
11.6	Natuur	123
11.7	Water en waterbeheer	124
11.8	Duurzame energiebronnen	127
11.9	Beschermd dorpsgezicht Warstiens	127
12	Juridische vormgeving	129
12.1	Vormgeving van het plan	129
12.2	De plankaart	130
12.3	De voorschriften	130
12.4	Bestemmingsplanprocedure	136
13	Handhaving	139

Bijlage

Inleiding

Context ^{1.1}

De gemeente Boarnsterhim heeft op 16 februari 2005 besloten om het geldende bestemmingsplan voor het buitengebied te herzien. Het vigerend bestemmingsplan dateert van 1998 en beslaat het gehele buitengebied van de gemeente. Dit plan heeft steeds gebrekkig gefunctioneerd, omdat Gedeputeerde Staten aan delen van het plan de wettelijk vereiste goedkeuring onthielden. Daardoor is het plan nooit helemaal rechtsgeldig geworden.

GEDEELTELIJK GOEDGEKEURD
BESTEMMINGSPAN 1998

Na de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 19 maart 2001 over dit bestemmingsplan is de gemeente gestart met de reparatie van de niet-goedgekeurde delen, overeenkomstig het bedoelde in artikel 30 WRO. De reparatie betrof een lange lijst van verbeteringen en aanpassingen. Het reparatieplan omvatte feitelijk een totale herziening van het bestemmingsplan, kortweg Herziening 2004 genoemd.

ARTIKEL 30 - BESTEMMINGSPAN
PLAN EN 'HERZIENING 2004'

Relatie met de Herziening 2004 ^{1.2}

Gold er ten tijde van het opstellen van het bestemmingsplan Buitengebied 1998 nog een groot aantal zeer diverse bestemmingsplannen voor het buitengebied, bij dit nu voorliggende plan Buitengebied 2008 is dat niet het geval, op een aantal specifieke locaties na. De gemeente beschikt daarmee over een tamelijk recent plan, waarin vele beleidskeuzen zijn verwerkt die nog steeds leidraad zijn voor het nieuwe beleid, zoals dat middels dit nieuwe plan zal worden gevoerd. Bij de opstelling van dit nieuwe bestemmingsplan Buitengebied 2008 is dan ook herhaaldelijk gekeken naar het plan uit 1998, de indertijd ingediende zienswijzen, reacties van overheidsinstanties etc. om te bezien of nieuwe beleidsvoorstellen op draagvlak zouden kunnen rekenen. In die zin is de Herziening 2004 nuttig gebruikt als bron van beleid en als naslagwerk voor de beoordeling van nieuw beleid.

Tijden veranderen ^{1.3}

In het plan 1998 werd geconstateerd dat onze gemeente 310 agrarische bedrijven telde. In 2006 zijn dit er volgens opgave van het CBS nog slechts 253. Jaarlijks nam het aantal bedrijven met circa 2% af. De ver-

MINDER AGRARISCHE
BEDRIJVEN

GROTERE AGRARISCHE BEDRIJVEN

wachting is dat deze afname nog wel even doorgaat. Wanneer het tempo niet wijzigt, zal het aantal agrarische bedrijven over 10 jaar minder dan 190 bedragen: een halvering van het aantal agrarische bedrijven in 30 jaar tijd.

Dat het aantal agrarische bedrijven vermindert is niet nieuw: dit vindt al sinds de Tweede Wereldoorlog plaats. De blijvende agrarische bedrijven krijgen daardoor ruimte om zich verder te ontwikkelen. We zullen in de toekomst rekening moeten houden met melkveehouderijbedrijven van 50 á 60 ha agrarische cultuurgrond met tenminste 100 stuks melkvee als basis voor het eenmansbedrijf. Daarnaast verwacht de agrarische sector een ontwikkeling van meer en meer tweemansbedrijven. Bedrijven met 100 ha en meer en 200 stuks melkvee zullen in de toekomst dan ook in toenemende mate een gewoon verschijnsel worden. De bij recht toegestane omvang van het agrarisch bouwperceel zal dan niet meer voldoende zijn. Bij de vaststelling van de integrale visie Buitengebied op 29 mei 2007 heeft de gemeenteraad op deze ontwikkeling ingespeeld, door bij binnenplanse vrijstelling de mogelijkheid te creëren het agrarisch bouwblok te vergroten van 1 ha naar 2 ha (mits een passende landschappelijke inpassing plaatsvindt).

Deze ontwikkeling heeft ook gevolgen voor de omvang van de erven en de stallen en schuren. Waar in het verleden de kop-hals-romp en de stelpboerderij omgeven door iepen en essen in hoge mate het landschap domineerden, is sinds de zeventiger jaren een ligboxstal heel gewoon geworden. In veel gevallen is het erf en de erfbepplanting niet op deze nieuwe situatie aangepast. Er is zelfs veel erfbepplanting verdwenen. Dit vinden wij uit landschappelijk oogpunt niet wenselijk. We moeten voor de komende tijd rekening houden met een verdere opschaling van het erf en de omvang van de gebouwen. De traditionele boerderij wordt steeds minder belangrijk voor de agrarische bedrijfsvoering – deze staat soms gewoon in de weg – en het aantal grote stallen neemt toe. Daarbij groeit het aantal bijkomende zaken als de kunstmestsilo's, de mestsilos, de opslag van kuilvoer al dan niet in een silo of verpakt als plastic rollen en in sommige gevallen de mestvergistingsinstallatie. Gaandeweg ontstaan er op deze wijze agricomplexen.

GROTE BOERDERIJEN KRIJGEN EEN NIEUWE FUNCTIE

Wat zich steeds meer manifesteert is het inmiddels grote aantal boerderijen dat geen agrarische functie meer heeft. Ging het vroeger nog om relatief kleine boerderijen, inmiddels verliezen ook bedrijven met ligboxstallen hun agrarische functie. Het wordt steeds moeilijker om voor dit soort bedrijven een passende functie te vinden, waarbij alle bedrijfsgebouwen weer een volwaardige functie krijgen.

Het aantal agrarische bedrijven vermindert niet alleen, ook het daarmee samenhangende traditionele economisch draagvlak onder het landelijk gebied dunt uit. Diverse agrarische percelen – met name op plaatsen waar het toch al lastig boeren was – raken hun traditionele functie kwijt als grasland ten behoeve van de melkveehouderij. Het platteland “verpaardt”, het wordt meer en meer woongebied, natuurgebied en recreatiegebied. En het aantal niet-agrarische bedrijven neemt toe. Door het opnemen van een uitgebreide regeling van toegestane (neven)activiteiten in (voormalige) boerderijen heeft de gemeenteraad ook op deze ontwikkeling ingespeeld.

STEEDS MEER NIEUWE
FUNCTIES

Deze ontwikkeling is niet nieuw. Ook in het bestemmingsplan Buitengebied van 1998 werd deze ontwikkeling al gesignaleerd. Het verschil met toen was dat nieuwe functies van een steeds groter belang worden als dragers van het landelijk gebied.

Doel van het bestemmingsplan Buitengebied 2008 ^{1.4}

Het doel van ieder bestemmingsplan is uitvoering te geven aan de wettelijke verplichting om aan de gronden binnen het plangebied (in dit kader het buitengebied) een adequate bestemming te geven, voor zover dit ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening nodig is. Daarbij kunnen voorschriften worden gegeven omtrent het gebruik van de in het plan begrepen gronden en de zich daarop bevindende opstallen, aldus artikel 10 van de WRO. Het bestemmingsplan regelt met andere woorden waarvoor gronden mogen worden gebruikt, waar en hoe ze mogen worden ingericht en waar en hoe er gebouwd mag worden.

HET FORMELE DOEL

De wijze waarop aan deze verplichting vorm wordt gegeven, kan de gemeente min of meer naar eigen inzicht invullen. Een en ander dient uiteraard plaats te vinden binnen de kaders van de wet. Bovendien dient de gemeente rekening te houden met het ruimtelijk beleid zoals dat door rijk en provincie is vastgesteld.

Dit bestemmingsplan is er vooral op gericht om het veranderingsproces, dat in de vorige paragraaf kort uiteen is gezet, mee te helpen sturen. Daarbij geldt als belangrijk uitgangspunt dat het plan er vóór alles op gericht is om landschappelijke waarden van het plangebied te behouden en te vergroten. Daarbij gaat het niet om behoud om het behouden maar vooral om “behoud door ontwikkeling”. Veel nieuwe ontwikkelingen zullen door dit plan mogelijk worden, mits deze ontwikkelingen maar bijdragen aan de versterking van de kwaliteit van het landschap.

HET PRAKTISCHE DOEL

De gemeente is "in" voor nieuwe gezichtspunten, maar stelt steeds als eis dat iedere ontwikkeling bijdraagt aan:

- een versterking van de ruimtelijke kwaliteit én;
- versterking van het economisch draagvlak.

Het plan geeft ook sturing aan beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Het beheer van het oppervlaktewater is één van de aspecten die in de toekomst meer ruimte vragen. De Lage Midden van Fryslân is vanouds de plek waar gedurende de winterperiode veel water werd geborgen. Als gevolg van landinrichtingsprojecten is de bergingsfunctie aanzienlijk verkleind ten gunste van een beter agrarisch beheer. Vergroting van de berging kan in principe worden toegestaan, mits ook hier een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit en het economisch draagvlak. De Waterkansenkaart van het Wetterskip Fryslân kan hiervoor als basis dienen.

ROL VAN DE GEMEENTE

De gemeente heeft de wettelijke taak om haar ruimtelijk beleid vast te leggen in het bestemmingsplan en om dit plan vervolgens te handhaven. Binnen de gemeente Boarnsterhim heerst de opvatting dat het beleid zo goed mogelijk moet aansluiten bij wat maatschappelijk als wenselijk en aanvaardbaar wordt geacht. De gemeente hecht daarom veel belang aan de resultaten van overleg en inspraak.

Bovendien wordt er van de gemeente gevraagd om vlot te reageren op verzoeken om planologische medewerking. In dit verband vindt de gemeente dat bij het voorschrijven van regels terughoudendheid moet worden betracht. De regels horen kaderstellend te zijn en afwegingsprocedures dienen slechts om dringende redenen te worden gevoerd. Het beleid in dit bestemmingsplan is er dan ook zoveel mogelijk op gericht om bij de vaststelling van het plan duidelijkheid te bieden over de mogelijkheden van het gebruik, het inrichten en het bouwen in het plangebied. Daar waar de kans bestaat op conflicten als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen, kunnen hierover pas concrete besluiten vallen nadat er een lichte en zonodig een zware planologische procedure is gevoerd.

Als het bestemmingsplan eenmaal is vastgesteld dient het ook als toetsingskader voor sectoraal beleid, zoals:

- landinrichting;
- inleg en reconstructie van wegen;
- aanleg van toeristische voorzieningen;
- enzovoort.

Karakter van het plan 1.5

Dit nieuwe plan lijkt sterk op het plan uit 1998. Het heeft met het plan uit 1998 gemeen dat het minder gedetailleerd is en daardoor globaler van opzet dan veel van de bestaande gedetailleerde bestemmingsplannen uit het verleden. In de voorschriften zijn aansluitend regels opgenomen die ervoor zorgen dat de gemeente maatwerk kan bieden via het toepassen van zogenaamde flexibiliteitsbepalingen. Dat komt vooral van pas in de gevallen waarbij een vergunning (bijvoorbeeld een bouwvergunning) wordt aangevraagd voor plannen die enigszins afwijken van wat als "standaard" wordt beschouwd.

Een voorbeeld hiervan is de bebouwingsregeling voor agrarische bedrijven. Voor 1998 moesten agrarische bedrijfsgebouwen binnen het op de plankaart aangegeven bouwvlak worden gebouwd. Daarbuiten waren geen mogelijkheden. In het plan 1998 was het bouwvlak globaal aangeduid op de plankaart waarbij tevens de door de gemeente gewenste uitbreidingsrichting was aangegeven. In de praktijk leidde dit tot te veel discussie. Het bestemmingsplan **Buitengebied 1998** kent evenals dit bestemmingsplan een bouwvlakbenadering met pijlen als indicatie voor de uitbreidingsrichting en een maximale oppervlakte van 1 hectare bij recht.

Voor dit systeem is gekozen om de agrariër maximale vrijheid te geven in de inrichting van zijn bouwperceel. De pijlen geven de mogelijke uitbreidingsrichtingen aan. In de voorschriften van het bestemmingsplan is vervolgens bepaald dat de gebouwen worden gegroepeerd binnen een denkbeeldige rechthoek van 1 hectare. Met het toepassen van een binnenplanse vrijstelling bestaat vervolgens de mogelijkheid om voorwaarden te stellen aan de landschappelijke inpassing bij een uitbreiding van meer dan 1 ha. Bij uitbreiding van meer dan 1 ha is een goede landschappelijke inpassing belangrijk. Deze vrijstelling kan tot maximaal 2 ha worden verleend (zie verder de artikelgewijze toelichting)

In overleg met de gemeente kan in dat geval de beste plek voor bijvoorbeeld een nieuw gebouw worden bepaald, waarbij het bestemmingsplan er met name toe dient om de belangen van het landschap, de verkeersveiligheid, milieubelangen en het uitzicht vanuit woningen van derden te beschermen. Deze opzet voorkomt dat de gemeente een agrariër pas kan helpen na een uitgebreide en tijdrovende procedure.

Inhoud van het plan 1.6

In de toelichting, op de bestemmingsplankaart en in de voorschriften is aandacht geschonken aan de volgende aspecten:

- de feitelijke situatie in het plangebied;
- het beleid van hogere overheden, waarbinnen het ruimtelijk beleid van de gemeentelijke overheid dient te passen;

- de wettelijke kaders die mede bepalend zijn voor het ruimtelijke beleid van de gemeente;
- het reeds door de gemeente gevoerde beleid dat van invloed is op de ruimtelijke keuzes die de gemeente in dit plan maakt;
- het gemeentelijk ruimtelijk beleid voor het plangebied;
- een toelichting op de juridische vertaling van dit beleid.

Bij de beschrijving van de feitelijke situatie is als eerste ingegaan op de beschrijving van het gebied, daarna op de in het gebied aanwezige functies en dan met name de ruimtelijk relevante aspecten van de verschillende gebiedsfuncties. Als laatste is ingegaan op milieuaspecten welke een ruimtelijke doorwerking hebben.

Planproces 1.7

Vanaf 14 februari 2008 tot en met 26 maart 2008 heeft het voorontwerp bestemmingsplan "Buitengebied 2008 Gemeente Boarnsterhim" ter inzage gelegen. Gedurende (en kort na deze) periode zijn ruim 100 inspraakreacties ingediend. In de los bijgevoegde nota "inspraakreacties en vooroverleg voorontwerp bestemmingsplan "Buitengebied 2008 Gemeente Boarnsterhim" zijn de inspraakreacties van een antwoord voorzien. Voor zover de antwoorden consequenties hebben voor het plan, zijn ze in dit bestemmingsplan verwerkt. In hoofdstuk 14 (het laatste hoofdstuk van deze toelichting) is kort ingegaan op de uitkomsten van de reacties.

Van belang is om hier op te merken dat we ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan nog niet konden beschikken over de overlegreactie van de Commissie van Overleg (provincie en diverse rijksinstanties). Deze reactie was nog niet gereed. In verband met de vakantieperiode hebben wij besloten om niet langer op deze reactie te wachten en deze zo nodig bij de vaststelling van het plan te betrekken.

Landschappelijke kenmerken

2

Ontstaanswijze van de bodem ^{2.1}

De wijze waarop de bodem is ontstaan, is in hoge mate bepalend geweest voor de wijze waarop de mens het gebied in gebruik heeft genomen en daarmee voor het landschap zoals dat nu in de gemeente Boarnsterhim aanwezig is.

In de ondergrond van de gemeente komen overal zand- en keileemlagen voor, die zijn afgezet onder invloed van ijs, water en wind. De diepte van deze lagen varieert, maar is in het algemeen aan de oostzijde van de gemeente geringer dan aan de westzijde. Deze afzettingen vonden plaats gedurende een koude periode, het Pleistoceen, een tijdvak dat circa 10.000 jaar eindigde.

In het Holoceen (Grieks: "holos" betekent compleet en "ceno" betekent nieuw) vinden ook allerlei klimaatschommelingen plaats, hetgeen men vooral uit de vegetatiegeschiedenis heeft kunnen aflezen. Aanvankelijk was het vrij droog, maar geleidelijk aan werd het vochtiger. Bovendien steeg de zeespiegel voortdurend (van -30 meter tot 0 meter NAP), waardoor ook de grondwaterspiegel steeg. De omstandigheden werden daardoor gunstig voor de vorming van veen. De veenvorming bereikte zijn grootste uitbreiding omstreeks 3000-4500 jaar geleden. Een groot deel van het huidige grondgebied van de gemeente is bedekt geweest met een veenpakket van wisselende dikte. Ten zuidoosten van Akkrum was de dikte van het veenpakket 2 à 3 meter. In het noordwesten werd de veenvorming onderbroken door de afzetting van klei als gevolg van de geleidelijk stijgende zeespiegel die in deze contreien vooral via de Middellzee merkbaar was.

De stijging van de zeespiegel vond in verschillende stadia plaats, zogenaamde transgressiefasen. Van de oudere stadia worden weinig sporen in het gebied waargenomen. De zee bereikte het gebied niet, of de afgezette kleilagen zijn later weer bedekt door jongere afzettingen. Ook kon in de tussenliggende drogere perioden weer veenvorming optreden, zodat soms tussen de verschillende kleilagen veen voorkomt. Op andere plaatsen komt in het geheel geen veen voor. Dit is het geval in de geulen waar de zee het gebied binnendrong en het veen is weggeslagen. De Boornebedding is hiervan een voorbeeld.

DE OUDSTE ONTWIKKELING

KLIMAATSCHOMMELINGEN ALS
MOTOR VOOR DE BODEM-
VORMING

Er ontstond een kwelderlandschap, waarin vanuit een natuurlijk geulensysteem kwelderwallen werden gevormd. Een kwelder is een buitendijkse landaanwas die niet meer bij gemiddeld hoog water onderloopt. Door de geulen kon de zee binnendringen, waarbij naast erosie ook opslibbing plaatsvond. De afwatering geschiedde langs deze natuurlijke waterlopen.

De belangrijkste kleiafzetting voor de huidige bodemgesteldheid in het gebied vond plaats tussen de derde en de achtste eeuw na Chr. Het is deze klei die bekend staat als knipklei: een zware kalkarme klei, tamelijk ijzerhoudend en mede daardoor slecht doorlatend. In het noordwesten zijn deze afzettingen zavelig (zandig), in zuidoostelijke richting overgaand in achtereenvolgens lichte en zware klei.

Het oostelijk en zuidelijk deel van de gemeente werd niet door kleiafzettingen bedekt. Het veen groeide hier op de meeste plaatsen door tot het in cultuur werd genomen of werd verveend. Tijdens de laatste transgressieperiode, die in de negende eeuw begon, vond afbraak plaats van het eerder gevormde knipklei-landschap. De holocene Boornebedding die als aanvoergeul fungeerde tijdens de vorige transgressieperiode, vergrootte zich tot de voormalige Middelsee. Ook het voormalige Wargaastermeer dateert vermoedelijk uit deze tijd. Tijdens deze periode vond op enkele plaatsen enige afzetting van klei plaats. Dit is het zogenaamde verjongingsdek dat voornamelijk in het westelijk en noordelijk deel van het gebied wordt aangetroffen.

In een latere periode is de Middelsee door opslibbing en indijking verdwenen. Hier wordt hoofdzakelijk zware klei aangetroffen.

Occupatiegeschiedenis ^{2.2}

De uiterlijke verschijningsvorm van het zeekleigebied is grotendeels door de mens gevormd. De eerste meer permanente bewoning van het gebied begint na het jaar 400V Chr. op de kleigronden. Men woonde op hoger gelegen plaatsen, bijvoorbeeld op de oevers van de diverse kreken. Om zich te beschermen tegen overstromingen begon men de woonplaatsen op te hogen. Hierdoor ontstonden de terpen. Terp is van oorsprong het friese woord voor dorp. Door de steeds veelvuldiger optredende overstromingen gedurende de voorlaatste transgressieperiode werden de terpen voortdurend verder opgehoogd.

Toen na deze periode de bevolking sterk toenam, werd het knipkleigebied ontgonnen en verkaveld. Omdat er een overvloed aan grond was, had de ontginning een individueel, planloos karakter, waarbij men natuurlijke afgrenzingen, zoals kreken en dergelijke, als perceelscheidingen gebruikte. Hierdoor ontstond een onregelmatige blokverkaveling met zeer grillig gevormde percelen.

Geleidelijk gingen de bewoners van het kleigebied de aangrenzende tamelijk natte klei-op-veengronden als hooiland in gebruik nemen. Hier vond een systematische verdeling van de grond plaats, waardoor een meer regelmatige verkaveling ontstond. Deze had het karakter van een strookvormige blokverkaveling, overgaand in een onregelmatige strokenverkaveling.

De voortschrijdende aantasting van het knipkleigebied (kwelder-landschap) door overstromingen tijdens de laatste transgressieperiode leidde er toe dat men het gebied ging beschermen door het aanleggen van dijken. Aangenomen wordt dat de oudste bedijking in de tiende eeuw is begonnen. Dit betreft de bedijking rondom de voormalige Middelsee, waarbij de inpolderingen zich vanuit het zuidwesten in noordelijke richting opvolgden. Omstreeks 1200 werd tussen Raerd en Oosterwierum een dijk aangelegd, die de zogenaamde Krinserarm afsloot. De huidige weg langs Dillezijl ligt op deze vroegere dijk. Restanten van de voormalige Middelseedijken zijn in het westelijk deel van de gemeente aanwezig.

DIJKAANLEG

In een vroeg stadium werden ook de dijken langs de west- en oostzijde van de Moezel, de uitloop van de Boorne in de Middelsee, (respectievelijk de Hemdijk en de Frienserdijk) tussen Jirnsom en de Middelsee aangelegd. Hetzelfde geldt voor de in het verlengde daarvan gelegen zeeweringen langs de Boorne vanaf Jirnsom, via Akkrum, richting Aldeboarn. De noordelijke dijk is de Leppedijk en de zuidelijke de Slachtedijk. Beide dijken zijn nog gedeeltelijk aanwezig, dan wel dat voor een deel de oude loop van de dijken in de verkaveling kan worden teruggevonden. Bij Aldeboarn lag waarschijnlijk een dam met duiker. Later, toen de Middelsee gedeeltelijk was dichtgeslibd en minder zeewater naar binnen kwam, werd een dam meer stroomafwaarts gelegd bij Jirnsom.

Na grotendeels te zijn opgeslibd en in de 13e eeuw ten noorden van Leeuwarden van de zee te zijn afgesloten, is de Middelsee ontgonnen met een regelmatige blokverkaveling. Een zelfde verkaveling kregen de veel jongere droogmakerijen in de gemeente, zoals de polder de Groote Wargaastermeer, die in 1637 en de Hempensermeerpolder, die in 1787 werd drooggelegd.

INPOLDERING VAN DE
MODELZEE

Het klei-op-veengebied en het veengebied werd na de afsluiting van de Middelsee laag liggend boezemland (het Lage Midden). De verdere aanleg van dijken, na het tot stand komen van de eerder genoemde zeedijken, staat in het teken van de bescherming van de omliggende gronden tegen het water uit het Lage Midden dat bij zuidwestelijke wind werd opgestuwd. Binnen de gemeente gaat het om de volgende dijken:

- De Oude Slachtedijk die vanaf de zuidelijke Boornedijk bij Oude Schouw richting Terherne en Joure werd aangelegd.

- De Haskerdijk of Gravinneweg die vanaf de Slachtedijk, halverwege Akkrum-Aldeboarn, in zuidelijke richting via Lekkerterp naar Heerenveen liep. Deze dijk, waarop later een weg is gelegd, volgde een stroompje (het Alddeel), waardoor het kronkelende verloop van de huidige weg is te verklaren. De dijk vormde de waterscheiding tussen een oostelijk naar de Boorne en een westelijk naar het Sneekermeer afwaterend gebied.
- Uit de noordelijke zeedijk langs de Boorne tot Aldeboarn ontstond tezamen met de oostelijk daarvan gelegen rivier-dijken een tot de hogere gronden bij Beets doorlopende dijk. Door samenwerking van een aantal grietenijen kwam het zogenaamde Leppaverbond tot stand, die de dijk voor gezamenlijke rekening in onderhoud nam. Hierdoor kreeg deze belangrijke waterkering, die tot in de vorige eeuw dienst heeft gedaan, de naam Leppedijk.

Ten zuiden van de Middelsee en ten westen van de Boorne ontstond een reeks van binnenpolders, de Hemmen genaamd. Binnen het plangebied betreft het de Rauwerderhem; een gebied dat aan de noordzijde begrensd werd door de Middelzeedijk, aan de oostzijde door de eerder genoemde Hemdijk langs de Mûzel en aan de zuidzijde door de Groenedijk (de huidige Grienedyk). Naar het westen zette de binnenpolder zich voort tot buiten de huidige gemeentegrens. Oorspronkelijk dienden deze bedijkingen ter bescherming tegen overstromingen vanuit zuid-Fryslân en opgestuwd water vanuit het merengebied.

WATEROVERLAST

Tot in de vorige eeuw stonden grote delen van het boezemland vrijwel iedere winter blank, soms zelfs tot na half april. De begroeiing bestond overwegend uit blauwgrasland, dat als hooiland werd benut. Bemesting kreeg het uitsluitend uit het overstromingswater. Door verbetering van de waterhuishouding en door bemesting zijn veel blauwgraslanden verdwenen.

In het klei-op-veengebied en het veengebied (het Lage Midden) ontstonden door erosie van wind en water meren als het Pikmeer en de Wijde Ee (Het woord "Piek" betekent een goede soort turf, hiervan is de naam Pikmeer afgeleid. De meren zijn ontstaan op plaatsen waar het kleidek dun was en/of door ontvening. Door de aanleg van oever-verdedigingen is de uitbreiding van de meren nagenoeg tot stilstand gebracht.

VERVENING

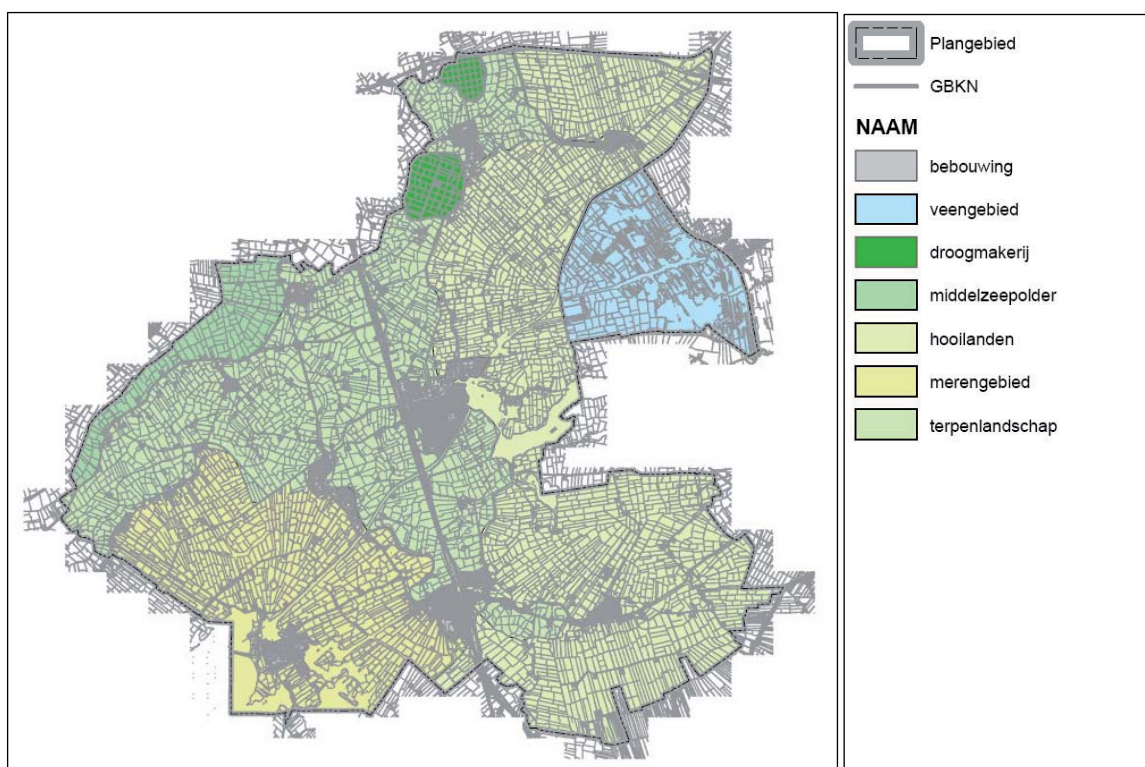
In de gemeente Boarnsterhim is in het verleden een relatief kleine oppervlakte verveend. Het betreft het gebied de Alde Feanen/ Prinsenhof en 't Vuurland, waar volgens de methode van de natte vervening werd gewerkt. Het veen werd in smalle stroken (petgaten) weggebaggerd en te drogen gelegd op tussenliggende zetwallen. Door het wegspoelen van zetwallen ontstonden grotere oppervlakten water.

Beschrijving van het huidige landschap ^{2.3}

In de gemeente Boarnsterhim kunnen op basis van de ontstaanswijze en de ontwikkelingsgeschiedenis de volgende landschapstypen worden onderscheiden:

- Middelzeepolders;
- Terpengebied;
- Hooilandengebied;
- Merengebied;
- Veengebied;
- Droogmakerijen.

Op onderstaande kaart zijn de landschapstypen weergegeven.

Landschapstypen Boarnsterhim

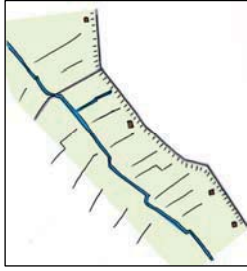
Middelzeepolders ^{2.3.1}

De bodem in de voormalige Middelzee bestaat uit zware kleigronden die kalkrijk tot ondiep kalkarm zijn. De hoogteligging bedraagt gemiddeld 0,25 meter +NAP.

DE NATUURLIJKE ONDERGROND

De Middelzeepolder ligt in een smalle strook langs de westgrens van de gemeente. Het is een zuidwest-noordoost lopend gedeelte van de oude Middelzee, die vroeger Oostergo en Westergo van elkaar scheidde. Aan de oostzijde wordt het gebied begrensd door de Middelzeedijk.

HET RUIMTELIJK PATROON

HET LANDSCHAPSBEELD

Dit deel van het gebied ontleent de naam "Nijlân" aan het feit dat het pas in de 13e eeuw volledig is ingedijkt en drooggelegd. Het behoort tot het jongere cultuurlandschap. Het gebied wordt gekenmerkt door een vlakke ligging. Het is in gebruik als grasland en heeft een rechthoekige rationele verkaveling. Kenmerkend voor het gebied is de beperkte ontsluiting: de ontsluiting vindt voornamelijk plaats vanaf de Snitserdyk en De Trije Romers, aan de randen van de Middelzeepolders. De Swette speelde vroeger een belangrijke rol als vaarverbinding. Bewoning komt voor in de vorm van een gering aantal boerderijen die alle op korte afstand van de dijk zijn gelegen.

Een belangrijk kenmerk van de Middelzeepolder is de grote mate van openheid. Deze openheid wordt slechts plaatselijk langs de oostgrens onderbroken door verdichting in de vorm van enkele boerderijen en enige beplanting.

DE NATUURLIJKE ONDERGROND

Terpengebied ^{2.3.2}

Aan de westzijde langs de voormalige Middelzee en langs het stroomgebied van de Moezel lopen oude kwelderruggen met daarop een jonge getijde-afzetting. Deze is afgezet in een brak milieu en is in de meeste gevallen niet dikker dan 0,80 meter. De bouwvoor bestaat uit kalkloze zware zavel of lichte klei. De hoogteligging van het gebied varieert van 1 meter -NAP tot 1 meter +NAP.

HET RUIMTELIJK PATROON

Aansluitend aan de kwelderruggen liggen de oude kweldervlakten die bestaan uit knipkleigronden. De knipkleigronden, zware kalkloze ijzerhoudende kleigronden met een sterk humeuze bovenlaag, variëren in dikte van 0,15 tot 0,25 meter. Het vochthoudend vermogen van deze gronden is gering. In extreem droge perioden kunnen verdrogingsverschijnselen optreden. Bij langdurige regenval treedt gemakkelijk vertrapping op, waarna de grond zich slecht herstelt. De hoogteligging varieert van NAP tot 1,30 meter -NAP. Binnen het gebied van de knipkleigronden komen plaatselijk afgetichelde percelen voor, gekenmerkt door een lagere ligging en steilranden.

Het terpengebied ligt direct ten oosten en zuidoosten van de vroegere Middelzee. De oude Middelzeedijk vormt de westelijke grens. Aan de oostzijde wordt het gebied begrensd door het hooilandengebied en aan de zuidzijde door het merengebied. Bij Jirnsum en Akkrum zet het gebied zich voort in en langs het stroomgebied van de Mûzel en de Boorne.

Het is een oud kleigebied waar de eerste bewoning plaatsvond. Vrijwel alle terpen en terprestanten bevinden zich in dit gebied. Deels hebben deze een ontwikkeling doorgemaakt tot terpdorp en deels betreft het de bebouwing geheel is verdwenen. Uit bodemkundige en cultuurhistorische bronnen is op te maken dat de volgende dorpen als terpdorpen zijn aan

te merken: Idaerd, Reduzum, Friens, Jirnsum, Akkrum, Raerd, Poppenwier, Dearsom en Sibrandabuorren. Warstiens, Naarderbuorren, Eagum, Flansum, Birstum, Bernsterbuorren en Engwerd zijn terp-nederzettingen waar nog meerdere boerderijen voorkomen. Daarnaast komen tal van terpen of terprestanten voor zonder bebouwing of met slechts een enkele boerderij.

Door natuurlijke invloeden en menselijk ingrijpen zijn in dit kleigebied hoogteverschillen ontstaan. Er zijn door de zee gevormde slenken aanwezig. De meest opvallende ligt ten westen van Wergea. Ook terpen, dijken, kaden, vaarten en brede laagten, al dan niet ontstaan door afgraving, hebben dit reliëf gevormd.

Het ingedijkte stroomgebied van de Boorne en de Moezel maakt een integraal onderdeel uit van het terpengebied. Hoewel op een topografische kaart het stroomgebied van Boorne en Moezel door de belijning van kavelgrenzen redelijk goed te onderscheiden is, is dit in het veld veel minder het geval. De grenzen tekenen zich niet scherp af in het landschap; veeleer is er sprake van vage grenzen en geleidelijke overgangen van het stroomgebied naar de naastliggende gebieden.

De verkaveling, een onregelmatige blokverkaveling, is nauw verbonden met de natuurlijke ontstaanswijze. Slotenpatronen zijn vaak afgestemd op in laagten gelegen waterlossingen, die ontstaan zijn uit vroegere krekens en geulen. Deze laatste hebben meestal een kronkelend verloop.

Bij een aantal terpen zijn fragmenten van een radiaire structuur aanwezig in het kavelpatroon. Deze structuur is kenmerkend voor het oudste kavelpatroon in het terpengebied. Ze ontstond doordat het gebied vanaf de terp in gebruik werd genomen. Ten westen van Flansum, ten oosten van Friens en bij Reduzum zijn kavelrichtingen aanwezig die op een dergelijke structuur wijzen.

De ontsluiting van het terpengebied vertoont ook in de huidige situatie op veel plaatsen nog een grote samenhang met de natuurlijke opbouw van het gebied. Het betreft hier de wegen die op de terpen gericht zijn en daarbij een kronkelend verloop vertonen door de ligging op hogere terreingedeelten of op de oude kronkelende dijken. De nieuwere wegen hebben overwegend een recht beloop.

In het terpengebied ligt een uitgebreid stelsel van grotere en kleinere waterwegen die naast een functie voor de waterhuishouding, een belangrijk onderdeel van het transportsysteem waren. Gekoppeld aan grotere doorgaande vaarten zijn vrijwel alle terpen en grotere boerderijplaatsen ontsloten door middel van opvaarten. Dit stelsel is nog bijna geheel compleet aanwezig (hoewel niet altijd meer bevaarbaar). Het kenmerkende, onre-

gelmatige patroon in verkaveling en verloop van wegen en dijken is ook aanwezig in het verloop van vele vaarten en opvaarten in het terpengebied.

HET LANDSCHAPSBEELD

Het landschapsbeeld wordt gekenmerkt door een grote mate van openheid. In dat opzicht wijkt het gebied weinig af van de aangrenzende gebieden. Grote verschillen met de aangrenzende gebieden manifesteren zich vooral in de aard van de verdichting, de ordening van de verdichting en de wijze waarop in de openheid bepaalde kenmerken kunnen worden waargenomen. De aanwezige verdichtingselementen zijn puntvormig (dorpen, terpen, boerderijen met erfbeplanting), of komen voor als lijnvormige verbindings-elementen (wegbeplantingen) tussen de punten. Type-rend voor het beeld van het terpengebied is bijvoorbeeld de Hegedyk e.o. bij Raerd. Daarnaast komen, als geled opgebouwde lintvormige elementen, de verdichtingsassen voor van Wergea – Warten, Poppenwier – Tersoal – Sibrandabuorren en Reduzum – Jirsum – Akkrum – Aldeboarn. Het gebied is relatief rijk aan beplantingen.

Het kenmerkende is dat de verdichtingselementen op een schijnbaar willekeurige wijze geordend zijn. Duidelijke richtingen ontbreken. In de opbouw van ruimte en massa is geen direct herkenbare structuur waar te nemen.

Door de openheid spelen een drietal landschappelijke kenmerken een belangrijke rol in het beeld. Het betreft het kronkelende beloop van wegen, de zichtbaarheid van reliëf in de vorm van kaden, dijken, terpen, laagten van geulen en kruinige percelen en op veel plaatsen is water in de vorm van meren, vaarten en sloten een beeldbepalende factor.

Hooilandengebied 2.3.3

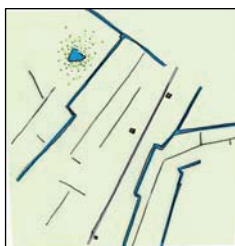
Het hooilandengebied ligt ten oosten van het terpengebied. De bodem bestaat aan de westzijde uit klei-op-veengronden en aan de oostzijde uit veengronden. Deze onderscheiden zich van elkaar door de dikte van de kleilaag. De klei-op-veengronden hebben een kleidek van 0,40 tot 0,80 meter. Bij de veengronden is het kleidek 0,20 tot 0,40 meter dik. De aard van het kleidek vertoont veel overeenkomst met de knipkleigronden.

De bewoners van het terpengebied hebben de aangrenzende klei-op-veengronden en veengronden in eerste instantie als hooiland in gebruik genomen. Er vond een systematische verdeling van de grond plaats, waardoor een meer regelmatige verkaveling ontstond. Deze heeft het karakter van een strookvormige blokverkaveling, overgaand in een onregelmatige strokenverkaveling.

Vanouds was de gesteldheid van dit gebied zodanig dat het alleen gebruikt kon worden als hooiland. Door verbetering van de ontwatering is ren oorspronkelijk niet aanwezig, met uitzondering van het Grouster Laag-

DE NATUURLIJKE ONDERGROND

HET RUIMTELIJK PATROON

land, De Burd, Soarremoarre en Poppenhuizen. Het gebied was voornamelijk ontsloten via het water, door middel van eenzelfde stelsel van vaarten en opvaarten als in het terpengebied. Vanuit het terpengebied liep een gering aantal onverharde wegen het gebied in.

In de afgelopen vijftig jaar heeft het gebied een aantal belangrijke veranderingen ondergaan. Behalve verbetering van de water-huishouding is de ontsluiting van het gebied geheel gewijzigd. Het hooilandgebied is ontsloten door een aantal nieuwe wegen die in het algemeen centraal door het gebied lopen en gekenmerkt worden door een recht beloop. Daarnaast is in het gebied een aantal boerderijen gebouwd. Dorpen komen in het hooilandengebied niet voor.

In het gebied ligt een aantal meren. De belangrijkste zijn het Pikmeer en de Wijde Ee. Kleinere meren zijn het Botmeer, Bokkumermeer, Biggmeer en Timertsmeer. Drooggelegde meren zijn het Pingmeer, Auke Hinnemeer en Birstumermeer.

Het landschapsbeeld van het hooilandengebied kan gekarakteriseerd worden als een open, zeer grootschalig en vlak weidegebied zonder de kenmerkende kwelderwelingen van het terpenlandschap. Verdichting is in beperkte mate aanwezig en komt als puntvormige elementen voor in de vorm van boerderijen met erfbeplanting. Langs een aantal wegen is plaatselijk wegbepanting aanwezig. Ondanks de beperkte ontsluiting van het gebied is door de openheid het doorzicht groot. Een duidelijke structuur is in de openheid niet aanwezig. De wegen hebben een recht beloop en plaatselijk speelt water een grote rol in het landschapsbeeld.

Merengebied ^{2.3.4}

De opbouw van de bodem van het merengebied wijkt nauwelijks af van het hooilandengebied. Het merengebied ligt ten zuidwesten van het terpengebied. Aan de noordzijde liggen klei-op-veengronden en aan de zuidzijde veengronden.

Binnen de gemeente Boarnsterhim vertoont het merengebied zeer grote overeenkomsten met het hooilandengebied. Vrijwel alle eerdergenoemde kenmerken van het hooilandengebied komen ook in het merengebied voor. Te noemen zijn in dit verband de geringe hoeveelheid bebouwing, de beperkte ontsluiting met veelal rechte wegen, het stelsel van vaarten en opvaarten en de aanwezigheid van meren (Terkaplesterpoelen en een deel van het Sneekermeer). De meren, vaarten, opvaarten en kanalen geven structuur aan het gebied. Dit heeft geleid tot een onregelmatige strokenverkeveling.

HET LANDSCHAPSBEELD

DE NATUURLIJKE ONDERGROND

HET RUIMTELIJK PATROON

Ook wat betreft het landschapsbeeld geldt dat dit niet in essentie afwijkt van het hooilandengebied. Het is een zo mogelijk nog opener, zeer groot-schalig en vlak weidegebied. De verdichting in het gebied is voornamelijk puntvormig (boerderijen met erfbeplanting). Terherne is het enige dorp in het merengebied. Langs een aantal wegen komt plaatselijk wegbeplanting voor.

HET LANDSCHAPSBEELD

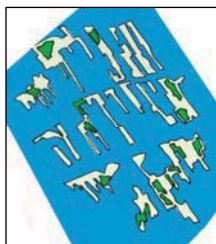
In tegenstelling tot het hooilandengebied wordt het gebied aan de noord- en oostzijde visueel duidelijk begrensd door het verdichtingslint Sibrandabuorren-Tersoal-Poppenwier en de lineaire verdichting in de vorm van wegbeplanting langs de weg Jirnsom-Akkrum.

DE NATUURLIJKE ONDERGROND

Veengebied ^{2.3.5}

Het veengebied bestaat voornamelijk uit het (inmiddels beschermde) natuurreservaat de Alde Feanen/ Prinsenhof. De Alde Feanen zijn verveend en bestaan uit water en (laag)veen.

HET RUIMTELIJK PATROON

De Alde Feanen/Prinsenhof is een niet ingepolderde verveening. Hier vond een natuurlijke ontwikkeling plaats, waarbij door veenvorming en verlanding opnieuw land ontstond. Het patroon van de petgaten en zetwallen is nog zichtbaar aanwezig. Maar door het wegspoelen van zetwallen ontstonden grote oppervlakten water.

De verlanding met de daarmee gepaard gaande boom- en struikgroei heeft geresulteerd in een afwisselend landschapsbeeld van openheid en verdichting in de vorm van water en moerasbossen. Bebouwing is in het gebied nagenoeg niet aanwezig.

DE NATUURLIJKE ONDERGROND

Droogmakerijen ^{2.3.6}

In het noordelijk deel van de gemeente liggen enkele droogmakerijen (o.a. de Lytse Mar en de Jormar). Twee ervan onderscheiden zich vanwege hun grootte en worden hier apart gecategoriseerd: de Grootte Wargaastermeerpolder (drooggelegd in 1637) en de Hempensermeerpolder (drooggelegd in 1787). De droogmakerijen zijn gelegen op de rand van het kleigebied en het klei-op-veengebied. De bodem bestaat uit een complex van kleilig zand tot zware klei. Binnen 120 cm is ook veen in de bodem aanwezig. De hoogteligging varieert tussen de 1.7 meter en 2.1 meter - NAP.

De droogmakerijen zijn laag gelegen, vlakke, door een ringvaart en ringdijk omgeven polders met een zeer rationele verkaveling. In de Hempensermeerpolder zijn geen wegen aanwezig. De enkele boerderijen liggen aan de rand van deze polder. De polder kent een opmerkelijk regelmatig vierkant verkavelingspatroon.

De Groote Wargaastermeerpolder wordt in het midden door een noord-zuid lopende weg doorsneden. Via insteekwegen worden enkele aan de westrand gelegen boerderijen ontsloten. In het midden van de polder is een nieuw agrarisch bedrijf ontsloten met een aantakking aan de oostkant van de centrale weg. De verkaveling is minder regelmatig dan in de Hempensermeerpolder.

De droogmakerijen worden gekenmerkt door een grote mate van openheid. De aan de randen gelegen polders zorgen samen met de rondom lopende ringdijk voor enige verdichting in het beeld.

Bebouwingskarakter per landschapstype ^{2.3.7}

Middelzeepolders

Bebouwing in dit landschapstype bestaat voornamelijk uit vrij nieuwe bebouwing die een lage gootlijn heeft en flauw hellende daken. Met uitzondering van een paar oudere boerderijen is de bebouwing vooral laag en uitgestrekt. De bebouwing voegt zich in het open landschap.

Terpengebied

De boerderijen binnen het terpengebied zijn over het algemeen hoger dan in de middelzeepolders. De boerderijen zijn hier grootschaliger. De bebouwing is hoger, bestaat vaak uit meerdere nieuwere schuren, maar is compacter.

Hooilandgebied

In het Hooilandgebied is de nieuwere agrarische bebouwing ondergeschikt aan de oude (stelp)boerderij met zijn hoge nok en grote dakvlakken. De uitbreidingen van de boerderijen zijn laag en uitgestrekt en ondergeschikt aan de oude vorm.

Mereengebied

De bebouwing van het mereengebied onderscheidt zich wel van het Hooilandgebied in die zin dat de agrarische bebouwing hier grootschaliger en hoger is. De bebouwing binnen het mereengebied is vergelijkbaar met de bebouwing van het terpengebied.

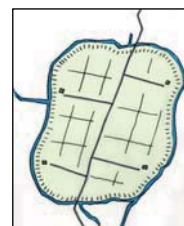
Veengebied

De weinige (agrarische) bebouwing in het veengebied is over het algemeen nog vrij authentiek, bestaande uit één stelpboerderij zonder latere bijgebouwde schuren,

Droogmakerijen

De drie boerderijen in dit gebied verschillen onderling sterk van vorm. Eén is nog vrij authentiek, een andere kent een laag, uitgestrekte nieuwere

HET RUIMTELIJK PATROON

HET LANDSCHAPSBEELD

schuur en de laatste heeft meerdere kleinere schuren, compact bij elkaar gebouwd.

Het natuurlijke milieu 3

Inleiding ^{3.1}

Ten behoeve van dit bestemmingsplan is een onderzoek verricht naar de natuurwaarden in het plangebied. De uitkomsten van dit onderzoek zijn gerapporteerd in "Ecostructuurmethode Boarsterhim" (BügelHajema Adviseurs bv, 22 juni 2007). In dit rapport is zowel aandacht besteed aan de kwaliteit van de natuurgebieden als aan de natuurwaarden buiten de natuurgebieden.

De resultaten van de rapportage zijn voor wat betreft de beschrijving van de natuurgebieden in dit hoofdstuk opgenomen (paragraaf 3.2 en volgende). Voor de waarde van de overige gebieden wordt korthedshalve naar de genoemde rapportage verwezen.

Verder is in het genoemde rapport een advies opgenomen welk ruimtelijk beleid de gemeente Boarsterhim zou moeten voeren met het oog op de instandhouding van de betreffende waarden, zowel met het oog op de waarden van de natuurgebieden als daarbuiten. In de planbeschrijving (hoofdstuk 11) is weergegeven hoe de gemeente met dit advies is omgegaan.

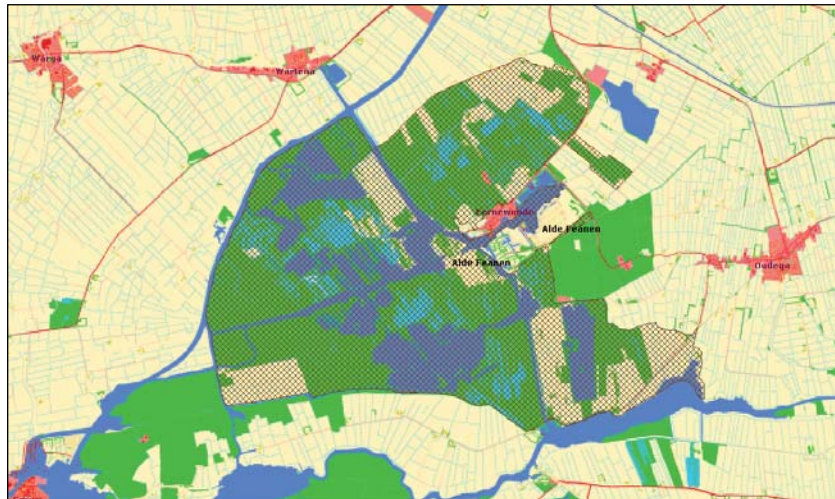
Alde Feanen ^{3.2}

De Alde Feanen is een deels vergraven en ontgonnen laagveengebied. Het gebied is deels kleinschalig (petgaten en legakkers) en deels grootschalig (plassen) verveend. Rond 1900 kwam er een einde aan de turfwinning en vervening. In het begin van de twintigste eeuw werd er door de bevolking op verschillende plaatsen geprobeerd veeteelt te bedrijven door het inpolderen en bemalen van petgatengebieden. De huidige situatie is vooral het resultaat van het na de vervening opgetreden verlandingsproces. Landschappelijk wordt het gebied gekenmerkt door moerasvegetaties, omgeven door zomerpolders en boezemlanden en doorsneden door tal van watergangen. In de meeste petgaten is na beëindiging van het rietmaai-beheer een elzenbroekbos tot ontwikkeling gekomen.

KENMERKEN

BESCHERMING

De Alde Feanen is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en aangemeld als Habitatrictlijngebied. Een deel van het gebied (De Tuskensleatten) is aangewezen als Beschermd Natuurmonument. In de Natuurbeschermingswet krijgt het één beschermingsstatus: Natura 2000-gebied. De begrenzing van dit Natura 2000-gebied is in het concept-gebiedendocument ten opzichte van de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied gewijzigd. Het Eernewoudsterwijd is straks geen beschermd gebied meer. Ten zuidoosten van Eernewoude is een deel bij het Natura 2000-gebied getrokken.

Kaart Begrenzing Natura-2000 gebied Alde Feanen

BESCHERMD NATUURMONUMENT

De Tuskensleatten is ongeveer 95 ha groot. Het is in 1978 aangewezen als beschermd natuurmonument omdat het één van de weinige overgebleven restanten van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschappen is. Hierdoor is een grote variatie in milieuomstandigheden ontstaan, met een daarmee samenhangende rijke diversiteit aan levensgemeenschappen. Diverse van de plantengemeenschappen zijn minder algemeen tot zeldzaam. Het natuurmonument is een belangrijk broed- en pleistergebied voor een groot aantal vogelsoorten. Internationaal vormt het gebied een belangrijke schakel in het totaal van moerasgebieden in de Westeuropese laagvlakte. De Tuskensleatten wordt gekenmerkt door een grote mate van rust en een bijzondere geomorfologische structuur, bodemprofiel en waterkwaliteit.

VOGELRICHTLIJNGEBIED

Het Vogelrichtlijngebied Alde Feanen is 2123 ha groot. Voor een Vogelrichtlijngebied zijn in het aanwijzingsbesluit de kwalificerende soorten opgenomen die bepalend zijn voor de waarde van het gebied. Volgens het aanwijzingsbesluit (1994) herbergt de Alde Feanen een rijke broedvogelpopulatie, en is het gebied van belang als voedsel-, rust- en ruigebied voor ganzen, watervogels en steltlopers. Het gebied is zelfs van internationaal belang als pleisterplaats, ruigebied, foerageergebied of overwinteringsgebied voor diverse vogels.

In de periode 1993-97 behoorde de Alde Feanen tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden van porseleinhoen en tot één van de vijf belangrijkste rustplaatsen van kempfaan. Bovendien herbergde het gebied een drempeloverschrijdende broedkolonie van aalscholver en drempeloverschrijdende aantallen van kolgans, smient, krakeend en slobend die het gebied benutten als overwinteringsgebied, voedselgebied en/of rustplaats.

Het gebied is wegens het voorkomen van behoorlijke aantallen verder van betekenis voor diverse andere soorten.

Het gebied is ook aangewezen als Wetland. De te beschermen waarden van dit wetland zijn opgenomen in die van het Vogelrichtlijngebied.

WETLANDS-CONVENTIE

Het Habitatrictlijngebied is 2123 ha groot. Het gebied vormt internationaal gezien een belangrijke schakel in het totaal van moerasgebieden in de Westeuropese laagvlakte. Het is een gevarieerd en vogelrijk laagveenverlandingsmoeras met onder meer belangrijke water- en helofytengemeenschappen, schrale hooilanden op restveen en veenbossen. Het gebied is belangrijk voor enkele vissoorten (bittervoorn, grote en kleine modderkruiper) en behoort tot de belangrijkste gebieden in Nederland voor noordse woelmuis en watervleermuis.

HABITATRICHTLIJNGEBIED

De Alde Feanen is aangewezen als Nationaal Park. De doelstellingen van het Nationaal Park Alde Feanen staan in het Beheers- en Inrichtingsplan (BIP). De hoofddoelstellingen zijn gericht op natuurbehoud- en -ontwikkeling, recreatief medegebruik, voorlichting en educatie, wetenschappelijk onderzoek, zie bijlage 5. Omdat de gemeente betrokken is geweest bij het opstellen van het BIP, worden de daarin gemaakte keuzes hier niet verder behandeld.

HET NATIONAAL PARK

Het Beheers- en Inrichtingsplan heeft geen juridische status.

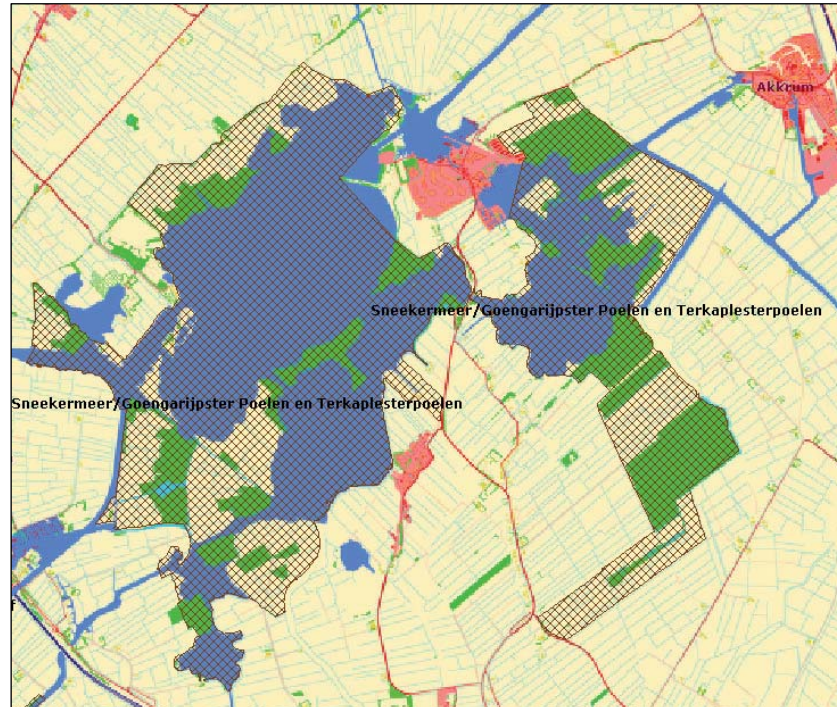
Sneekermeregebied ^{3.3}

Dit gebied bestaat uit een aaneengesloten veenweidegebied met een aantal met elkaar in verbinding staande grotere en kleinere wateren, waarvan het Sneekmeer, de Goïngarijsterpoelen en de Terkaplesterpoelen de belangrijkste zijn. Ook oeverlanden, kades en een aantal graslandpolders en zoetwatermoerassen maken deel uit van het complex. Kenmerkend voor het centrale merengebied in Friesland is de afwisseling tussen grote wateroppervlakken, rietkragen en uitgestrekte graslandpolders. De waterdiepte varieert overwegend tussen de 1 en 2 meter. In het gebied komen op vrij grote schaal eilandpolders voor. Het landschappelijk beeld wordt in de zomermaanden sterk bepaald door de talloze zeilboten en andere pleziervaartuigen.

KENMERKEN

BESCHERMING

Het Sneekermeergebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. In het concept-gebiedendocument van het Natura 2000 gebied is de begrenzing van het beschermde gebied ten opzichte van de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied ongewijzigd, zie bijlage 6.

Kaart Begrenzing Natura-2000 gebied Sneekermeer/Goëngarijster Poelen en Terkaplesterpoelen

VOGELRICHTLIJN

Sneekermeer, Goëngarijster- en Terkaplesterpoelen en Akkarij kwalificeert als speciale beschermingszone vanwege het voorkomen van drempeoverschrijdende aantallen van kolgans, brandgans en smient die het gebied benutten als overwinteringsgebied, voedselgebied en/of rustplaats. Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor porseleinhoen en kwartelkoning (broedvogels) en goudplevier (niet-broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied, voedselgebied en/of rustplaats zijn aalscholver, kleine rietgans, krakeend, wintertaling, wilde eend, slobbeend, meerkoet, Kievit, grutto en wulp. De rietkragen zijn van belang als broedgebied voor de rietzanger. De biotopen van deze zogenaamde begrenzingssoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

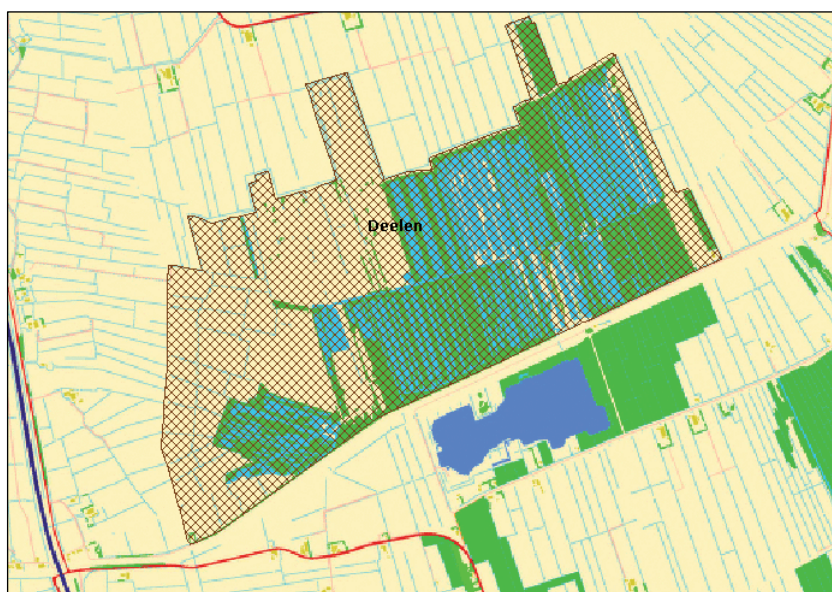
WETLANDS-CONVENTIE

Het gebied is ook aangewezen als Wetland. De te beschermen waarden van dit wetland zijn opgenomen in die van het Vogelrichtlijngebied.

De Deelen 3.4

De Deelen is een laagveengebied. Het bestaat uit een stelsel van petgaten, rietland, struweel en hooi- en graslandvegetaties. De petgaten zijn betrekkelijk jong, pas vanaf het begin van deze eeuw is er in De Deelen met vervenen begonnen. De sporen van afgraving zijn nog duidelijk zichtbaar. De petgaten worden van elkaar gescheiden door smalle ribben (landstroken waar het veen op te drogen werd gelegd). Op deze ribben groeien nu riet, elzen en wilgen.

KENMERKEN

Kaart Begrenzing Natura-2000 gebied Deelen

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit van 1992 heeft zich in De Deelen een rijke broedvogelpopulatie gevestigd waaronder zeldzame soorten. Verder is het gebied van belang als voedsel-, rust- en ruigebied voor ganzen, watervogels en steltlopers. Soorten van bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn bruine kiekendief en zwarte stern (broedvogels) en nonnetje (niet-broedvogel). Andere trekkende soorten waarvoor het gebied van betekenis is wegens het voorkomen van behoorlijke aantallen (peilperiode 1993-97, tenzij anders vermeld): snor (1998-2002) en rietzanger (1998-2002) (broedvogels), grauwe gans en smient. De begrenzen soorten zijn opgenomen in de bijlage 8.

VOGELRICHTLIJN

Het gebied is ook aangewezen als Wetland. De te beschermen waarden van dit Wetland zijn opgenomen in die van het Vogelrichtlijngebied. De EHS bestaat uit natuurgebieden en verbindingszones.

WETLANDS-CONVENTIE

Ecologische hoofdstructuur (EHS) ^{3.5}

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op het behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij-beginsel'.

Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij afweging' met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij regime' dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

VERBINDINGSZONES

De natte verbindingzones in de gemeente moeten worden ingericht voor de gidssoorten otter, Noordse woelmuis, grote vuurvlied / zilveren maan en ringslang. Dit betekent onder andere dat er een riet- of ruigtezone moet komen, dat de zone aaneengesloten moet zijn, zonder knelpunten en barrières. Langs de zone moet minimaal 2,5 ha natuur per kilometer zijn, met een gemiddelde minimale breedte van 20 a 30 meter.

Voor het instandhouden van de beschermde gebieden is het van belang deze zones te realiseren.

Kaart Natte (gestippeld) en droge ecologische verbindingzones

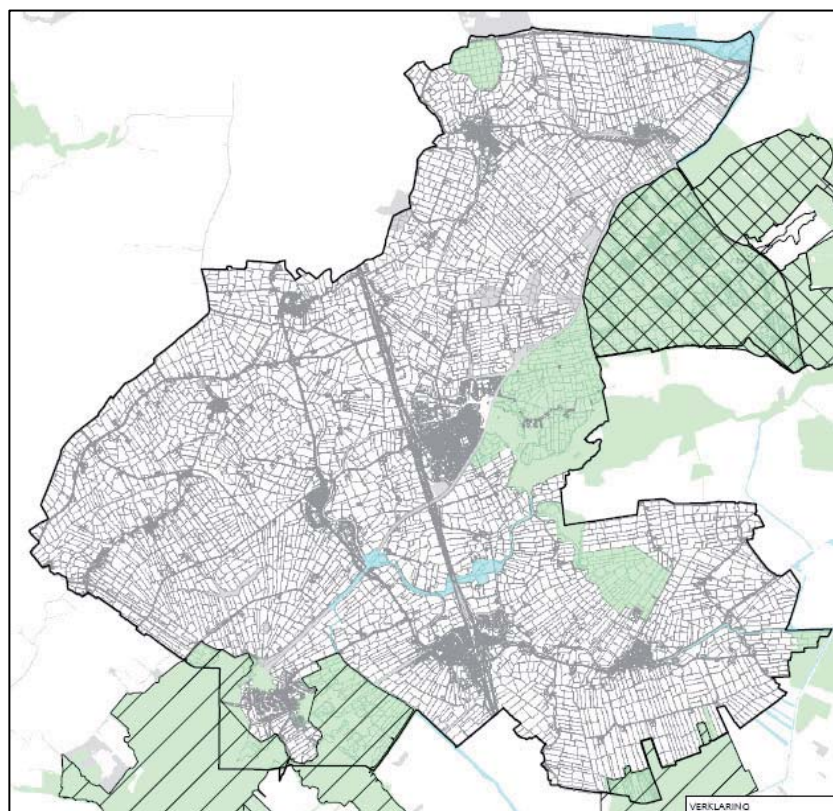
Binnen de EHS liggen enkele voormalige droogmakerijen waarin bloemrijke, open graslanden zijn ontstaan. Het zijn goede weidevogelgebieden en foerageer- en overwinteringsgebieden voor diverse vogelsoorten.

In de Hempensermeerpolder ontwikkelt zich langs de greppels een zilte vegetatie. Hier wordt gestreefd naar kamgrasweiden en zilverschoongraslanden. Volgens de waardering van het WMF is het een zeer goed tot uitstekend weidevogelgebied.

HEMPENSERMEERPOLDER

Het beheersgebied Goatum bestaat uit de gronden van een biologisch landbouwbedrijf met een goede weidevogelstand. De Noorder Burd is van groot belang als broedgebied voor weidevogels en als foerageergebied voor ganzen en smienten. De Noorder Burd wordt ontwikkeld tot een complex van natte en vochtige bloemrijke graslanden en hooilanden, overstromingsgraslanden, ondiep water en rietvegetaties.

GOATUM

Kaart EHS binnen het plangebied

BOTMEER

Het natuurgebied Botmeer bestaat uit cultuurgraslanden die redelijk intensief in gebruik zijn. Deze liggen rond het natuurgebied Bot- of Sodumermar. De Polder Henswoude is onderdeel van de veenweidestreek en heeft een goede weidevogelstand. Het gebied is tevens een pleisterplaats voor ganzen.

DE VEENPOLDER

De Veenpolder bestaat uit een aantal extensief beheerde graslanden rondom De Deelen. De graslanden die in de gemeente Boarnsterhim liggen zijn van belang vanwege de schraallandvegetaties en bloemrijke graslanden.

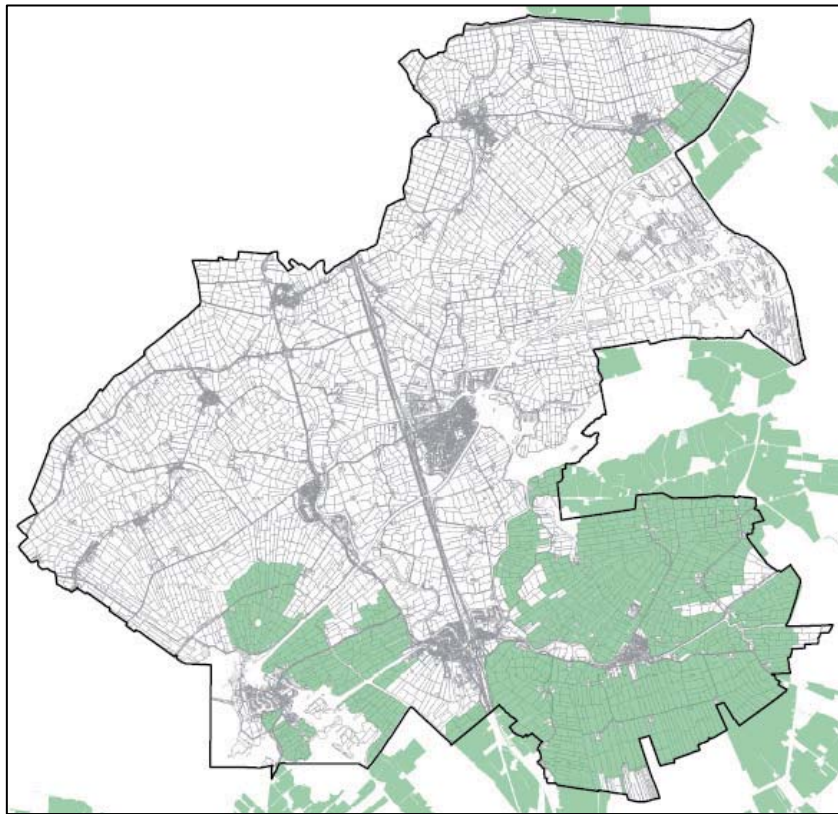
Overige natuurgebieden buiten de EHS ^{3.6}

Buiten de EHS liggen enkele waardevolle gebieden waarvoor provinciale subsidieregelingen bestaan. Deze staan allen in het Gebiedsplan Het Lage Midden. Deze subsidies worden verstrekt uitgegevens als ingrepen bijdragen aan de doelstellingen van het gebied.

De doelstellingen voor het Pingmar (tussen Warten en Grou in het Leechlân) zijn oude rietruigten. In de Tjaarderpolder (bij de Tjaard onder Winsum) is veel microreliëf aanwezig. Het beheer is gericht op weidevogels. Rondom het Timmertsmar (tussen Grou en Warten in het Leechlân) ontwikkelt zich een water- bos- en moerasvegetatie. Dit gebied is opengesteld, er zijn twee kijkhutten. Het Auke Hennesmar (naast het Timmertsmar) staat in de winter onder water en dan leven er veel trekvogels. Het beheer is gericht op kamgrasweiden, zilverschoongraslanden en vochtig schraallanden. Het laatste vegetatietype ontstaat onder invloed van kwel. Volgens de WMF-waardering is het een goed tot zeer goed weidevogelgebied. De onderdelen van de verbindingzone De Oude Jokse zijn ingericht tot moeras of plasdras-landerijen met riet, ruigte, bloemrijk grasland en weidevogels.

Ganzenfoerageergebieden ^{3.7}

Ter uitvoering van het Beleidskader Faunabeheer hebben Gedeputeerde Staten voor de winterseizoenen 2005/2006 en 2006/2007 foerageergebieden aangewezen. Dit waren aanwijzingen voor de duur van steeds één winterseizoen. De beheerpakketten voor de ganzenopvang zijn nu inmiddels door de Europese Commissie goedgekeurd en dit houdt in dat de pakketten en dus ook de aanwijzing van de gebieden opgenomen kunnen worden in een gebiedsplan. Op basis van dit plan kan via de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer en/of de Subsidieregeling Natuurbeheer 2000 vanaf het winterhalfjaar 2007/2008 subsidie worden aangevraagd op basis van een zesjarige beheersovereenkomst. Bedrijven die binnen de foerageergebieden liggen, maar die geen opvangovereenkomst willen of kunnen sluiten houden het recht op schadevergoeding. Buiten de foerageergebieden kan geen overeenkomst worden aangevraagd.

Kaart Ganzenfoerageergebieden

Inleiding ^{4.1}

De analyse met betrekking tot de aanwezige landbouwbedrijven is voornamelijk gebaseerd op de gegevens, afkomstig uit de landbouwmeitellingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (C.B.S.). Naast het C.B.S.-materiaal is gebruik gemaakt van gegevens uit het Streekplan Friesland (2007?) en de Landbouwstructuurnota van DLG (jaartal?) .

Achtereenvolgens is in dit hoofdstuk ingegaan op de volgende aspecten: het grondgebruik en het aantal bedrijven, de aanwezige bedrijfstypen, de bedrijfsomvang en ten slotte de externe productiefactoren.

Agrarisch grondgebruik ^{4.2}

Het areaal aan landbouwgronden maakt ca tweederde deel van het oppervlak van de gemeente Boarnsterhim uit en is daarmee verreweg de belangrijkste vorm van grondgebruik. Sinds de vorming van de gemeente, op 1 januari 1984, is het landbouwareaal met enkele procenten geslonken, door oorzaken als dorpsuitbreiding, aanleg van wegen, van bedrijventerrein, natuurontwikkeling en dergelijke. Het agrarisch areaal is daarmee tamelijk stabiel te noemen.

De agrarische gronden in Boarnsterhim zijn voor bijna 100% in gebruik als grasland. Wel is sinds de jaren negentig een tendens zichtbaar naar het (tijdelijk) omzetten van grasland in akkerland, voornamelijk ten behoeve van de maïsteelt. De betekenis hiervan is gering, maar neemt de laatste jaren gestaag toe. Van zeer geringere betekenis is tuinbouw en braaklegging van agrarische cultuurgrond.

Naast de puur agrarische bedrijfsvoering is in Boarnsterhim in een aanzienlijk deel van de gemeente sprake van "agrarisch medegebruik". Dit areaal bedraagt een kleine 4.000 hectare en bestaat voornamelijk uit graslanden in natuureservaten.

Het aantal bedrijven ^{4.3}

Het aantal agrarische bedrijven in de gemeente neemt af. In 1984 waren er nog 371 bedrijven. In 1994 was dit aantal met 61 verminderd. In 2006 is het aantal afgenomen tot 253. Daarmee is in ca 20 jaar een derde van de bedrijven gestopt. Deze situatie is niet anders dan in de rest van Fryslân,

hoewel er regionale verschillen zijn. De sector biedt in de gemeente Boarnsterhim direct aan ca. 670 personen werk.

Aangezien de inkrimping van het landbouwareaal in Boarnsterhim veel langzamer verloopt dan de afname van het aantal agrarische bedrijven, is het gemiddelde oppervlak per bedrijf de afgelopen

10 jaar gestaag toegenomen. In 1994 bedroeg dit gemiddelde ruim 35 ha. Het gemiddelde oppervlak voor geheel Fryslân bedroeg in hetzelfde jaar 26,5 hectare, voor Nederland kwam dit cijfer uit op 16 ha. Ondertussen is de gemiddelde omvang gestegen tot ruim 44 ha. Dit is een tamelijk gunstige Ausgangspositie van de sector.

Uit onderzoek van DLG (Landbouwstructuuronderzoek Fryslân, schaalvergroting en inrichting, oktober 2005) blijkt dat de grote bedrijven (groter dan 75 ha) vooral in de westelijke helft van de gemeente liggen (het kleigebied van de gemeente), terwijl in het oostelijk deel de kleinere bedrijven (tot 50 ha) domineren.

Bedrijfstypen 4.4

De agrarische bedrijven in Boarnsterhim behoren vrijwel uitsluitend tot het type van de "graasdierbedrijven". Akkerbouw- en tuinbouwbedrijven, alsmede niet-grondgebonden veehouderij ("hokdierenbedrijven" ofwel intensieve veehouderij) zijn in de gemeente Boarnsterhim nauwelijks aanwezig. Ook combinaties van grondgebonden en niet-grondgebonden veehouderij en van veehouderij/akkerbouw komen weinig voor. In deze situatie is de laatste jaren nauwelijks iets veranderd.

Intensieve veehouderij is binnen het plangebied slechts op 1 bedrijf als hoofdactiviteit vastgesteld; op 3 andere bedrijven is sprake van een nevenactiviteit:

- Greate Mar 4, Wergea, combinatiebedrijf met melkrundvee en slachtkuikens;
- Sodumerdyk 7, Nes: combinatiebedrijf met melkrundvee en slachtkuikens;
- Stukloane 5, Wergea: melkrundvee en slachtkuikens;
- Poppenhuizen 6, Aldeboarn: slachtkuikens en mestvarkens.

Dat de melkveesector een tamelijk gunstige Ausgangspositie heeft blijkt wel uit het feit dat maar liefst ruim 60% van de melkveebedrijven meer dan 70 melkkoeien heeft (DLG, okt. 2005). Binnen Fryslân ligt dit percentage alleen in de gemeente Het Bildt hoger. Verder valt op dat het aantal bedrijven met minder dan 30 melkkoeien minder dan 5% bedraagt. Dat is bijzonder laag te noemen.

Bedrijfsomvang ^{4.5}

Door het aangeven van het aantal hectares cultuurgrond per bedrijf is in paragraaf 4.2 reeds een indicatie gegeven omtrent de omvang van de agrarische bedrijven in Boarnsterhim. Aangezien de opbrengst per hectare sterk afhangt van het graslandgebruik, c.q. het geteelde product en ook grondgebonden en niet-grondgebonden productievormen op deze manier niet vergelijkbaar zijn, is het oppervlaktecriterium geen goed instrument voor het meten van de bedrijfsomvang. In plaats daarvan zijn omrekeningsfactoren geïntroduceerd, waarmee de economische waarde van de verschillende productievormen wordt uitgedrukt. Momenteel wordt in de C.B.S.-statistieken gewerkt met de "nederlandse grootte-eenheid" (nge), die aansluit op een door de Europese Gemeenschap opgezette systematiek. Een nge is een economische grootte-eenheid, gebaseerd op de saldi per diersoort en per ha gewas. Daartoe worden bruto standaard saldi (bss) berekend door de opbrengsten met bepaalde bijbehorende specifieke kosten te verminderen. De bss is uitgedrukt in ECU (lopende prijzen) en wordt regelmatig herzien.

Om praktische redenen wordt de bedrijfsomvang niet in bss uitgedrukt, maar in nge. Voorbeeld voor het basisjaar 2006:

- 1 ha grasland = 0,90 nge; 1 melkkoe = 1,20 nge.

Overigens is een economische maatstaf als het nge-criterium tijd- en conjunctuurgebonden en bevat daardoor onzekere elementen. Desondanks wordt er in de onderhavige plantoelichting wel gebruik van gemaakt, aangezien een beter alternatief niet voorhanden is. Het is ook als maatstaf gebruikt om het ontwikkelingsperspectief per bedrijf in planologische zin de sturen.

In tabel 1 is de totale economische productieomvang van de agrarische bedrijven in Boarnsterhim aangegeven. Als basisjaar wordt 1986 gehanteerd, omdat sinds dat jaar de nge-systematiek wordt gebruikt.

Tabel 1.
Productieomvang agr. bedrijven in Boarnsterhim 1986-2004 (bron: CBS)

jaar (per 1 mei)	aantal bedrijven	totaal aan nge's	gem. nge's per bedrijf
1986	358	23.066	64,4
1994	310	24.890	80,3
2006	253	31.169	123,2

Uit de tabel blijkt dat sinds 1986 de productie van de landbouw in Boarnsterhim per saldo flink is toegenomen. Was eind tachtiger jaren sprake van een forse terugval, sinds 1990 is er sprake van een toename van de productieomvang. De gemiddelde productieomvang per bedrijf vertoont

eenzelfde ontwikkeling. De gestage groei van het aantal hectares per bedrijf gaat dus gepaard met een productiestijging.

Belangrijker dan de gemiddelde productieomvang is in feite de verdeling van de landbouwbedrijven over verschillende grootte-klassen. Dit geeft onder andere een indicatie van het aantal bedrijven, dat als hoofdberoepsbedrijf weinig levensvatbaar is en in de toekomst zou kunnen verdwijnen. In tabel 2 zijn de agrarische bedrijven in Boarnsterhim ingedeeld in acht grootteklassen.

Tabel 2. Omvang van de agrarische bedrijven in Boarnsterhim 1986-1994 (Bron: CBS)

jaar	aantal bedrijven naar grootteklasse (in nge)							
	3-8	8-16	16-24	24-40	40-70	70-100	100-150	>150
1986	10	26	17	40	110	100	35	11
1994	21	20	14	15	64	78	74	24
2004	17	14	9	16	12	23	64	89

Duidelijk wordt dat er sprake is van een duidelijke verschuiving binnen deze grootteklassen. Opvallend is dat het aantal allerkleinste bedrijven (3-8 nge) ten opzichte van 1986 zelfs duidelijk is toegenomen. Dergelijke zeer kleine bedrijven zijn niet als volwaardige landbouwbedrijven te beschouwen. Een mogelijke verklaring voor deze ontwikkeling is dat "agrariërs in ruste" soms niet hun hele veestapel of grond van de hand doen, maar uit hobbyïsme nog wat door "boeren".

Daarnaast wordt een duidelijke toename van het aantal (zeer) grote bedrijven zichtbaar. Deze groei gaat ten koste van het aantal middelgrote bedrijven. Denkbaar is dat juist in deze categorie bedrijven de schaalgrootte problemen geeft met betrekking tot een rendabele bedrijfsvoering, omdat deze bedrijven te groot zijn om als nevenbedrijf en te klein om als volwaardig bedrijf te kunnen bewerken.

Met betrekking tot deze bedrijfsomvang worden wel bepaalde "kritische" grenzen onderscheiden. Uit informatie van het Landbouw Economisch Instituut blijkt dat bij de huidige stand van de technische ontwikkeling een efficiënt functionerend eenmansbedrijf een productieomvang moet hebben van minimaal 45 nge. In Boarnsterhim had in 2004 ruim 75% van de bedrijven minimaal deze omvang. In vergelijking met andere gebieden in Nederland is dit een hoog percentage. De genoemde norm betekent overigens niet dat kleinere bedrijven per definitie onrendabel zijn. Hoewel minder efficiënt, kunnen bedrijven vanaf circa 30 nge nog wel als volwaardige eenmansbedrijven functioneren. In Boarnsterhim had in 2004 17% van de bedrijven een omvang van minder dan 25 nge. Aangenomen mag worden dat deze categorie vooral uit zogenaamde nevenberoepsbedrijven bestaat, hieraan is geen bestemming "agrarisch bedrijf" toegekend, maar de bestemming "woonboerderij".

In de systematiek van dit bestemmingsplan is er voor gekozen om onderscheid te maken in de bestemming van de verschillende groottes van bedrijven. Dit wijkt af van de inhoud van de nota integrale visie die op 29 mei 2007 door de gemeenteraad is vastgesteld, maar sluit beter aan bij de realiteit. Hierin is verwoord dat bedrijven groter dan 10 nge als volwaardig bedrijf worden beschouwd. Dit is dus aangepast naar een grens van 25 nge.

Externe productiefactoren ^{4.6}

De externe productiefactoren zijn voor het functioneren van agrarische bedrijven van groot belang. Onder deze factoren kunnen worden begrepen de ontsluiting, de verkaveling, de bodemgesteldheid, de waterhuishouding en de nutsvoorzieningen (beschikbaarheid van gas, water en elektra). Ingrijpende verbeteringen ten aanzien van de externe productiefactoren gebeuren in feite uitsluitend in landinrichtingsprojecten.

Als gevolg van de uitgevoerde werken zijn de agrarische productieomstandigheden in de betrokken gebieden nu beter dan in de rest van de gemeente. Momenteel wordt er in LTO-verband opnieuw gediscussieerd over de noodzaak tot herverkaveling. Als gevolg van diverse aankopen van gronden door zich ontwikkelende bedrijven is de verkavelings situatie van deze bedrijven in veel gevallen al niet optimaal meer.

Voor de agrarische bedrijfsvoering is de wijze, waarop het landbouwgebied is verkaveld, van grote betekenis. Een goede verkaveling vermindert de arbeidsbehoefte en de productiekosten.

Ook bevordert dit een rationele bedrijfsvoering. Bij de verkaveling zijn verschillende aspecten van belang:

- het aantal kavels per bedrijf¹
- het percentage van de grond dat deel uitmaakt van de huiskavel, (onder een huiskavel wordt verstaan de kavel die aansluit bij het erf);
- de perceelvorm en -oppervlakte.

In het grootste deel van de gemeente overheerst een (meer of minder regelmatige) strokenverkaveling. Vaak is hierbij sprake van opstrek vanuit oude bewoningsassen. Op deze bewoningsassen zelf (kwelderrug langs de voormalige Middellzee, Lege Geaën en langs de Boorne) komt een onregelmatige blokverkaveling voor. De relatief recente droogmakerijen verto-

¹ Onder een kavel wordt verstaan een aaneengesloten stuk grond van een gebruiker, omgrensd door andere gebruikers en/of openbare wegen, spoorwegen, vaarten en dergelijke.

nen een rationele blokverkaveling (Grote Wargastermeer, Hempensermeerpolder).

Het aantal kavels per bedrijf is in het grootste deel van de gemeente beperkt door de uitvoering van ruilverkavelingen. In het ruilverkavelingsblok Oude Jokse waren vóór de uitvoeringsfase bij bijna de helft van de agrarische bedrijven 3 of meer kavels in gebruik. Het gemiddelde bedroeg 3 kavels. De gemiddelde afstand van de bedrijfsgebouwen tot de veldkavel bedroeg in genoemd ruilverkavelingsblok circa 1.800 meter

Bij ruilverkavelingen wordt er in het algemeen naar gestreefd om 2/3 deel van de cultuurgrond in de huiskavel onder te brengen. In dergelijke situaties kan het melkvee bij het bedrijf worden gehouden. In Fryslân is tegen relatief weinig meerkosten een hoger percentage te bereiken. Met het oog hierop wordt in de Friese situatie gestreefd naar 80% huiskavel. In het westelijk, zuidelijk en zuidoostelijk deel van de gemeente, alsmede een gebiedsstrook langs de noordoostelijke gemeentegrens, wordt aan genoemde norm voldaan. In het middendeel van Boarnsterhim (waaronder het ruilverkavelingsblok Oude Jokse) lag voor de uitvoering van de ruilverkaveling 60-80% van de gronden in huiskavels. Deze situatie viel als "matig" aan te merken, maar is nu op het streefpercentage van rond de 80% gebracht.

Kavels bestaan doorgaans uit meerdere percelen². Voor een efficiënt gebruik van het grasland is vooral de perceelsgrootte een belangrijke factor. De gemiddelde perceelsoppervlakte varieert in Boarnsterhim van vrij klein tot matig groot. Het westen, zuiden en noordoosten van de gemeente, alsmede het gebied Sitebuorren/ Polder De Wildlanden (tussen de Burd en de Alde Feanen), wordt gekenmerkt door percelen groter dan 3 hectare. Voor het overige overheersen oppervlakten tussen 1,5 en 3 hectare (middengebied van de gemeente). Deze grootteklasse wordt als "matig" bestempeld.

De perceelscheidingen worden in Boarnsterhim vrijwel steeds gevormd door sloten of bredere watergangen.

Daar, waar ruilverkavelingen zijn uitgevoerd, voldoet zowel de kwaliteit van de plattelandswegen als de ontsluiting van de bedrijfsgebouwen doorgaans aan de huidige normen. In de gebieden, waar ruilverkaveling nog moet plaatsvinden, vormt de factor ontsluiting bijna steeds een belangrijke bottleneck. Veel plattelandswegen hebben hier een geringe verhardingsbreedte (smaller dan 3 meter), een slechte of matige verhardingskwaliteit, een zwakke fundering en smalle bermen. Met name de insteekwegen in het klei-op-veengebied in het oostelijk deel van de gemeente en in het

² Onder een perceel wordt verstaan een stuk grond, omgeven door duidelijke topografische grenzen, zoals sloten, heggen, wegen e.d.

Nijlân (voormalige Middelzee) worden hierdoor gekenmerkt. Bij veel bedrijven in deze gebieden is de toegankelijkheid van het erf onvoldoende voor de steeds zwaarder wordende landbouwmachines en bulktransporten.

De waterhuishouding is voor de landbouw van groot belang. Zo levert een te hoge waterstand problemen op bij de verzorging van het grasland en de veldwerkzaamheden. Te hoge waterstanden in voor- en najaar hebben verder een duidelijke verkorting van het groeiseizoen tot gevolg.

De waterhuishouding kan worden onderscheiden in wateraanvoer en waterafvoer. Laatstgenoemd aspect valt nog verder te verdelen in hoofdontwatering en detailontwatering. De hoofdontwatering slaat op het geheel van bemaling, leidingen en kunstwerken dat door een waterschap wordt beheerd. De detailontwatering heeft betrekking op kavelsloten, greppels en drainage. De voor het plangebied zo belangrijke waterafvoer is slechts dan optimaal, als de hoofdontwatering voldoet aan de huidige landbouwkundige normen.

Uit landbouwkundig oogpunt geeft de waterbeheersing in sommige delen van het Lage Midden van Fryslân nog problemen. Zelfs in gebieden, waar vrij recent ruilverkavelingen zijn uitgevoerd, wordt de waterbeheersing soms als "matig" beoordeeld. Dit geldt voor het grondgebied van het voormalige Rauwerderhem en het noordoostelijke deel van de gemeente (rond Warten en ten noordoosten van Wergea). Weliswaar heeft de afwatering in deze gebieden verbeteringen ondergaan, maar door een te hoog peil in de waterlopen voldoet de ontwatering niet altijd aan de huidige landbouwkundige normen. Hieraan wordt alleen voldaan in het gebied ten zuiden van Akkrum, Aldeboarn en Easterboarn. In de overige gebieden is de situatie voorshands overwegend matig tot slecht. Voorgaande is tot uitdrukking gebracht op de bij het bestemmingsplan horende "functieontwikkelingskaart", waar de aanduiding "recreatief zoekgebied" is toegekend aan deze gebieden waar de waterbeheersing als "matig" wordt beoordeeld.

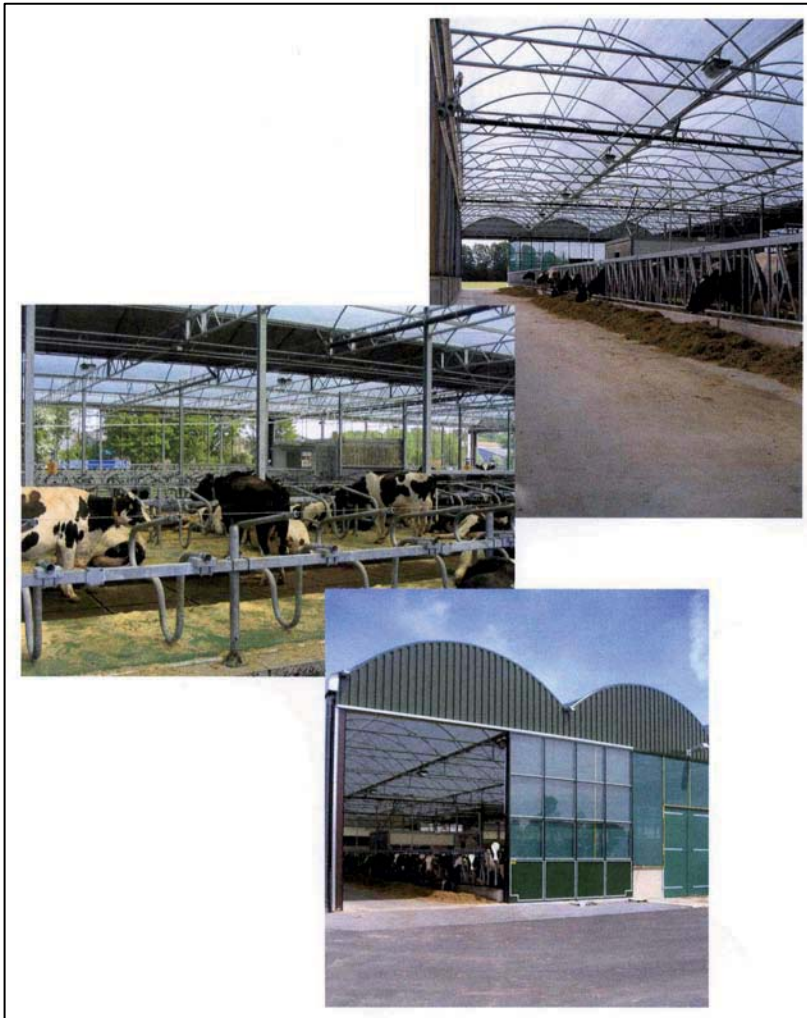
Bedrijfsgebouwen 4.7

In de inleiding is al aangegeven dat als gevolg van de groei van verschillende bedrijven, de behoefte aan nieuwe bedrijfsgebouwen toeneemt. Ook zal er langzamerhand behoefte ontstaan aan vervanging van stallen die in de zeventiger jaren zijn gebouwd. De laatste jaren zien we meer en meer stallen die steeds minder gelijkenis vertonen met het traditionele beeld van een boerderij (kop-hals-romp, stelp en ook de eerste ligboxenstallen) met lage goot, gemetselde muren en hoge nok. De goothoogte wordt groter en veel wanden bestaan niet langer uit metselwerk, maar uit windbrekersgaas.

De laatste ontwikkeling is dat de stallen worden gebouwd als kassen, waarbij het glas is vervangen door een kunststoffolie.

In het plaatje op de volgende bladzijde is hiervan een voorbeeld gegeven. Het betreft een stal zoals die in Raerd is gebouwd aan de Hegedyk. Deze ontwikkeling heeft te maken met nieuwe inzichten omtrent het welzijn van runderen en met de noodzaak om kostenefficiënt te produceren.

Met de ontwikkeling naar grotere bedrijven moet dan ook rekening worden gehouden met de hiervoor bedoelde gebouwen die, als gevolg van de grote bedrijven, een flinke omvang kunnen hebben. Voor een bedrijf van 100 stuks melkvee met bijbehorend jongvee is tegenwoordig al gauw een oppervlakte van 1400 – 1600 m² aan stalruimte nodig. Daarbij komt nog de stalling van machines en de opslag van voer e.d. Een oppervlakte van 2500 m² is in dat soort situaties heel gewoon. Een bedrijf met circa 200 melkkoeien heeft tussen de 3500 en 4000 m² aan bedrijfsruimte nodig. Dit geeft wel aan dat de verdere groeiende omvang van het agrarisch bedrijf flinke gevolgen heeft voor het landschappelijk beeld.

Voorbeeld van een serrestal

Inleiding ^{5.1}

Recreatie speelt in de gemeente Boarnsterhim een belangrijke rol. Door de ligging van het gebied in het hart van het merengebied en de goede bereikbaarheid van de belangrijke "watersport" kernen in de gemeente, is de aan het water gerelateerde recreatie een belangrijke economische drager. Achtereenvolgens is in dit hoofdstuk ingegaan op de kleine en de grote watersport, verblijfsrecreatie, landrecreatie en overige recreatieve voorzieningen.

Kleine watersport ^{5.2}

Fryslân is een ideale provincie om door heen te varen met een zeilboot, een sloep of een kano, of om te schaatsen. Attractief is onder andere de kleinschaligheid. Vele dorpen zijn pittoresk en hebben een eigen karakter. De rust die de dorpen uitstralen trekt een toenemende groep recreanten aan. Nagenoeg alle dorpen zijn over water bereikbaar.

Voor de kleine watersport is rust een belangrijke randvoorwaarde. Een gebied waar rust verzekerd is en blijft, geeft de meeste mogelijkheden voor een verdere ontwikkeling van de kleine watersport. In Boarnsterhim zijn deze mogelijkheden aanwezig, maar bestaan er ook enkele knelpunten.

Mogelijkheden

Voor de gebiedsgebonden kleine watersport vormt het gebied van de Alde Feanen een ideale locatie; ook redelijk geschikt zijn de Terhornsteren Terkaplester Poelen en de meren bij Grou (Pikmeer/Wijde Ee). Het besloten karakter van de Alde Feanen als gevolg van het vele opgaande groen maakt dit gebied bij uitstek aantrekkelijk voor het kanovaren.

Vanzelfsprekend moeten deze gebieden per kano gemakkelijk bereikbaar zijn vanuit de grotere bevolkings- en verblijfs-recreatiecentra. Via Wergea en Warten zijn de Alde Feanen voor de inwoners van Leeuwarden goed te bereiken. Ook vanuit Grou zijn de Alde Feanen goed te bereiken. Een probleem vormt echter de oversteek van het Prinses Margrietkanaal.

Voor de routegebonden kleine watersport bieden onder meer de volgende vaarwegen goede mogelijkheden (al dan niet in combinatie met de grote watersport):

- Swette;
- Sneeker Oudvaart met de opvaarten naar de verschillende dorpen;
- Zijltjessloot/Bangavaart/Terzoolsterzijlroede (Swette-Sneekermeer);

- Mûzel;
- It Swin;
- Kromme Grouw/Rechte Grouw;
- Wargaastervaart/Aegumerdiep/Nauwe Galle;
- Ringsleat Wergeastermar en Hempensermeer;
- Meanewei;
- Nesser Zijlroede;
- Boorne;
- De Swin-Swette verbinding.

De mogelijkheden voor de kleine watersport zijn de laatste jaren verruimd. Niet zozeer door het realiseren van extra vaarwegen, maar meer door het oplossen van knelpunten en het realiseren van voorzieningen ten behoeve van kanovaarders. Zo is bijvoorbeeld in het gebied van de Legeaën een aantal voorzieningen gerealiseerd. In de verschillende dorpen aan de Oudvaart zijn aanlegsteigers gebouwd. In het buitengebied is dat bij de Dille-sluis en de Terzoolsterzijl gebeurd.

Ook is de Swin-Swette verbinding enkele jaren geleden gereedgekomen en maakt een doorsteek mogelijk tussen it Swin en de Swette. Hiermee is een belangrijk knelpunt voor de kleine watersport opgelost.

K n e l p u n t e n

Niet overal in de gemeente Boarnsterhim is de infrastructuur ten behoeve van de kleine watersport optimaal. Knelpunten betreffen de aanwezigheid van obstakels in de vorm van dammen en (te) lage bruggen in verschillende kanoroutes, waardoor de verbinding tussen verschillende vaarroutes wordt belemmerd. Dit geldt onder andere voor de westelijke ringvaart van de Wergeastermarpolder (verbinding Wirdum-Wergea) en de vaarroute tussen Jirnsum en Raerd via de Mûzel. In het kader van de Staande Mastroute is de laatste jaren hard gewerkt aan het oplossen van deze knelpunten, waaronder de bouw van een brug ter hoogte van de Garde Jagerswei in Grou.

G r o t e w a t e r s p o r t ^{5.3}

Voor de grotere zeiljachten zijn de wateren in de gemeente Boarnsterhim niet overal even geschikt. Zo is het merengebied tussen de Terkaplester Poelen en de Prinsenhof zeer geschikt voor de open zeilboot en de motorkruiser, maar is de capaciteit van deze wateren gering. Het tekort aan aanlegsteigers is door de aanleg van Marrekrite-plaatsen de laatste jaren flink teruggedrongen. Het aspect van de ondiepten dat vooral in het noordelijk deel van dit gebied speelt, beperkt de bewegingsvrijheid van de pleziervaart. In het kader van het Friese Merenproject zullen hiervoor maatregelen worden genomen.

In het Zoneringsplan voor de watersport wordt de gebruiksintensiteit van zowel het vaargebied Sneekermeer/ Terkaplesterpoelen als het vaargebied Grou/Earnewâld als "druk" bestempeld. De belangrijkste vaarroutes worden daarnaast intensief gebruikt door grote recreatievaartuigen als verbinding tussen de verschillende vaargebieden.

Mate van gebruik

De laatste jaren vermindert het aantal brug- en sluispassages door de recreatievaart. Dit geldt zowel voor de passages aan de invalspoorten (toegangsvaarwegen tot Fryslân) als die binnen Fryslân zelf. Bij de invalspoorten was het aantal passages in 1994 circa 145.000, bij de 11 bruggen binnen Fryslân waar wordt geteld op 205.000 passages. Inmiddels is dit aantal enkele procenten lager.

Bij een aantal bruggen vindt daarnaast foto-elektrische telling plaats. Hierbij is geen onderscheid te maken tussen een recreatie-vaartuig en een beroepsvaartuig. Deze tellingen zijn in tabel 3 opgenomen en geven een beeld van het aantal passages over een periode van 5 jaar. De in tabel 3 aangegeven waarden gelden voor de periode 1 april-30 september van het betreffende jaar.

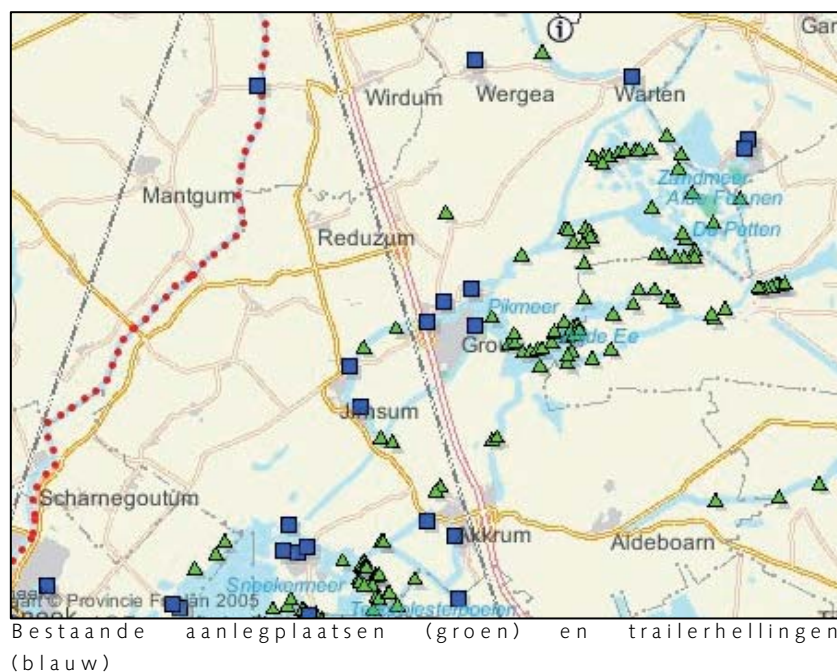
Jachthavens, trailerhellingen en bootverhuur

In het buitengebied liggen twee jachthavens: jachthaven Sneekerhof (185 vaste ligplaatsen), jachthaven Niemendal te Tersoal (20 vaste ligplaatsen). De andere jachthavens binnen de gemeente liggen binnen de dorps-kommen, waarvoor afzonderlijke bestemmingsplannen gelden. Dit geldt eveneens voor de trailerhellingen (zie ook het kaartje hierna). In het buitengebied bevindt zich er één bij de Heerenzijl. Verhuur van boten (motorboten, zeilboten, kano's, etc.) is ook op verschillende punten in het buitengebied van de gemeente mogelijk (onder andere bij zeilschool Pean).

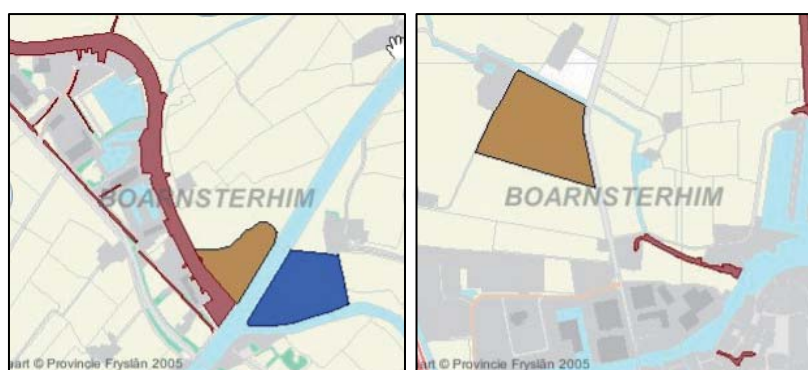
Aanlegplaatsen

Deze bevinden zich in hoofdzaak aan de grotere meren in Boarnsterhim. De Marrekrite heeft het beheer over dertien aanlegplaatsen in de Alde Feanen. De meren bij Grou tellen acht van deze voorzieningen. De Terkaplester Poelen hebben tien aanlegplaatsen. Verder bevinden zich aan de vaarten en kanalen ongeveer twaalf aanlegplaatsen.

Er bestaat een duidelijke behoefte aan meer aanlegplaatsen in het buitengebied. Er zijn waterrecreanten die hun ligplaats overdag niet meer verlaten uit vrees hun ligplaats kwijt te raken. Enerzijds voorziet dit in een behoefte, anderzijds worden de gebruiksmogelijkheden hierdoor aanmerkelijk beperkt. Een zekere mate van regulering is daarom noodzakelijk.

Daarnaast speelt het visuele aspect een rol. Gesteld mag worden dat vele vaartuigen aan de aanlegsteigers in het buitengebied een beeldverstorend karakter hebben. Een uitbouw van de capaciteit van deze voorziening zal dan ook met de nodige voorzichtigheid en zorgvuldigheid dienen te gebeuren.

Baggeren en baggerdepots

In het kader van het Friese Merenproject is/wordt een aantal vaarten gebaggerd. De hierbij geproduceerde bagger zal in diverse depots worden ondergebracht. Drie daarvan liggen binnen de gemeente Boarnsterhim. Op bovenstaande kaartjes zijn in bruin de depots op het land en in blauw het depot dat onder water wordt gerealiseerd aangegeven.

Verblifsrecreatie ^{5.4}

Kampeerterreinen en dergelijke

De grotere campings van Boarnsterhim liggen alle aansluitend aan de kommen van de verschillende dorpen. De kampeerterreinen in het buitengebied zijn vooral kleine campings bij verschillende boeren (in de geest van de Wet op de openluchtrecreatie 'kleinschalig kamperen' of 'kamperen bij de boer' genoemd). Het betreft hier uitsluitend kampeerplaatsen van beperkte duur (toeristische plaatsen) met een maximum van 10 (in het hoogseizoen 15) standplaatsen. (Zie ook de lichtbruine driehoekjes op het kaartje op de volgende bladzijde)

Overige verblifsrecreatie

De overige verblifsrecreatie is voornamelijk in de dorpskommen gelegen. Uitzonderingen hierop zijn o.m.:

- het Hotel-Restaurant De Oude Schouw bij Jirnsum;
- de (varende) vaar- en zeilschool "De Optimist";
- zeilschool en groepsaccommodatie "Pean" onder Nes; Voor de verhuur van vakantiewoningen kan het publiek in de dorpen terecht; dit geldt eveneens voor de NJHC-jeugdherberg "Oer 't Hout" in Grou.

Parken en verspreide recreatiewoningen

Recreatiewoningen en recreatieve woonschepen

De gemeente kent meer dan zestig recreatiewoningen in het buitengebied, met name in het gebied tussen Grou en Earnewâld.

Het aantal recreatieve woonboten in het buitengebied bedraagt volgens een inventarisatie (uitgevoerd in de periode april-september 1997) 102 schepen. De bungalowparken staan op het kaartje aangegeven (bruine vierkantjes).

Landrecreatie ^{5.5}

Hoewel Boarnsterhim een echte watersportgemeente is, mag de betekenis die de landrecreatie kan hebben niet onderschat worden. Juist het vele water en de grote lengte aan rietoevers zijn erg aantrekkelijk voor wandelaars, fietsers en vissers. Ondanks gemeentelijke inspanningen zijn de mogelijkheden voor landrecreatie nog ontoereikend. Juist als gevolg van het vele water (maar ook de belangrijke infrastructuur-verbindingen over het spoor en de snelweg) wordt de bewegingsvrijheid voor de wandelaar en de fietser beperkt. Specifieke recreatieve fietsroutes zijn:

- Reduzum-Swette-Weidumerhout;
- Dearsum-Bozum;
- Heerenzijl-De Pier;
- Oudeschouw-Terzoolsterzijl-Grienedyk; Friens-Jirnsum;
- De Burd-Hooge Warren;
- Fjûrlânswei-Van Sminiaweg;
- "Pontjesroute" Grou – Earnewâld via de Bird.

Een aantal fietsroutes, zoals hieronder zijn aangegeven op het kaartje, maakt deel uit van het ANWB-routenetwerk, het Fietsroutenetwerk Noardwest Fryslân en de Elfstedenroute.

Fietsroutes

Attracties en overige voorzieningen ^{5.6}

De overige recreatieve voorzieningen in het buitengebied betreffen onder meer:

- picknickplaatsen te Jirnsum (Abbengawier), Raerd (Hoorsterburen), Sibrandabuorren (Mardyck en Dijksgracht), Terherne (Terhernsterdyk en Heerenzyl), Warten (Fonejacht);
- binnen- en buitenmanege te Nes;
- buitenmanege aan het Hóflân te Grou;
- volkstuincomplexen te Grou (langs spoorbaan en aan de Reinerswei) en Aldeboarn (aan Súdkant);
- ijsbaan in Tersoal;
- vis- en natuurinfocentrum De Blikkenpleats, Terzoolsterzyl;
- mineralogisch museum 't Leechlân;
- theeschenkerij De Bird (Thee bij Trui);
- restaurant 't Trijehûs.

Daarnaast loopt de Friese Merenroute (autoroute ANWB) voor een deel door de gemeente en de Rietlandfietsroute

Hoewel daarvoor niet speciaal ingericht wordt een aantal plaatsen in de gemeente vrij intensief gebruikt voor bermtoerisme en oeverrecreatie (waaronder vissen); dit betreft onder meer de oevers van het Prinses Margrietkanaal (Wjitteringswei, Leppedyk), de Nesser Zijlroede (Birstum), de Boorn (Beetsterdyk) en het Sneekermeer (Mardyck).

Economische betekenis van de recreatie en toerisme ^{5.7}

Naast de landbouw is de toeristische sector een zeer belangrijke economische factor geworden in Boarnsterhim. Het totaal aantal overnachtingen in de gemeente bedraagt op jaarbasis ruim 6.000.000 waarvan ongeveer de helft in jachthavens. Het aantal dagtochten wordt geraamd op circa 1.000.000 dagen verspreid over het jaar.

In 2005 is door de gemeente becijferd dat de verblijfsrecreanten jaarlijks circa 40 Euro en de dagrecreanten circa 8 Euro uitgeven. Ook uitgedrukt in werkgelegenheid heeft de recreatiesector een belangrijke positie verworven. Circa 16% van de beroepsbevolking, ruim 470 mensen zijn voor hun werk (omgerekend in full-time banen) afhankelijk van recreatie en toerisme, en 304 in parttime banen.

In tegenstelling tot de landbouw mag mede op basis van inspanningen van rijk en provincie verwacht worden, dat de economische betekenis van recreatie en toerisme in de toekomst verder zullen toenemen. Het zal, zeker gezien de huidige marktontwikkelingen, geen spectaculaire groei zijn, maar veel eerder een geleidelijke groei, gebaseerd op kleinschalig, vaak hoogwaardige ontwikkelingen.

Wonen, niet agrariſche be- drijven en mo- lens

Wonen 6.1

Het buitengebied van Boarnsterhim heeft een lange occupatie-geschiedenis. Aanvankelijk betrof het hier vrijwel uitsluitend boerderijen of woningen van landarbeiders, veenwerkers, vissers of anderszins met het buitengebied verbonden mensen. Pas in deze eeuw zijn er meer mensen in het buitengebied komen wonen, die elders (in de dorpen) werk vinden. Meestal werden bestaande woningen betrokken en opgeknapt maar soms vond ook volledige nieuwbouw plaats.

Mede door de schaalvergroting in de landbouw en de uitstoot van arbeidskrachten wordt de groep mensen die door hun werk aan het buitengebied gebonden zijn (boeren en landarbeiders) steeds kleiner. Dit proces zet zich nog steeds voort. Werden aanvankelijk de arbeiderswoningen bewoond door mensen die niet functioneel aan het buitengebied zijn gebonden, de afgelopen jaren doet zich dit ook in toenemende mate voor bij de boerderijen zelf. De toename van de mobiliteit en de behoefte aan rust en ruimte maakten deze vrijkomende woningen en boerderijen tot gewilde objecten.

Ook de gunstige ligging van de gemeente Boarnsterhim speelde een rol. De mogelijkheid om te wonen in het vrije en ruime landelijke gebied nabij of in belangrijke recreatiegebieden verhoogde de attractiviteit van het gebied. Onder invloed van de welvaartsstijging en de toenemende vrije tijd ontstond het verschijnsel van de "tweede woning". In samenhang met de ontwikkeling van de watersport werden daarnaast in toenemende mate langs de voor recreatie aantrekkelijke meren en vaarten zomerhuizen gebouwd.

Niet functioneel aan het buitengebied gebonden bewoners hebben op zich niet een beperking opgeleverd voor de hoofdfuncties van het buitengebied (landbouw, natuur en landschap). Toch komt het wel voor dat er conflicten ontstaan, zoals hinderbezwaren bij de uitbreiding van agrarische bedrijven, de toenemende onrust in voor de natuur waardevolle gebieden

en ontsiering van het landschap door slecht ingepaste verbouw en/of nieuwbouw in het buitengebied.

Het gemeentelijke beleid (zowel van de huidige gemeente Boarnsterhim, als van de tot 1-1-1984 3 zelfstandige gemeenten) is al jaren lang gericht op een stabilisatie van de woonfunctie.

Een ander belangrijk aspect met ruimtelijke consequenties is het verschijnen van de hobbyboeren en kleine nevenbedrijven, bedrijven met een omvang kleiner dan 25 NGE. In Boarnsterhim gaat het om ca. 47 stuks. Een groot aantal bewoners van het buitengebied is gedeeltelijk agrarisch werkzaam, hetzij als pure hobby, hetzij als bron van neveninkomsten. Dit varieert van het houden van een paard of een pony tot het stallen van meerdere stuks vee. In voormalige boerderijen kunnen de gewenste activiteiten meestal zonder ruimtelijke gevolgen worden uitgeoefend. Bij woningen zijn in dat geval meestal bijgebouwen van een zeker formaat nodig.

Naast woningen bevindt zich in het buitengebied een aantal ligplaatsen voor permanent bewoonde woonschepen. Krachtens de Woonschepenverordening Boarnsterhim (18 januari 1994) is in het buitengebied een aantal ligplaatsen voor permanent bewoonde woonschepen aangewezen, te weten een oever van de Boorn ten oosten van Nes en aan de oostzijde van Jirnsum.

Niet-agrarische bedrijvigheid

6.2

Het aantal niet-agrarische bedrijven en maatschappelijke voorzieningen in het buitengebied is gelet op de hoeveelheid bebouwing zeer beperkt. Voor een deel betreft dit bedrijven die in voormalige boerderijen zijn gevestigd. De specifieke recreatiebedrijven (kampeerboerderijen, botenverhuur en dergelijke) zijn in hoofdstuk 5 Recreatie behandeld.

In het buitengebied zijn onder andere gevestigd:

- loonbedrijven;
- zeilmakerijen/jachtwerven;
- opslagterrein van de gemeente;
- bouwbedrijven;
- assurantie- en administratiekantoren;
- transportbedrijven;
- schildersbedrijf;
- boomverzorgingsbedrijf.

Zoals eerder opgemerkt is een groot aantal bedrijven in voormalige boerderijen gevestigd; in een aantal gevallen is de bedrijvigheid niet of nauwelijks waarneembaar, doordat het ongeschikt is aan de woonfunctie.

Molens 6.3

Als belangrijke cultuurhistorische bouwwerken, dienen de verschillende karakteristieke molens te worden genoemd. Het buitengebied van de gemeente Boarnsterhim heeft nog een relatief groot aantal molens, waarvan de meeste van het type spinnekop. In totaal komt de vereniging tot behoud van molens in Nederland (De Hollandse Molen) tot een aantal van 8 molens in de gemeente waarvan er 7 in het buitengebied zijn gelegen. De molen in de bebouwde kom is de Haanskritemolen te Grou. De spinnekopmolen aan de Polsleat te Akkrum is inmiddels naar het buitengebied verplaatst. In het buitengebied zijn er 2 molens in de Alde Feanen, 2 molens op de Burd (Borgmolen en Koopmansmolentje), de Poldermolen in de Hempensermar, de spinnekopmolen te Warniahuizen (in slechte staat) en de spinnekop (voormalige polsleat-molen) aan Het Deel onder Akkrum.

W e g e n ^{7.1}

Boarnsterhim wordt ontsloten dan wel doorsneden door een groot aantal wegen van lokale en bovenlokale betekenis. De hoofdstructuur van de wegen is in rijks- en provinciale wegenplannen vastgelegd. In het Streekplan Friesland zijn twee wegen aangegeven met een bovenregionale functie, te weten de autosnelweg A32 (Leeuwarden-Heerenveen) en de N31/A31 (Leeuwarden-Drachten).

Andere wegen met een belangrijke verkeersfunctie binnen de gemeente zijn met name de wegen die een ontsluitingsfunctie hebben voor de verschillende dorpen. Dit betreft de volgende wegen:

- Akkrum-Jirnsom-Reduzum;
- Jirnsom-Grou;
- Jirnsom-Offingawier-Sneek;
- Akkrum-Aldeboarn;
- Akkrum-Terherne-Joure;
- Warten-Grou;
- Warten- Wergea-Leeuwarden;
- S11/N354.

Voor wat betreft de beheerszones langs wegen is de provinciale wegenverordening van belang. Voor de als hoofdweg aangeduide verbindingen dient ten opzichte van geluidsgevoelige functies een afstand van 30 meter uit de beheersgrens (is meestal hart bermsloot) aangehouden te worden. Binnen Boarnsterhim betreft dit de A32, de N31/A31 en de verbinding A32-Sneekerhoek-Sneek.

Langs een groot aantal wegen bevinden zich vrij liggende fietspaden of parallelwegen; dit betreft de volgende wegen:

- N354 (parallelweg);
- voormalige rijksweg Wytgaard-Reduzum-Jirnsom-Akkrum (deels parallelweg, deels fietspad);
- Terhernsterdyk (fietspad);
- Akkrum-Aldeboarn (parallelweg);
- Aldeboarn-Nijbeets (fietspad);
- Aldeboarn-Tijnje (fietspad);
- Hemriksein-Wergea-Warten (fietspad);
- Hôflân (fietspad tussen Grou en Hôflânswei);
- Reinerswei.

S p o o r w e g e n 7.2

Door het plangebied loopt de (intercity) spoorbaan Leeuwarden – Grou - Akkrum - Heerenveen. In Grou en Akkrum staan stations, waarvan het station nabij Grou in het buitengebied ligt. Een aantal jaar geleden is de spoorbrug over het Prinses Margriet Kanaal verhoogd in verband met de opwaardering van het kanaal.

Met betrekking tot het aspect geluid, dient te worden opgemerkt dat bij de bouw van geluidgevoelige objecten nabij een spoorlijn ook rekening dient te worden gehouden met de regels die hiervoor in de Wet geluidshinder zijn opgenomen (zie paragraaf 8.1).

V a a r w e g e n 7.3

De belangrijkste vaarweg binnen de gemeente Boarnsterhim is het Prinses Margrietkanaal; dit kanaal is niet alleen van belang voor de gemeente en provincie, maar is tevens van belang als verbinding tussen Groningen, Noord-Duitsland en het Westen des lands.

In de Vaarwegenverordening Friesland zijn de vaarwegen voor de beroepsvaart in een drietal categorieën onderscheiden. De overige vaarwegen zijn met name van betekenis voor de recreatievaart (provinciale vaarwegenklasse I, 0 en 00).

In de Vaarwegenverordening zijn voorschriften opgenomen met betrekking tot de maximum toegestane afmetingen en vaarsnelheid voor schepen.

Overige bij de provincie in beheer en onderhoud zijnde vaarwegen zijn (Staat B-vaarwegen):

- Trijehûstersleat;
- Graft;
- de geul door de Terhornster- en Terkaplesterpoelen vanaf de geul via de doorgraving van de Hengsteworp en de Koudemaag tot de Heerenzijl.

Op de overige, met name voor de watersport van belang zijnde, vaarwegen is in het hoofdstuk 5 Recreatie nader ingegaan.

Bij de totstandkoming van bestemmingsplannen zal met de door de provincie als vaarwegbeheerder gestelde eisen ten aanzien van de beheerszone en de bebouwingsvrije zone rekening moeten worden gehouden. De breedte van de beheerszone en de bebouwingsvrije zone is afhankelijk van de classificatie van de betreffende vaarweg (zie tabel 4).

Tabel 4. Beheers- en bebouwingsvrije zones langs vaarwegen

CEMT-klasse	Beheersgrens	Bebouwingsvrije zone	
		Buitengebied, niet-kanaalgebonden	Stedelijk gebied, industriegebied
IV	30	30	20
III	25	25	20
II	20	20	15
I	15	15	10
0/00	10	10	5
Staat B vaarweg	10	5	5

Bron: Vaarwegenverordening Friesland

Van de zijde van de provincie is in het kader van de Herziening 2004 verzocht om in het bestemmingsplan de waterstaatkundige functie van de gronden binnen de beheersgrens op te nemen, zondig in de vorm van een dubbele bestemming met andere functies van de betreffende gronden. Dit verzoek is in dit plan opnieuw verwerkt. Voor zover het plan werken en werkzaamheden mogelijk worden gemaakt, dient aangegeven te worden dat daartoe behalve een bouwvergunning, tevens een ontheffing op grond van artikel 18 van de verordening nodig is.

Verder dient te worden opgemerkt dat voor werkzaamheden die de Friese boezemwateren raken, een ontheffing van het "wateren-reglement" van het Wetterskip Fryslân nodig is.

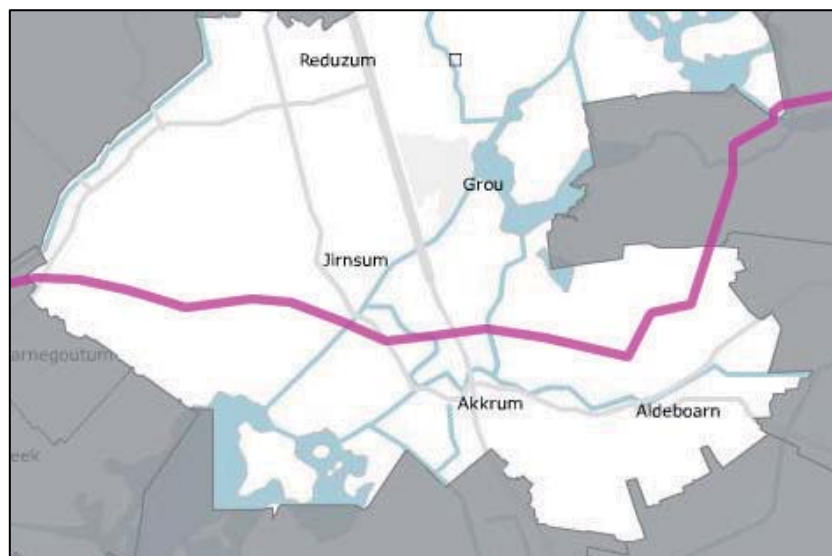
Gasleidingen ^{7.4}

De gemeente wordt doorsneden door 3 hoofdtransportleidingen, die deel uitmaken van het landelijke net en een aantal regionale leidingen van de N.V. Nederlandse Gasunie.

De drie belangrijkste gastransportleidingen betreffen:

- Sappemeer-Aldeboarn-Wieringermeer (36", 67 bar werkdruk);
- Ten Boer-Aldeboarn-Driehuis Oost (42", 67 bar werkdruk);
- Harlingen-Garreweer (30", 67 bar werkdruk).

Het net wordt momenteel uitgebreid met een hoofdtransportleiding tussen Wieringermeer en Grijpskerk. De nieuwe leiding zal een diameter hebben van 48" met een druk van 50 tot 80 bar. Deze leiding doorsnijdt het plangebied. Het tracé is op de onderstaande figuur weergegeven.

Globale weergave tracé recent aangelegde aardgastransportleiding in de gemeente Boarnsterhim

Leidingen van regionaal belang betreffen (in alle gevallen 40 bar werkdruk):

- Wergea-Leeuwarden (6");
- Heerenveen-Leeuwarden (150 mm);
- Meet- en regelstation Birstum-Oudehaske (12");
- Meet- en regelstation Birstum-Leeuwarden 12");
- Toevoerleiding Akkrum (100 mm).

Voorts bevindt zich binnen de gemeente een aantal leidingen die nodig zijn met het oog op de gaswinning in en nabij de gemeente.

S t r a a l v e r b i n d i n g e n ^{7.5}

Over het plangebied loopt een aantal straalverbindingen; dit betreft in de eerste plaats een straalpad van de N.V. Samen-werkende electriciteitsproductiebedrijven (S.E.P.) tussen de stations Tjerkgaast en Louwsmear. De trajecthoogte (ten opzichte van N.A.P.) bedraagt 41,6 m of meer.

Daarnaast lopen er 3 straalverbindingen in het gebied die in eigendom zijn van, dan wel gebruikt worden door KPN en wel tussen Tjerkgaast en Jirnsum, tussen Tjerkgaast en Leeuwarden en tussen Leeuwarden en Drachten. De trajecthoogte (ten opzichte van N.A.P.) van de eerste leiding bedraagt 26 m of meer, van de tweede 20 m of meer en van de derde 30 m of meer. Het station bij Jirnsum wordt door de KPN gebruikt voor semafoonoproepen en mobiele telefonie, voor het doorgeven van radio- en televisiesignalen ten behoeve van Omrop Fryslân en ten behoeve van een aantal kleinere radiostations.

Ter bescherming van deze straalverbindingen dient rekening te worden gehouden met eisen ten aanzien van hoogte, aard en situering van de

bebouwing. De aan te houden breedte van de zones is 200 m; de hoogte van de toegestane bebouwing binnen deze zones varieert en is afhankelijk van de hiervoor aangegeven trajecthoogtes. Over de gemeente lopen geen militaire straalverbindingstrajecten, wel dient in verband met de radar-installatie van de Vliegbasis Leeuwarden rekening te worden gehouden met beperkingen ten aanzien van de hoogte van bepaalde bouwwerken (bijvoorbeeld windmolens). Aangezien er in dit bestemmingsplan geen zodanige hoogtes, hoger dan 45 m, zijn toegestaan heeft deze beperking geen betekenis voor dit bestemmingsplan.

Hoogspanningsleidingen ^{7.6}

Tot de nutsvoorzieningen behoren in de eerste plaats 4 hoogspanningsleidingen die het plangebied doorkruisen; dit betreft de hoogspanningsleidingen Sneek-Raerd, Raerd-Louwsmeer, Raerd-Heeren-veen (alle drie 110 kV-lijnen) en Louwsmeer-Oudehaske (220 kV-lijnen). Voor wat betreft de belaste grondstrook onder de bestaande hoogspanningsleidingen zijn er zakelijk recht overeenkomsten afgesloten tussen de leidingbeheerder (Essent) en de eigenaren en gebruikers van de daarbij betrokken grond. De verdere distributie van elektriciteit geschiedt voornamelijk ondergronds; op enkele plaatsen binnen de gemeente geschiedt dit nog bovengronds.

Naast de kabels en leidingen komt de elektriciteitsvoorziening tot uiting in een groot aantal transformatorstations die overal in het plangebied aanwezig zijn.

Delfstofwinning ^{7.7}

Geconstateerd kan worden dat de delfstoffenwinning in Boarnsterhim zich beperkt tot gas- en zandwinning.

Blijkens het "Grondwaterbeschermingsplan Friesland 1990" vindt binnen de gemeente geen waterwinning door Vitens plaats. Ook de grondwaterbeschermingsgebieden behorende bij elders gelegen waterwingebieden strekken zich niet uit tot het gemeentelijke grondgebied. Blijkens het Provinciaal Grondwaterplan Friesland (vastgesteld 1986) vindt er binnen de gemeente ook geen industriële- en particuliere waterwinning plaats.

Met betrekking tot de winning van aardgas en aardolie zijn in de afgelopen jaren in toenemende mate activiteiten ontplooid in de gemeente. Een groot deel van het grondgebied van de provincie Fryslân, inclusief Waddenzee en IJsselmeer, is ingedeeld in een aantal gebieden, waarvoor aan of door verschillende oliemaatschappijen boorvergunningen en/of concessies zijn verleend of aangevraagd.

Van Boarnsterhim zijn de boorvergunningengebieden Zuid-Friesland II en Gorredijk en de concessiegebieden Leeuwarden, Akkrum en Oosterend van belang. In vergelijking met de gasvoorkomens op het Continentaal Plat en bij Slochteren hebben de gasvelden een geringe omvang.

Binnen de gemeente bevinden zich 9 boorlocaties van Elf Petroland bv met de bijbehorende leidingen. Tevens is een leiding van Chevron aanwezig.

Zandwinning heeft in het verleden onder meer plaatsgevonden nabij Fonejacht (gebied begrensd door Van Harinxmakanaal, Prinses Margrietkanaal en de weg Leeuwarden-Drachten).

Rijksbeleid 8.1**Nota Ruimte** 8.1.1

Op 23 april 2004 is de Nota Ruimte: Ruimte voor ontwikkeling in de Ministerraad vastgesteld en op 17 januari 2006 vastgesteld door de Tweede Kamer. Deze nota geeft de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkelingen van Nederland weer. Het kabinet heeft er voor gekozen het ruimtelijk relevante rijksbeleid zoveel mogelijk in één nota onder te brengen. Eén Nota Ruimte helpt de overlap tussen de verschillende beleidsterreinen en het aantal aparte nota's terug te dringen en zorgt voor meer samenhang in het ruimtelijk relevante (sector)beleid.

Duurzame en vitale landbouw

In de nota is gesignaleerd dat het aantal agrarische bedrijven afneemt als gevolg van de verdere liberalisering van de wereldmarkt. De blijvende bedrijven zullen doorgroeien en zich naar verwachting organiseren in robuuste agrarische en agrofoodcomplexen, of hun economische activiteiten verbreden. In combinatie met klimaatsverandering verwacht het kabinet grote verandering in het landelijk gebied. Bij deze veranderingen is het rijksbeleid gericht op vernieuwd sociaal-economisch draagvlak met behoud van de sociaal-culturele identiteit en anderzijds kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering van de groene ruimte. In de Nota wordt aangegeven dat de grondgebonden landbouw naast het produceren van voedsel een rol heeft bij de instandhouding en beheer van grote delen van de groene ruimte.

Natuur

De ecologische hoofdstructuur moet inclusief de robuuste ecologische verbindingen in 2018 zijn gerealiseerd. De concrete uitvoering wordt in de Nota bij de provincies gelegd. Binnen de bruto begrenzing zoals aangegeven in de onderstaande figuur, worden de robuuste ecologische verbindingzones begrensd en opgenomen in het streekplan. Op deze gebieden rust een planologische basisbescherming, in die zin dat onomkeerbare ingrepen voorkomen dienen te worden.

PKB -kaart 5: Ecologische Hoofdstructuur

- begrenste Ecologische Hoofdstructuur
- begrenste Ecologische Hoofdstructuur grote wateren
- zoekgebied Ecologische Hoofdstructuur
- intensief gebruikte militaire terreinen (buiten de EHS)

Fragment ecologische verbindingzones Nota Ruimte

Wonen werken en recreëren in het buitengebied

Om hergebruik van leegstaande gebouwen te stimuleren en de mogelijkheden te benutten die nieuwbouw biedt om de kwaliteit en de vitaliteit van de groene ruimte te vergroten, vraagt het Rijk aan de provincies om een planologisch kader op te stellen voor het thema bebouwing in het buitengebied.

In het provinciale kader wordt vastgelegd welke voorwaarden worden gehanteerd inzake de mogelijkheden:

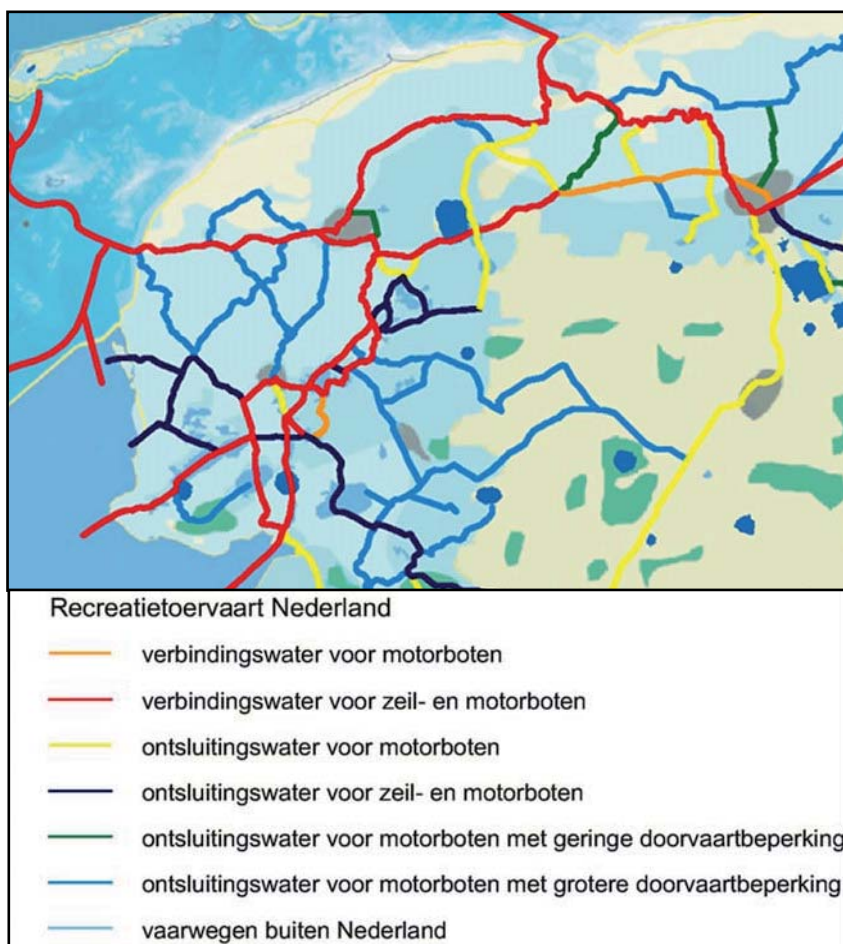
- voor hergebruik van bestaande vrijkomende bebouwing;
- om bestaande onbruikbare of niet-waardevolle bebouwing te saneren met behulp van nieuwbouw van woningen (ruimte voor ruimte);
- voor nieuwbouw gekoppeld aan een substantiële kwaliteitsverbetering van natuur, water, landschap en/of recreatie.

In de Nota is aangegeven dat nadrukkelijk aandacht dient te worden besteed aan een adequate borging van zowel de ontwerp kwaliteit als financiële koppelingen. Voor nieuwbouw geldt bovendien dat gebruik dient te worden gemaakt van de ruimte rondom kernen en wordt aangesloten bij bestaande bebouwingspatronen en bij bebouwingsclusters en bebouwingslinten in het buitengebied. Prioriteit dient te worden gegeven aan be-

nutting en, waar nodig met behulp van nieuwbouw, sanering (ruimte voor ruimte) van de bestaande voorraad vrijkomende bebouwing in het buitengebied. In het laatste geval zal het bebouwde oppervlak per saldo substantieel moeten verminderen. Het rijk toetst dit op basis van bovenstaande uitgangspunten.

De Nota stelt dat zowel kwalitatief als kwantitatief meer ruimte moet worden geboden aan toeristisch recreatieve voorzieningen. Concreet moet rekening gehouden worden met nieuwe vormen van recreatie en toerisme en met uitbreiding en aanpassing van bestaande voorzieningen. Het gaat daarbij ook om vergroting van de mogelijkheden voor recreatie als nevenactiviteit op agrarische bedrijven.

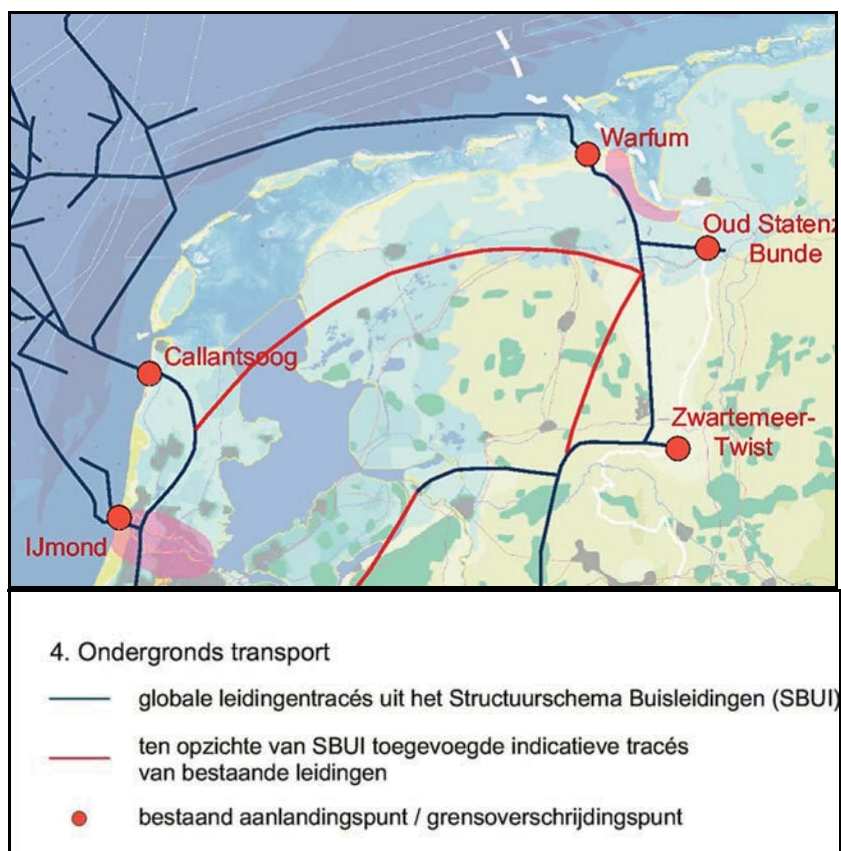
Ten aanzien van vaarwateren voor recreatie worden in de Nota de doorvaarbarkategorieën aangegeven. Deze zijn weergegeven op onderstaand kaartje.

Fragment doorvaarbarkategorieën Nota Ruimte

Infrastructuur

Binnen het plangebied is een landelijke leidingstrook aanwezig die is aangewezen in de Nota Ruimte (zie onderstaande figuur). Deze leidingstrook is een aanvulling op de leidingstroken die zijn aangewezen in het Structuurschema Buisleidingen (SBUI). Het Structuurschema is in 1984 door de Tweede Kamer vastgesteld. De planperiode van deze PKB is december 2003 verlengd voor een periode van 5 jaar. De aanvulling op het Structuurschema is gebaseerd op inmiddels gerealiseerde tracés van uitbreidingen van het landelijk net van hoofdverbindingen. Het kabinet zal nog een nader besluit nemen in welk kader het de (toekomstige) ruimtebehoefte voor buisleidingen zal vastleggen.

Fragment aangewezen leidingtracés Nota Ruimte

Agenda voor een Vitaal Platteland ^{8.2}

De Agenda voor een Vitaal Platteland is in samenhang met de Nota Ruimte opgesteld en tegelijkertijd aan de Tweede Kamer aangeboden. De Agenda gaat uit van een integraal perspectief en richt zich op de economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het platteland. De Nota Ruimte beschrijft het ruimtelijk beleid voor het platteland.

De beleidsdoelen in de Agenda komen overeen met de beleidsdoelen zoals geformuleerd in de 2e Europese conventie over plattelandontwikkeling in Salzburg. Behoud van de verscheidenheid van het platteland is als kerndoel aangewezen. Een vitale, concurrerende landbouwsector is essentieel voor een leefbaar platteland. De handhaving van het concurrentievermogen van de landbouwsector, rekening houdend met de kenmerken van het gebied, is het hoofddoel. Duurzame economische groei moet in toenemende mate worden bereikt door te beantwoorden aan de vraag naar diversifiëren, innovatie en producten met een hogere toegevoegde waarde. De betekenis van de landbouw voor het beheer van milieu, natuur en landschap moet worden versterkt.

De opgave voor het platteland die in de Agenda wordt gesteld luidt op basis van het voorgaande: Het op samenhangende wijze combineren van een duurzame en concurrerende landbouw, een vitale natuur, een vertrouwd platteland en een duurzaam beheer en gebruik van water met de wensen van de burger op het gebied van wonen, werken en vrije tijd.

Gesignaleerd wordt dat landbouwbedrijven zoeken naar een verbreding van de bedrijfsvoering. Hierdoor is sprake van een verschuiving van een landbouw- naar een plattelandseconomie. Ook is er sprake van meer vraag naar ruimte voor natuur, water en wonen. De landbouw staat door deze ruimteclaims onder druk, maar is en blijft de belangrijkste factor in het landelijk gebied en belangrijk in de economische positie van Nederland. Het Rijk wil ruimte bieden aan ondernemerschap op het platteland. Daarbij is voor een vitaal platteland een vitale landbouw noodzakelijk. Boeren staan hierbij voor de opgave om binnen de toenemende eisen een duurzame bedrijfsvoering te ontwikkelen.

Het Rijk gaat uit van een voor burgers toegankelijk platteland. Het gaat daarbij om voldoende recreatiemogelijkheden en ruimte voor ondernemers in de toerisme- en recreatiesector. Aan provincie en gemeente wordt gevraagd wonen en bedrijvigheid te ontwikkelen met landschappelijke kwaliteit. Zowel binnen als buiten de EHS zal versterking van de natuur in goede samenhang met andere functies en partijen moeten plaatsvinden. De rijksoverheid zal samen met de provincies, gemeenten en waterschappen het watersysteem op orde brengen en de ruimtelijke inrichting hierop aanpassen.

Waterbeleid ^{8.2.1}

In het nationale waterbeleid, vastgelegd in onder meer de Vierde Nota Waterhuishouding (1998), de adviezen van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw en de Europese Kaderrichtlijn water staat het duurzaam omgaan met water centraal: het waarborgen van voldoende veiligheid en het zo klein mogelijk houden van de kans op wateroverlast. Dit moet mede ge-

zien worden in het kader van de problematiek met betrekking tot ontwikkelingen als klimaatverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging. Hiervoor is de trits 'vasthouden – bergen – afvoeren' maatgevend. Kort gezegd betekent dit dat overtollig water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Vervolgens wordt zonodig het water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen te weinig opleveren wordt het water afgevoerd. Uitgangspunten in dit verband zijn:

- geen afwenteling van problemen naar andere compartimenten in ruimte in tijd;
- zoveel mogelijk gebiedseigen water vasthouden en de inlaat van gebiedsvreemd water zoveel mogelijk beperken;
- beperking van overlast door (grond)water of tekort aan water.

Naast de waterkwantiteit heeft duurzaam omgaan met water ook betrekking op de waterkwaliteit. Hierbij staat de trits 'schoonhouden – scheiden – zuiveren' centraal. Bij schoonhouden, scheiden en zuiveren gaat het erom dat het water zo veel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod. Uitgangspunten in dit verband zijn:

- vervuiling waar mogelijk bij de bron aanpakken;
- voorkomen van verspreiding van verontreinigingen;
- benutten van schoon water.

Het beleidsdoel duurzaam omgaan met water dient niet alleen in waterbeheerplannen te worden uitgewerkt, maar er dient ook in de ruimtelijke ordening, waaronder de bestemmingsplannen, rekening mee te worden gehouden.

Afstemming van waterbeleid en ruimtelijke ordening kan door:

- het bieden van ruimte voor water in verband met veiligheid, wateroverlast en zoetwaterbeheer;
- water als ordenend principe in de functietoekenning;
- kansen benutten die water biedt voor de vergroting van de beleevingswaarde en functiecombinaties (bijvoorbeeld cultuurhistorische waarden van voormalige waterlinies);
- randvoorwaarden aan de inrichting en het beheer op basis van water (bijvoorbeeld kruipruimteloos bouwen, zodat de grondwaterstand hoog kan blijven);
- effecten op waterkwaliteit meewegen bij besluitvorming in de ruimtelijke ordening.

Nationaal Park De Alde Feanen ^{8.2.2}

Het instellen van Nationale Parken is rijksbeleid en valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

In 1975 verscheen de rijksnota Nationale Parken. De Alde Feanen ontbrak op die lijst. Pas in 1993 werd het gebied voor het eerst genoemd als mogelijk Nationaal Park. De eerste parken waren toen al ingesteld. Nadat in 1996 toen door de provincie en gemeenten het Beheersprogramma Alde Feanen werd opgesteld, zijn begin 2000 De Alde Feanen aangewezen als Nationaal Park.

Het park is in oprichting. Dit wil zeggen dat momenteel een programma wordt afgewerkt om het gebied geschikt te maken als nationaal park. Het gaat daarbij vooral om te zorgen voor een beheersovereenkomst tussen alle betrokken partijen. Daarnaast moet de toegankelijkheid van het gebied optimaal zijn en is een uniforme bewegwijzering en informatievoorziening noodzakelijk. Naar verwachting zal dit proces binnen de planperiode voltooid zijn, waarna de officiële instelling van De Alde Feanen als twintigste nationaal park zal plaatsvinden.

Provinciaal beleid ^{8.3}

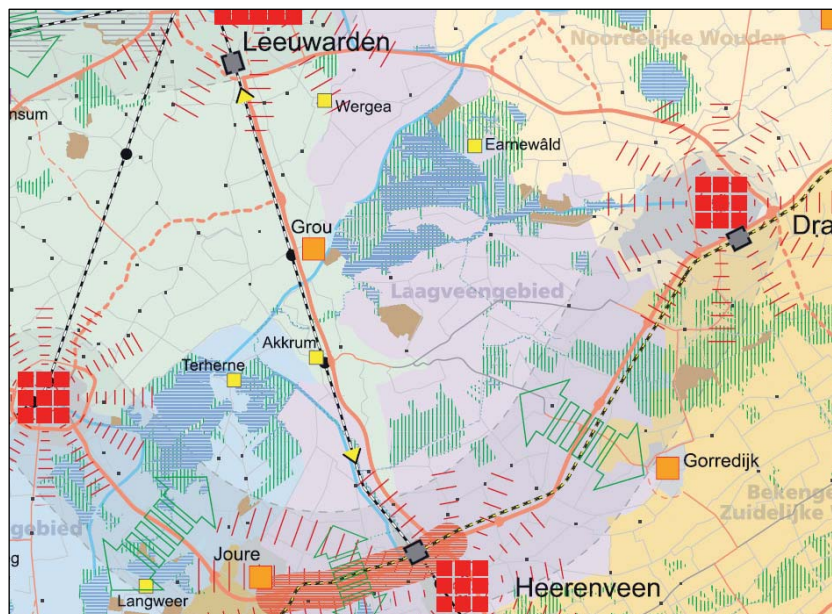
Streekplan ^{8.3.1}

Eind 2006 hebben Provinciale Staten het streekplan Fryslân Om de kwaliteit fan de romte vastgesteld. Het streekplan geeft de visie van op het ruimtelijk beleid van de provincie weer.

Als centraal uitgangspunt voor het ruimtelijke beleid kiest de provincie voor een ondeelbaar Fryslân met ruimtelijke kwaliteit. Een ondeelbaar Fryslân benadrukt dat stad en platteland elkaar nodig hebben en elkaar ondersteunen. Een Fryslân met ruimtelijke kwaliteit benadrukt het bovenlokale belang bij het instandhouden en verder ontwikkelen van de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van de ruimte. Het gaat ons daarbij vooral om het instandhouden en verder ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteiten van Fryslân. De provincie wil een economisch sterk en tegelijkertijd mooi Fryslân.

Voor het plangebied heeft dit geleid tot het volgende kaartbeeld in het ontwerp streekplan. In het navolgende wordt het beleid voor het plangebied per thema belicht. Vervolgens komt het voor het plangebied relevante gebiedsgerichte beleid aan de orde.

ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

Fragment van de streekplankaart

WONEN

Beleid per thema

De provincie streeft ernaar de woonkwaliteiten van Fryslân, zoals rust en ruimte, landschappelijke en natuurlijke waarden, en veiligheid en woonzorgcombinaties te benutten als sociaal-economische impuls voor Fryslân. De provincie stimuleert hiermee dat mensen uit andere provincies naar Fryslân verhuizen. Een bijkomende doelstelling is om nieuwe (landelijke) woonvormen optimaal in te zetten voor ruimtelijke kwaliteitsverbetering op het gebied van landschap, natuur, water en recreatie.

Buiten de stedelijke bundelingsgebieden³ is de provincie terughoudend met het opvangen van woonmigratie door deze te beperken tot specifiek dorpse en landelijke woonkwaliteiten waar aanvullend vraag naar is. Het beleid is gericht op de verbreding van de Friese woningmarkt met woningzoekenden die een woonplek met een hoge landschappelijk recreatieve kwaliteit wensen die in andere landsdelen niet of moeilijk gevonden kan worden. Ruimte voor deze projecten wordt selectief geboden, zodat voorkomen wordt dat de maatschappelijke meerwaarde versnipperd en dat er zelfs landschappelijke nadelen gaan optreden. Met de verspreiding van veelsoortige woningen over het onbebouwde landelijk gebied zal snel sprake kunnen zijn van een waarneembare en voelbare aantasting van de groene open buitenruimte.

FUNCTIES IN HET LANDELIJK GEBIED

Het landelijk gebied is primair bestemd voor functies die een ruimtelijk-functionele relatie met het landelijk gebied hebben. Het gaat daarbij vooral om de functies landbouw, recreatie, natuur en waterberging en bestaande woon- en werkfuncties en voorzieningen. Voor de andere nieuwe functies,

³ De gebieden rond de stedelijke centra Leeuwarden, Drachten, Heerenveen, Sneek, Harlingen en Dokkum.

waaronder nieuwe woningen, niet-agrarische bedrijven, detailhandel en andere publiekstreckende functies, stelt de provincie de randvoorwaarde dat ruimte gezocht moet worden in of aansluitend aan kernen en dat een goede landschappelijke inpassing gewaarborgd is.

De provincie signaleert dat de afname van het aantal agrarische bedrijven een ruimtelijk kwaliteitsverlies met zich meebrengt. Bij vrijkomende agrarische gebouwen wordt dan ook ingezet op een passend hergebruik, waarbij een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit plaatsvindt. Hierbij zouden de beeldbepalende gebouwen gehandhaafd worden en de beeldverstorende gebouwen gesloopt.

VRIJKOMENDE AGRARISCHE
GEBOUWEN

Het al dan niet toestaan van de functies en de bebouwings-mogelijkheden in vrijkomende agrarische bebouwing laat de provincie in beginsel over aan de gemeenten. Hiermee wordt ruimte geboden voor gemeentelijk maatwerk. De nieuwe functies zijn daarin wel beperkt tot het oorspronkelijke boerderijgebouw. Bij nieuwe functies wordt gedacht aan wonen, recreëren, educatie, natuur-/landschapsbeheer, cultuur/kunst, lichte vormen van horeca en zorg. Bedrijfsfuncties en vormen van dienstverlening zijn ook geschikt, indien de activiteiten qua vorm en uitstraling passen bij het omliggende landelijk gebied. Daarnaast dienen het bedrijven in de lichte milieucategorieën te zijn, zonder een grote verkeersaantrekkende werking. Daarnaast mag de functie invulling geen afbreuk doen aan het voorzieningen niveau in de kernen.

Voor bebouwing geldt dat het silhouet van het boerderijerf (de compositie van gebouwen) centraal staat. Behoud van beeldbepalende gebouwen is het uitgangspunt. Indien dit vanwege bouwtechnische redenen niet mogelijk is, dient de nieuwe bebouwing qua vorm en uitstraling verwant te zijn aan die van een boerderij/boerenschuur.

Naast de voornoemde mogelijkheden voor bedrijfsvestiging, is vestiging van bedrijven en voorzieningen in het landelijk gebied mogelijk wanneer dat om functionele redenen nodig is.

Functionele binding gaat op voor agrarische bedrijven waar de bijbehorende grond als productiemiddel wordt ingezet. Het gaat ook op voor recreatiebedrijven en bedrijven voor beheer van natuur en landschap, die afhankelijk zijn van de kernkwaliteiten van het landelijk gebied. Het kan bij uitzondering tevens gaan om (clustering van) bedrijven die sterk aan de landbouw verbonden zijn, zoals agrarische loonbedrijven en agrarische opslag, waarvan vestiging op een bedrijventerrein om diverse redenen ongewenst is. Een zorgvuldige ruimtelijke inpassing waarbij rekening wordt gehouden met de kernkwaliteiten van het landelijk gebied is daarbij randvoorwaarde.

Voor bestaande bedrijven in het landelijk gebied, die daaraan niet functioneel zijn gebonden, is in beperkte mate ruimte voor uitbreiding, onder de

voorwaarde dat de nieuwe (bedrijfs)situatie nog past in de omgeving. Hierbij zijn onder meer de volgende aspecten van belang: de milieuhygiënische inpassing, de belasting van de aanwezige infrastructuur en de landschappelijke inpassing.

Agrarische bedrijven verwante (collectieve) voorzieningen, zoals mestverwerking, mestbewerking, mestvergisting en houtvergassing zijn passend in het landelijk gebied, wanneer deze voornamelijk ten dienste staan van of verband houden met de bedrijfseigen agrarische activiteiten. Wanneer er geen sprake meer is van in hoofdzaak bedrijfseigen activiteiten, is concentratie van dit soort voorzieningen gewenst op daarvoor geschikte locaties.

Recreatie en toerisme

De provincie streeft naar kwaliteitsverbetering van recreatieve voorzieningen. De provincie wil bevorderen dat recreatie en toerisme als (nieuwe) sociaal-economische drager en als beheerder van landschap, natuur en erfgoed ten volle wordt benut. Herkenbaarheid van de Friese landschappelijke kernkwaliteiten is hierbij randvoorwaarde. Kwaliteitsverbetering vraagt in een aantal gevallen om meer ruimte, zowel voor bestaande als voor nieuwe voorzieningen. Het ontwerp streekplan biedt deze ruimte.

Nieuwe grootschalige en intensieve recreatieve voorzieningen worden primair geconcentreerd in de stedelijke en regionale centra en in de recreatiekernen (ondermeer Akkrum, Terherne en Wergea). Naar aard en schaal passende recreatieve initiatieven –zoals een kleine jachthaven, kleinschalige logiesaccommodaties, dorpslogementen, een horeca-uitspanning met speeltuin, een kleinschalige passantencamping en kleinschalig kamperen– zijn ook buiten de bovengenoemde kernen mogelijk.

Toeristisch recreatieve netwerken

De provincie streeft naar een verdere verbetering en uitbreiding van de toeristisch-recreatieve netwerken en naar versterking van de onderlinge samenhang. De aantrekkelijkheid van de netwerken wordt vergroot door op logische punten langs en nabij de netwerken passende voorzieningen voor dag-, verblijfs- en vaarrecreatie mogelijk te maken. De provincie werkt aan een aanzienlijke kwaliteitsverbetering van het Friese vaarwegennetwerk. Ook zijn er diverse projecten voor het verbeteren van fiets-, wandel-, en ruiterroutes. Daarbij worden tevens de mogelijkheden voor recreatief medegebruik van natuurgebieden en cultuurhistorische kwaliteiten betrokken.

Naast het vaarwegennetwerk voor de grote watersport zijn er meerdere waterwegen die van betekenis zijn voor vormen van kleine watersport, waaronder sloepvaren, kanovaren, roeien en schaatsen.

Verblijfsrecreatie

Bij verblijfsrecreatie wordt in het provinciale beleid het accent gelegd op verbetering van de kwaliteit van het bestaande aanbod. De provincie ziet daarbij ruimte voor uitbreiding van bestaande recreatieve bedrijven en voor nieuwe initiatieven tot en met het middelgrote segment. Bij kampeertreinen is ruimte tot in ieder geval 200 standplaatsen, bij recreatiebungalow- en appartementencomplexen tot in ieder geval 50 verblijfseenheden. Nieuwe initiatieven zijn mogelijk bij de stedelijke en regionale centra en de recreatiekernen; uitbreiding van bestaande voorzieningen is ook daarbuiten mogelijk. In alle gevallen dient sprake te zijn van een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing.

Kleinschalige verblijfsvoorzieningen in en bij bestaande gebouwen – tot 15 verblijfseenheden – zijn buiten de natuurgebieden in de hele provincie mogelijk. Daar waar het behoud van de karakteristiek van beeldbepalende bebouwing betreft, is dit een belangrijker criterium dan het aantal daarin onder te brengen verblijfseenheden.

Met het vervallen van de Wet op de Openluchtrecreatie (WOR) kan deze bovengrens van 15 verblijfseenheden worden verruimd tot 25, onder de voorwaarden dat:

- het kampeervoorzieningen betreft bij (voormalige) agrarische gebouwen;
- de gemeenten het aantal gevallen beperkt;
- de gemeente op haar grondgebied specifieke zones of plaatsen aangeeft waar verruiming mogelijk is.

Dagrecreatie

Verdere uitbouw en verbetering van vrijetijdsvoorzieningen vindt de provincie van belang. Vooral de toegenomen belangstelling voor cultuur en cultuurhistorie biedt daarvoor kansen. De provincie geeft daaraan al invulling met de stimulering van informatiepunten, archeologische steunpunten, musea, logiesvormen in historische panden, cultuurhistorische routes en kaarten, evenementen en gidsendiensten. Ook wordt ingezet op een betere toegankelijkheid van het landelijk gebied, voor zowel de eigen bewoners als de toerist. Op diverse plaatsen in Fryslân wordt hieraan invulling gegeven. Voorbeelden zijn kerkpaden, jaagpaden en kanoroutes. Met deze inspanningen wordt tevens de multifunctionaliteit van het landelijk gebied vergroot.

Vaarrecreatie

De provincie legt vooral via het Friese Merenproject een accent op kwaliteitsverbetering van de watersportvoorzieningen en van het vaarwegennet. Daarnaast ziet de provincie mogelijkheden voor uitbreiding van bestaande en voor vestiging van nieuwe kleinere tot middelgrote jachthavencomplexen tot maximaal 250 ligplaatsen, primair bij de op de vaargebieden

gerichte stedelijke en regionale centra en recreatiekernen. Onder de voorwaarde van grotere provinciale betrokkenheid, kan hiervan gemotiveerd worden afgeweken.

Buiten de stedelijke en regionale centra en de recreatiekernen zijn nieuwe, kleinschaliger voorzieningen mogelijk. Het betreft hier voorzieningen van 25 (buiten de kernen) tot 50 ligplaatsen (bij de kernen). In alle gevallen dient bij deze ontwikkelingen te worden voorzien in een goede landschappelijke inpassing.

LANDBOUW

De provincie streeft naar een vitale en duurzame landbouw vanwege de belangrijke bijdrage aan de sociaal-economische vitaliteit van het platteland, het beheer van het landelijk gebied en de Friese economische structuur. In het landelijk gebied worden buiten natuurgebieden voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw geboden.

Om de landbouw vitaal en duurzaam te kunnen houden zijn plaatselijk forse aanpassingen en transformaties nodig. De provincie zet zich in voor verbetering van de externe productieomstandigheden van de landbouw. Daarnaast wil de provincie samen met gemeenten zorg dragen voor het begeleiden van de ruimtelijke consequenties van schaalvergroting, intensivering, verbreding en verdieping van de landbouw.

Ontwikkelingen binnen een landschappelijke context

Bij het bieden van ontwikkelingsruimte voor de landbouw zet de provincie in op de blijvende herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen in Fryslân. Ook nieuwe landschappelijke kenmerken kunnen hierbinnen ontwikkeld worden.

De provincie streeft naar voldoende ruimte voor de ontwikkeling van agrarische bouwblokken en voor perceelsverruiming, zodanig dat een efficiënte agrarische bedrijfsvoering mogelijk is en rekening gehouden wordt met landschappelijke kernkwaliteiten. De ruimtelijke consequenties van schaalvergroting en intensivering in de landbouw moeten worden gecombineerd met landschappelijke kernkwaliteiten. Hierbij kan spanning optreden in de houtwallengebieden en in specifieke kleinschalige situaties. Hier worden kansen gezien voor verbreding van agrarische activiteiten met recreatie, natuur- en landschapsbeheer (groene en blauwe diensten). Dit naast het naar aard en schaal vergroten van percelen, zodanig dat het land goed bewerkt kan worden.

Voor de inpassing van grotere agrarische bouwblokken is vooral de landschappelijke situering van belang, met aandacht voor de beplanting, erf-elementen, de nokrichting van gebouwen en kleur- en materiaalgebruik. Een maximale maat voor de omvang van een agrarisch bouwblok is hierbij minder belangrijk dan landschappelijk maatwerk. Bij perceelsverruiming

vraagt de provincie aandacht voor landschappelijke inpassing door de benutting van bestaande landschappelijke elementen. De steeds groter wordende landbouwmachines vereisen geschikte wegen, zonder de landschappelijke kernkwaliteiten aan te tasten.

Om de inkomensbasis voor agrariërs te vergroten biedt de provincie aan agrarische bedrijven ruimte om op het erf (inclusief bebouwing) nevenactiviteiten te ontwikkelen die aan de agrarische activiteiten gebonden zijn. Hiertoe zal de provincie bevorderen dat agrariërs die maatschappelijke doelen in hun bedrijfsvoering opnemen voldoende vergoedingen krijgen in de vorm van groene en blauwe diensten.

Kamperen bij de boer, agrarisch verwante detailhandel, en andere agrarisch gerelateerde activiteiten zoals mestvergisting, maar ook zorgfuncties, ondergeschikte ambachtelijke bedrijfsfuncties e.d. kunnen goed op het erf (inclusief bebouwing) ingepast worden.

De provincie zet zich samen met anderen in op het instandhouden en verder ontwikkelen van de belangrijke landschappelijke kwaliteiten en waarden in onze provincie waardoor:

- de Friese landschapstypen en hun ontwikkelingsgeschiedenis herkenbaar blijven en de ruimtelijke kwaliteit en het identiteitsgevoel versterkt worden;
- landschap een inspiratiebron kan zijn voor nieuwe ontwikkelingen en een kernkwaliteit kan zijn voor nieuwe sociaal-economische impulsen;
- waar gewenst en noodzakelijk, geheel nieuwe eigentijdse landschappen met veel kwaliteit gerealiseerd worden.

De provincie vraagt bij de inrichting (en beheer) van de ruimte aandacht voor een bijzondere landschappelijke kwaliteit van Fryslân, namelijk de stilte en vrijwel ongestoorde duisternis. Voor bepaalde natuurgebieden en diersoorten zijn stilte en duisternis een vereiste en voor mensen een kwaliteit die de beleving van het landschap een extra dimensie geeft.

Door versterking van de groene en blauwe dooradering van het landelijk gebied, streeft de provincie naar vergroting van de kwaliteit en de multifunctionaliteit van het landelijk gebied. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de bundelingsgebieden rondom de stedelijke centra, omdat de verstedelijkingsdruk en het te behalen rendement van investeringen hier het hoogst zijn.

De provincie streeft naar goede ruimtelijke condities voor instandhouding en ontwikkeling van de belangrijke natuurlijke kwaliteiten en waarden in Fryslân waardoor:

- een bijdrage wordt geleverd aan behoud van de biodiversiteit door de bescherming en ontwikkeling van ecosystemen;

LANDSCHAP

NATUUR

- de condities voor het voortbestaan van de inheemse flora en fauna en van natuurlijke levensgemeenschappen worden verbeterd;
- de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van Fryslân worden versterkt.

Naast de goede ruimtelijke condities is het ook van belang dat de natuurgebieden een gewenste milieukwaliteit bereiken door de inzet van het water-, milieu- en landschapbeleid. De provincie vindt het van belang dat natuur bij allerlei ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk aandacht krijgt, ook de intrinsieke waarde van natuur. In ruimtelijke planvorming wordt 'natuurinclusief' gewerkt en wordt rekening gehouden met het leefgebied van soorten.

Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor het benutten van mogelijkheden van functiecombinaties met natuur, ook met het oog op het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit. Natuur is immers een basiskwaliteit, niet alleen voor andere functies zoals recreatie en toerisme, maar ook als vestigingsfactor voor wonen en werken en voor de (rust)beleving van omwonenden.

Provinciale ecologische hoofdstructuur

De provincie zet in op de realisering, bescherming en ontwikkeling van een duurzame ecologische hoofdstructuur (EHS), zoals op de onderstaande kaart is aangegeven. De samenhang van de EHS wordt versterkt door ecologische verbindingen (EVZ's), waaronder de robuuste natte verbinding. De EHS wordt beschermd tegen negatieve ontwikkelingen van buiten. Zo is instandhouding van de EHS gewaarborgd. Het doel is dat de EHS in 2018 gerealiseerd is.

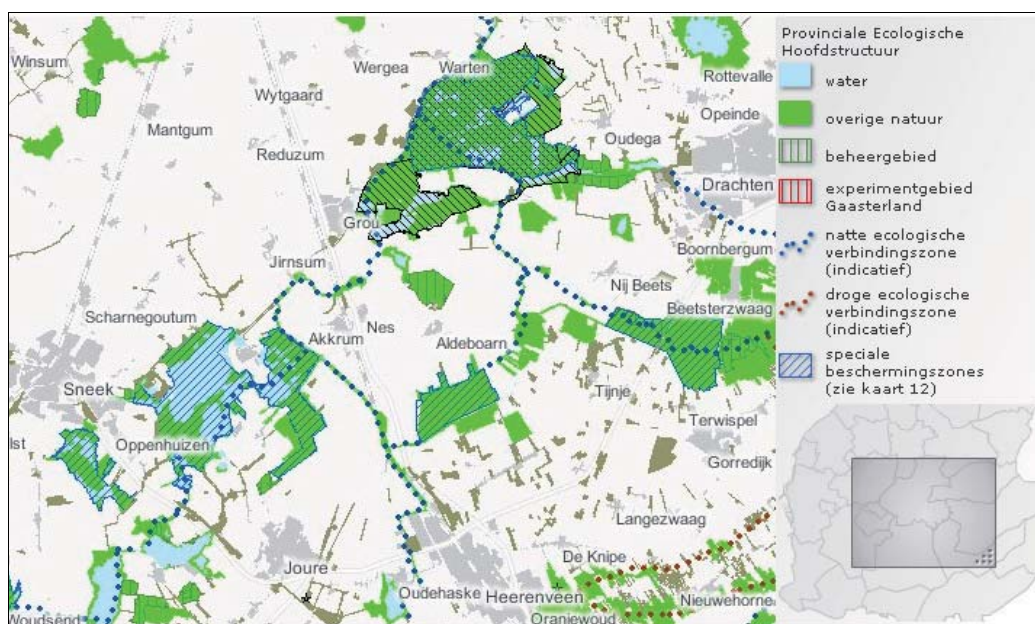
De begrenzing van de EHS is gebaseerd op natuurgebiedsplannen.

Voor de robuuste natte verbinding worden zoveel mogelijk combinaties met andere passende functies gezocht, zoals boezemuitbreiding, waterberging, vaarwegverbreding en (vaar)recreatie. Het behalen van het gestelde natuurdoel zal hierbij randvoorwaarde zijn.

WATER

De provincie streeft naar goede ruimtelijke condities voor een veilige en bewoonbare provincie en voor gezonde en veerkrachtige duurzame watersystemen waarin sociaal-economische en ecologische ontwikkelingen met elkaar in evenwicht zijn. Water is een belangrijk mede ordenend principe in de ruimtelijke inrichting van Fryslân. Voor een goede waterbeheersing worden de nodige ruimtelijke maatregelen getroffen. Door klimaatverandering, bodemdaling en de toename van verhard oppervlak kan in veel gevallen voor een goede waterbeheersing niet meer worden volstaan met technische maatregelen. Voor een robuust en veerkrachtig watersysteem, dat zowel wateroverschotten als watertekorten goed kan opvangen, zullen de (on)mogelijkheden van het watersysteem medebepalend zijn voor de functionele bestemming en inrichting van de ruimte.

Een goed functionerende Friese boezem is cruciaal voor de waterhuishouding van heel Fryslân.

Fragment provinciale ecologische hoofdstructuur

Gebiedsvisie voor Midden-Fryslân ^{8.3.2}

Algemene visie

Voor Midden-Fryslân stelt de provincie het verder benutten van de combinatie van de dynamiek van een grote stad en de kwaliteiten van het omringende landelijke gebied centraal. Hiertoe wordt allereerst de centrumpositie van Leeuwarden versterkt, met accenten op een kwantitatief en kwalitatief voldoende aanbod van woningen en op een verbetering van de bereikbaarheid. Daarnaast zet de provincie in op een stevige verankering van Leeuwarden in z'n landelijke omgeving door te investeren in de ontwikkeling van groen en blauwe structuren in combinatie met recreatieve voorzieningen. Het stedelijk bundelingsgebied Leeuwarden biedt voldoende mogelijkheden voor zowel verstedelijking als voor versterking van groene en blauwe kwaliteiten.

Verder wordt uitgegaan van de handhaving en versterking van de positie van Grou als belangrijke regionale centrum in het gebied.

Bij recreatieve ontwikkelingen wordt aangesloten bij de kwaliteiten van recreatieve concentratiepunten. Er wordt ingezet op uitbouw en versterking van de recreatieve netwerken. Met name de verbindingen voor wandelen, fietsen en varen tussen stad en platteland kunnen beter. De provincie wil de potenties van de staande mastroute en de noordelijke Elfsteden-vaarroute, het stedelijk cultuurtoerisme (Leeuwarden) en het plattelandstoerisme verder benutten.

In de kleigebieden is binnen de landschappelijke kernkwaliteiten ruimte voor agrarische schaalvergroting. Buiten de kleigebieden ziet de provincie,

naast mogelijkheden voor schaalvergroting binnen de kernkwaliteiten, vooral mogelijkheden voor verbreding van de agrarische bedrijfsvoering: recreatie, waterberging in de lagere delen om lokale wateroverlast tegen te gaan en natuur- en landschapsontwikkeling.

Visie ten aanzien van bodem, landschap, natuur en water

De ontwikkeling van (nieuwe) stadslandschappen rond Leeuwarden is van belang om de samenhang tussen stad en omliggend gebied te versterken. Bestaande structuren kunnen dit nieuwe landschap mee kleuren. Door inrichting (bijvoorbeeld landgoedwonen) wordt bijgedragen aan de versterking van groene en blauwe structuren. Dit draagt ook bij aan de ontsluiting van het landelijk gebied rond de kernen.

De grote aaneengesloten natuurgebieden (Âlde Feanen, Wielen, Burgumermeer en De Leijen) worden in stand gehouden en de mogelijkheden voor recreatief medegebruik zijn hierop afgestemd.

De robuuste natte verbinding wordt werkendeweg versterkt, in combinatie met boezemvergroting, eventuele retentie- en boezemgebieden in de lage gebieden en recreatief medegebruik. Opvaarten kunnen van belang zijn voor boezemvergroting en voor recreatie (multifunctionaliteit).

Cultuurhistorische objecten zoals kerkpaden, en landschappelijke kwaliteiten kunnen worden gebruikt om recreatieve routestructuren te verbeteren.

Voor het overige wordt uitgegaan van de bestaande landschappelijke en natuurlijke kernkwaliteiten en het benutten dan wel verder ontwikkelen daarvan, ook voor weidevogels en ganzenopvang. Het behoud van de landbouw is hiervoor van belang, met kansen voor groene en blauwe diensten.

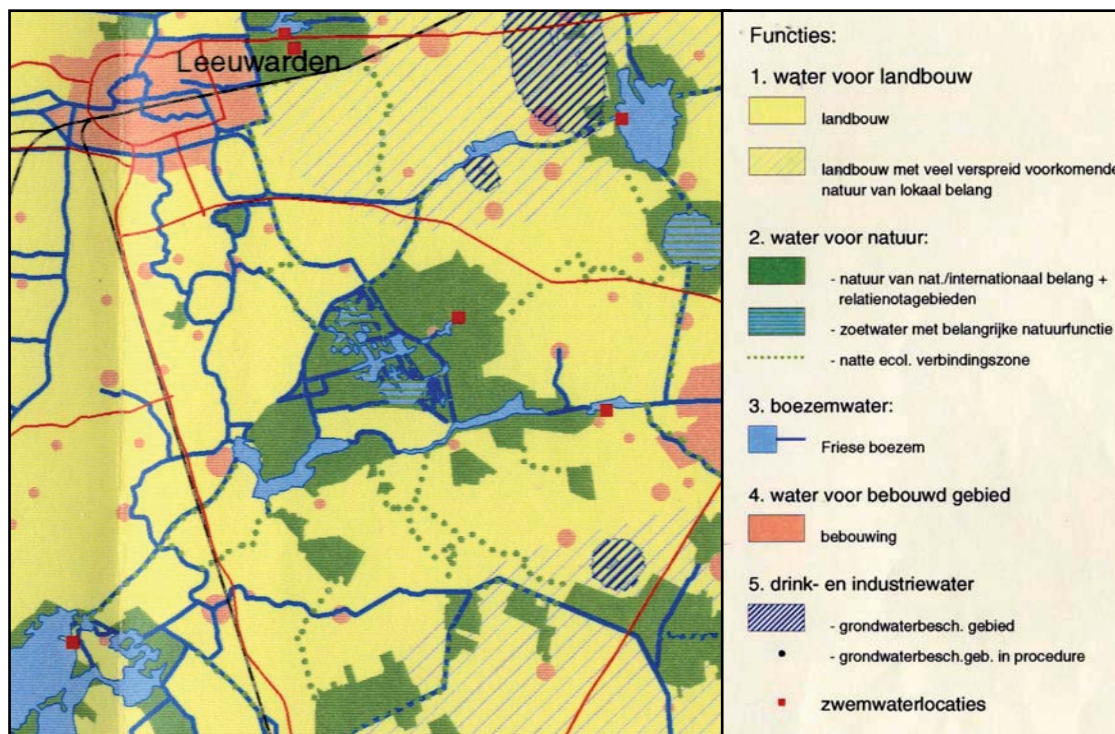
Tweede Waterhuishoudingsplan (2000-2008)

8.3.3

De wet op de waterhuishouding geeft aan dat de provincie een waterhuishoudingsplan vaststelt waarin de hoofdlijnen van het waterhuishoudkundig beleid voor de provincie zijn vastgesteld. Het Tweede Waterhuishoudingsplan is op 31 mei 2000 vastgesteld.

In het Tweede Waterhuishoudingsplan staat de watersysteem-benadering centraal. Dit houdt in dat bij nieuw te ontwikkelen plannen steeds het watersysteem wordt beschouwd, waarbinnen het betreffende gebied ligt. Verder richt het Tweede Waterhuishoudingsplan zich primair op het realiseren van een basisniveau ten aanzien van veiligheid, waterkwaliteit, grondwater en inrichting.

In het waterhuishoudingsplan is aangegeven welke functie primair door het water wordt ondersteund. In de navolgende kaart is voor het plangebied deze functietoekenning weergegeven.

Functietoekenning watersystemen

Provinciaal milieubeleidsplan ^{8.3.4}

Het vierde provinciaal milieubeleidsplan voor Fryslân geldt voor de periode 2006-2009. In het eerste milieubeleidsplan zijn de milieuproblemen geïnventariseerd en in het tweede plan zijn naast de beschrijving van de problemen ook oplossingsrichtingen geformuleerd. Bovendien werd in het tweede plan gekozen welke problemen de provincie wilde aanpakken. In het derde milieubeleidsplan, dat gold voor de periode 2000-2003 en is verlengd tot 1 januari 2006 is het accent gelegd op het versterken van de uitvoering. Het uitgangspunt voor het vierde plan is dat energie wordt gestoken in het oplossen van die milieuproblemen waarop de provincie samen met anderen ook daadwerkelijk invloed uit kan oefenen en waar concrete resultaten kunnen worden geboekt.

Milieubeleid voor het landelijk gebied

Zowel het nationale als het provinciale milieubeleid voor het landelijk gebied wordt inhoudelijk grotendeels bepaald door Europese voorschriften. Voorbeelden hiervan zijn de Nitraatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Tegelijk zijn wereldwijd verdragen afgesloten over klimaat en biodiversiteit. Ook deze internationale verdragen hebben in meer of mindere mate gevolgen voor ons gebiedsgerichte milieubeleid. Doel is dat wordt bijgedragen aan verbetering van de milieukwaliteit van

het landelijk gebied. Dit in de vorm van een schone waterhuishouding, bodem en lucht. Het provinciale milieubeleid voor het landelijk gebied legt het accent op de bescherming van gebieden met specifieke waarden en/of kwetsbare functies. Een gebiedsgerichte aanpak staat hierbij voorop.

In 2002 is zowel door het rijk als provincies geconstateerd dat de inrichting van het landelijk gebied beter kan worden georganiseerd. Er is een overmaat aan financieringsregelingen en er zijn teveel gebiedsaanduidingen. Daardoor worden de bijbehorende rijksmiddelen versnipperd ingezet. Het rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen hebben daarom besloten het aantal financieringsbronnen terug te brengen. Vanaf 2007 is er sprake van één budget: het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Ook de huidige Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB), één van de regelingen die tot dusver aan de basis stonden van de financiering van ons gebiedsgericht beleid, gaat hierin op. In de nieuwe situatie worden projecten niet langer ontwikkeld op basis van beschikbare rijksregelingen en -middelen, maar gaat men uit van (projectmatig) te realiseren doelen. Deze rijksdoelen zijn opgenomen in het rijksmeerjarenprogramma Vitaal Platteland.

De provincies krijgen een belangrijke taak en verantwoordelijkheid bij de uitvoering van het ILG. Ze melden het rijk welke doelen in hun gebied gerealiseerd kunnen worden. Het rijk stelt vervolgens, voor een periode van zeven jaar (2007 – 2013), de middelen beschikbaar. De afspraken worden vastgelegd in een convenant. De provincie streeft naar een gezamenlijk convenant met Groningen en Drenthe binnen het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). De provincies gaan vervolgens met partners (agrarische sector, groene organisaties en dergelijke) aan de slag om de doelen te realiseren. Na afloop wordt er verantwoording afgelegd.

Natuur binnen en buiten EHS

Om de biodiversiteit te vergroten en de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren, is internationaal afgesproken dat er voor alle voorkomende soorten en populaties duurzame omstandigheden moeten worden gegarandeerd. In Nederland gebeurt dat aan de hand van de ecologische hoofdstructuur (EHS). Het garanderen van een duurzame natuurontwikkeling – via de EHS - staat en valt bij de kwaliteit van het milieu. Met andere woorden; de milieu- en watercondities moeten aan de normen voldoen. Om dat binnen de EHS te realiseren, zullen maatregelen – zoals de bestrijding van verdroging, het verbeteren van de waterkwaliteit, het saneren van overstorten en het verminderen van de verzuring en vermesting – niet tot de EHS beperkt kunnen blijven. Ook de omringende natuurgebieden zullen moeten worden aangepakt. In 2027 moeten de milieucondities in de EHS aan de normen voldoen. Tot 2010 krijgen de verzuring, vermesting

en verdroging in de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (VHR) en de EHS-gebieden prioriteit. Met als doel dat de verdroging in 2018 aan de normen voldoet.

Het speerpunt voor het milieubeleid voor het landelijk gebied ligt bij de verbetering van de milieukwaliteit van de natuur. In het kader van het ILG wordt echter ook aan andere milieuaspecten aandacht besteed. Hierbij kan gedacht worden aan de bestrijding en voorkoming van geur- en geluidsoverlast. Ook daarvoor worden doelen geformuleerd, waaraan uitvoeringsgerichte maatregelen worden gekoppeld.

Bijzondere beschermingsgebieden: Stiltegebieden

De aanwijzing van stiltegebieden (op basis van het Intentieprogramma Stiltegebieden en de Verordening Stiltegebieden Provincie Friesland welke op 25 april 1990 door Provinciale Staten van Fryslân zijn vastgesteld) maakt sinds de vaststelling in 1994 deel uit van het 1e provinciaal Milieubeleidsplan. De provinciale milieuverordening is één van de instrumenten om het milieubeleid uit te voeren. In de Wet milieubeheer staat dat de provincie in de verordening verplicht regels moet opnemen voor grondwaterbeschermings- en stiltegebieden. Verder staan in de milieuverordening regels die de provincie van belang vindt en die niet in een andere wet of verordening zijn opgenomen.

Vanwege hun bijzondere natuurwaarde zijn in Fryslân enkele gebieden aangewezen als stiltegebied. Dit zijn: het Waddengebied, delen van de Friese IJsselmeerkust, het Lauwersmeergebied, de Alde Feanen, De Deelen en het Fochteloërveen. Vanwege de bijzondere status die Schiermonnikoog heeft als nationaal park, is ook dit eiland ook aangewezen als stiltegebied.

Stiltegebied dat deels binnen het plangebied valt

Zoals het woord al zegt, gelden in stiltegebieden beperkingen voor activiteiten waarbij geluid wordt geproduceerd. Dit betekent dat de provincie in deze gebieden, via de Provinciale Milieuverordening, regels heeft vastgesteld voor handelingen, toestellen en apparaten die geluid voortbrengen. Bij deze regels hoort een lijst van niet te gebruiken installaties.

Provinciaal verkeers- en vervoersplan ^{8.3.5}

Het hoofddoel van het PVVP 2006 is het realiseren van een duurzaam verkeer- en vervoersysteem in Fryslân:

- dat voldoet aan de verplaatsingsbehoefte van inwoners en bezoekers van
- dat voldoet aan de behoefte om goederen te transporteren;
- dat bijdraagt aan de versterking van de economie;
- dat veilig is;
- en dat de schade aan natuur, landschap en milieu weet te beperken.

In het plangebied zijn binnen de planperiode geen projecten gepland die voortvloeien uit het PVVP 2006. De provinciale weg met bovenregionale functie N354 (Grou – Sneek) en de gebiedsontsluitende N384 (Dearsum – Franeker) en N392 (Akrum – Drachten) voldoen op dit moment aan de provinciale doelstelling.

Gemeentelijk beleid ^{8.4}

Bestemmingsplan Buitengebied 1998 ^{8.4.1}

In het vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1998 is voor de verschillende functies in het plangebied het volgende beleid geformuleerd.

LANDBOUW

Het beleid ten aanzien van de landbouw is in algemene zin gericht op het bieden van voldoende ruimtelijke mogelijkheden voor een marktconforme ontwikkeling van het agrarisch bedrijf. In het grootste deel van de gemeente ligt het accent op de melkveehouderij. Daarnaast is het beleid gericht op het toestaan van een beperkte tak intensieve veehouderij.

Mogelijkheden voor al dan niet permanente bosaanleg zijn in de gehele gemeente niet aanwezig, met als belangrijk argument het behoud van het (grootschalig) open karakter. Een uitzondering geldt de mogelijkheden voor bosaanleg in de vorm van dorpsbossen.

Het oprichten van kassen is uitsluitend toegestaan op agrarische bouwpercelen.

De gemeente biedt verder de mogelijkheid om vrijkomende agrarische bebouwing een andere functie te geven. Instandhouding van deze bebouwing is van belang met het oog op de waarde van de gebouwen en de omliggende erven voor het landschap. Daarnaast past functiewijziging

in het streven naar instandhouding van de leefbaarheid en zo mogelijk de werkgelegenheid op het platteland.

Het beleid is gericht op het ontwikkelen van aaneengesloten natuurgebieden bij Terherne en de Alde Feanen en het instandhouden van de bestaande natuurgebieden in het agrarische gebied.

NATUUR

Bij de instandhouding en uitbreiding van het kerngebied de Alde Feanen speelt de status van stiltegebied nadrukkelijk een rol. Het beleid voor de Alde Feanen is gericht op een stabilisatie van de bestaande recreatievoorzieningen en uitbouw van het natuurgebied.

Het belangrijkste aspect in het ruimtelijk toeristisch beleid is de wijze waarop een relatie is gelegd tussen gebieden waarover duidelijke beleidsuitspraken zijn gedaan (in onder andere het Streekplan 1994 en de Streekplanuitwerking Blauwe Zone) en gebieden welke daarbuiten vallen (het westelijk deel van de gemeente en het gebied rondom Aldeboarn).

RECREATIE EN TOERISME

Hiertoe is op basis van het Streekplan 1994 een recreatieve zoneringsopstelling gesteld, waarbij worden onderscheiden:

- het recreatief kerngebied;
- het recreatief uitloopgebied;
- het recreatief stabilisatiegebied.

De verschillen tussen deze drie te onderscheiden gebieden zijn als volgt:

Ten aanzien van het recreatief kerngebied is het gemeentelijk beleid gericht op een verdere ontwikkeling van de aan het water gebonden verblijfsrecreatie. Uitgangspunt hierbij blijft de hoofdfunctie van het gebied: agrarisch of natuurgebied. Uitbreiding van grootschalige verblijfsrecreatieve voorzieningen in aansluiting op de kernen Grou, Akkrum, Wergea en Warten (Streekplanuitwerking Blauwe Zone) en de kernen Jirnsum en Terherne wordt alleen toegestaan indien dit is gekoppeld aan een kwalitatieve opwaardering.

RECREATIEF KERNGEBIED

De nadruk op de ontwikkeling van (kleinschalige) verblijfsrecreatie in het kerngebied wordt verder ondersteund door functiewijziging van voormalige agrarische bedrijven toe te spitsen op recreatieve en met name op het water gerichte vormen, zoals zeilscholen, kampeerboerderijen, kamphuizen, pensions en aan het water gerelateerde bedrijvigheid, zoals een botenverhuurbedrijf of een opslagplaats voor boten. Maar ook een functiewijziging naar een vergunningsplichtige kleine camping wordt in het kerngebied niet uitgesloten.

In het westelijke en zuid-oostelijke deel van de gemeente, welke zijn gelegen buiten het kerngebied, is het gemeentelijk beleid gericht op extensieve dagrecreatie en op kleine verblijfsrecreatie met een landelijk karakter.

RECREATIEVE UITLOOPGEBIEDEN

Hierbij wordt uitgegaan van de volgende mogelijkheden:

- een aantrekkelijk en goed fiets- en voetpaden systeem, dat logisch aansluit op de grotere kernen en waarbinnen meerdere routes mogelijk zijn;
- aantrekkelijke kanoroutes, welke ook weer logisch aansluiten op de grotere recreatieve kernen, dan wel de mogelijkheid bieden binnen dit gebied zelf een route te varen;
- er moeten (in/en rond de dorpen) elementen aanwezig zijn die het aantrekkelijk maken om een fiets, kano- of wandeltocht te onderbreken, bijvoorbeeld een expositieruimte, een gerestaureerde molen, een restaurant, een café of zelfs een als hotel of pension verbouwde boerderij, welke uitnodigt om de tocht hier voor een nacht te onderbreken. Bij dit laatste kan ook het overnachten in de vorm van "Bed en Brochje" worden betrokken en de mogelijkheden voor kleinschalig kamperen.

STABILISATIE GEBIED

Het gemeentelijk beleid voor de Alde Feanen is gericht op een verdere versterking van de status als moeras-en rietlandgebied, waarbij een stabilisatie van de recreatie past. Er kan dan ook geen sprake zijn van belangrijke ontwikkelingen van verblijfsrecreatieve initiatieven. Hetzelfde geldt voor de grote watersport.

Voor de natuurgebieden bij Terherne en de gebieden 't Vuurland/De Deelen en Botmeer wordt net als in de Alde Feanen een beleid voorgestaan waarbij de bestaande recreatiemogelijkheden worden gehandhaafd, maar waarbij nieuwe ontwikkelingen moeten worden beoordeeld in het kader van de status als Vogelrichtlijngebied.

WONEN

Het beleid is gericht op het in stand houden van alle bestaande woningen, waarbij reële mogelijkheden worden geboden om deze woningen uit te breiden. Aan de woning gebonden beroepen zijn toegestaan. Nieuwe woningen in het landelijk gebied kunnen niet anders worden gerealiseerd dan als bedrijfswoning bij een (agraris) bedrijf of via verbouw van een voormalige boerderij. Functiewijziging naar één of twee woningen (onder aanvullende randvoorwaarden) is in de gehele gemeente mogelijk.

NIET-AGRARISCHE BEDRIJVEN

Het beleid is gericht op de instandhouding van de bestaande bedrijven. In verband met milieuhygiëne en de kwaliteit van het landschap is het beleid gericht op het beperken van de bedrijvigheid tot die bedrijven die aan het buitengebied gebonden activiteiten voeren (landelijke bedrijven). Andere (nijverheids-, ambachtelijke of dienstverlenende) bedrijven zijn bij vrijstelling mogelijk na een afweging met het oog op milieuhinder, verkeersaan-trekking en de eventuele aantasting van andere belangen.

Horeca is slechts toegestaan op de locaties waar deze bedrijfstak zich ondertussen heeft gevestigd. Uitbreiding van horeca, eventueel in combinatie met overnachtingsfaciliteiten, is in delen van de gemeente denkbaar. Nieuwe bedrijven kunnen zich uitsluitend vestigen in (voormalige) agrarische bedrijfsgebouwen, nadat de functie via planwijziging (ex artikel 11 WRO) is gewijzigd. Voor deze nieuwe bedrijven geldt hetzelfde ruimtelijk beleid als voor de bestaande bedrijven.

Artikel 30-herziening ^{8.4.2}

Na de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 19 maart 2001 over dit bestemmingsplan is de gemeente gestart met de reparatie van de niet-goedgekeurde delen, een en ander overeenkomstig het bedoelde in artikel 30 WRO. De reparatie betrof een lange lijst van verbeteringen en aanpassingen. Tegelijkertijd deden zich in de gemeente ontwikkelingen voor. De gemeente besloot dat deze ontwikkelingen in het "reparatieplan" zouden moeten worden meegenomen. Het beleid dat in het Artikel 30-bestemmingsplan ten aanzien van deze ontwikkelingen is geformuleerd komt in de navolgende tekst per thema aan de orde.

Het beleid ten aanzien van winturbines is gericht op de –op termijn– sanering van de verspreid in het buitengebied aanwezige windturbines en de concentratie van (nieuwe) turbines in clusters op een daarvoor geschikte plaats of plaatsen (zoals een bedrijventerrein).

WINDENERGIE

Op 19 september 2000 is door de gemeenteraad de notitie "Prostitutiebeleid Gemeente Boarnsterhim" vastgesteld. Daarin is vastgelegd dat de vestiging van seksinrichtingen wordt beperkt tot het buitengebied. Vestiging binnen de bebouwde kom of buurtschap is uitgesloten. Gezien de omvang van het buitengebied, de beperkte behoefte en het conserverend beleid is gekozen voor maximaal 1 seksinrichting.

PROSTITUTIEBELEID

Op 20 augustus 2002 is door de gemeenteraad de notitie "Antennebeleid in Boarnsterhim" vastgesteld. Deze notitie bevat beleidsregels voor antenne-installaties ten behoeve van de mobiele telefonie.

ANTENNEBELEID

In de notitie is ten aanzien van de plaats aangegeven dat de installaties zoveel mogelijk geplaatst dienen te worden op of nabij concentraties van (menselijke) activiteiten zoals bedrijventerreinen, sportterreinen, benzinstations aan rijkswegen, knooppunten van infrastructuur zoals kruisingen van snelwegen, spoor- en waterwegen.

Bij de plaatsing van de antenne-installaties dient zoveel mogelijk aangesloten te worden bij bestaande verticale elementen (hoogspanningsmasten, silo's, torens, windmolens, reeds aanwezige communicatie-installaties etc.)

Beleid van het waterschap ^{8.4.3}

Integraal Waterbeheersplan Friese Waterschappen (IWBP) 2001-2004

Het Waterbeheerplan is uitgebracht door de zes voormalige waterschappen die in Fryslân het waterkwantiteitsbeheer van de Friese oppervlaktewateren uitvoeren. Wetterskip Fryslân is sinds de fusie na 1 januari 2004 verantwoordelijk voor het kwantiteitsbeheer als het kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater in het plangebied.

De toenmalige waterschappen hebben elk een deelplan binnen het IWBP. In deze deelplannen zijn aan de hand van 8 thema's de belangrijkste problemen geschetst die zich voordoen in de watersystemen, met daaraan gebiedsspecifieke maatregelen gekoppeld.

VEILIGHEID	Grote delen van Fryslân liggen lager dan het peil van de Friese boezem. De kaden die het water tegen moeten houden verkeren op verschillende trajecten in een matige of slechte staat. Jaarlijks wordt een herstelplan kaden opgesteld, waarin aandacht wordt besteed aan kadeherstelwerkzaamheden gecombineerd met oeverherstel.
AFWATERING	Als gevolg van de klimaatsveranderingen zal het water in zowel de hoger als de lager gelegen gebieden vaker tijdelijk hoog staan en neemt de kans op wateroverlast toe. Tevens neemt de aanvoer naar de Friese boezem toe. Tegelijkertijd neemt de afvoercapaciteit van de spuuisluizen naar de Waddenzee af als gevolg van de zeespiegelrijzing. Zonder maatregelen in de toekomst, zal dit leiden tot het vaker voorkomen van ongewenst hoge waterstanden op de Friese boezem. Het waterschap draagt bij door onder andere maatregelen op het gebied van vergroting van de boezemberging en realisatie van inundatiegebieden.
PEILBEHEER	Waterkwantiteitsbeheer bestaat in belangrijke mate uit beheersing van het peil van het oppervlaktewater. Beveiliging tegen hoog water, peilbeheer en aan- en afvoer van water, zijn hierin belangrijke factoren voor de waterschappen.
OEVERS	De waterschappen beheren en onderhouden meer dan 12.000 km oever. Langs de Friese boezem verkeert ongeveer 15% van de oevers in slechte staat en 55% in matige staat. De belangrijkste problemen bij oevers zijn afkalving of een te smalle begroeiing, waardoor onvoldoende bescherming wordt geboden aan het aanliggende land of kades. Voor een deel van de oevers wordt herinrichting en/of herstel noodzakelijk geacht.
EUTROFIËRING	De waterkwaliteit van de meeste oppervlaktewateren is aanmerkelijk verbeterd, maar een overmaat aan voedingstoffen is vaak een probleem om de gewenste toestand te realiseren. Met name bij mooi weer kan een explosieve groei van algen ontstaan. In eutrofe wateren kan het zuurstofge-

halte aanmerkelijk dalen. Er zullen projecten worden opgestart om de eutrofiëring te bestrijden.

Op veel plaatsen in het beheersgebied wordt niet aan de waterkwaliteitsdoelstelling voldaan. Voor het waterschap geldt dat zij specifiek aandacht besteedt aan overschrijding van de normen in relatie tot riolering, ongezuiverde lozingen, RWZI's en diffuse bronnen.

EMISSIES

Het op diepte houden van watergangen is van belang voor een goede water aan- en afvoer. Onderhoud van waterbodems is dus noodzakelijk. Een ander punt kan zijn de verontreiniging van waterbodems. De waterschappen zullen hier onderzoek naar doen en baggerprogramma's opstellen.

WATERBODEMS

In de praktijk is de onderhoudsmethodiek primair gericht op het verwijderen van de aanwezige plantengroei. Er vindt slechts in beperkte mate afstemming van het onderhoud op de aanwezige flora en fauna plaats. Hierdoor zijn de ecologische potenties van de oevers de laatste decennia terug gelopen en kan in het algemeen de huidige oeverkwaliteit niet die bijdrage leveren die vanuit de algemeen ecologische functie noodzakelijk wordt geacht.

ONDERHOUD

Het opstellen van een gedifferentieerd onderhoudsplan kan een bijdrage leveren aan meer variatie van oevers en een betere ecologische kwaliteit.

Beschermd dorpsgezicht Warstiens ^{8.4.4}

Op 5 december 2007 hebben de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu Warstiens met het omliggend gebied aangewezen als beschermd dorpsgezicht als bedoeld in de Monumentenwet. De motivering van deze aanwijzing is opgenomen in de toelichting bij het besluit. Deze toelichting is als bijlage bij de voorschriften opgenomen. In artikel 36 van de Monumentenwet is bepaald dat deze aanwijzing in het bestemmingsplan dient te worden verwerkt.

Milieubeperkingen

Geluid ^{9.1}

Wegverkeerslawaai ^{9.1.1}

De Wet geluidhinder dateert van 16 februari 1979 en is sindsdien middels verschillende wetten diverse keren gewijzigd. De recentste wijziging heeft plaatsgevonden bij besluit van 7 december 2006 (Staatsblad 2006 – 661). De inwerkingtreding heeft op 1 januari 2007 plaatsgevonden. Tevens is op 1 januari 2007 het "Reken- en Meetvoorschrift geluidhinder 2006" (Staatscourant 21 december 2006, nr. 249) in werking getreden.

Voor wegverkeerslawaai en spoorweglawaai is bij deze wijziging van de wet overgestapt op de Europese dosismaat L day-evening-night (L_{den}). In de wet wordt L_{den} aangegeven in decibel (dB); de oude dosismaat L etmaal (L_{etm}) wordt net als vroeger aangeduid met 'dB(A)'. Beide dosismaten zijn 'A-gewogen': ze houden rekening met de gevoeligheid van het menselijk oor. De geluidbelasting in L_{den} is het gemiddelde over de dag-, avond- en nachtperiode.

In de Wet geluidhinder is bepaald dat elke weg een zone heeft, waarbinnen onderzoek plaats moet vinden naar de geluidbelasting aan de gevels van nieuw te bouwen woningen en gebouwen ten behoeve van andere geluidgevoelige functies. Een uitzondering geldt voor:

wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied;
wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km/uur.

De zone geeft aan in welke gevallen wel en in welke gevallen geen geluidsonderzoek behoeft te worden verricht. Voor het bouwen van woningen of een ander geluidgevoelig object buiten de "geluidszone" is een geluidsonderzoek niet verplicht. Daarbinnen geldt die verplichting wel. De breedte van de zone is in de navolgende tabel aangegeven.

Zonebreedte wegverkeerslawaai

Aantal rijstroken		Aantal meters vanaf de wegas
stedelijk	buitenstedelijk	
3 of meer	-	350
2	-	200
-	5 of meer	600
-	3 of 4	400
-	2	250

Bron: Wet geluidhinder

Nieuwe geluidgevoelige functies dienen te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde van L_{den} 48 dB. Het plan maakt geen nieuwe geluidgevoelige functies bij recht of vrijstelling mogelijk.

Spoorweglawaai ^{9.1.2}

Het "Besluit Geluidhinder Spoorwegen" (besluit van 25 maart 1987, houdende uitvoering van de artikelen 105, 106 en 129 van de Wet geluidhinder) is op 30 maart 1987 in het Staatsblad (nummer 122) gepubliceerd. Dit besluit heeft ten doel regels te stellen met betrekking tot het voorkomen van nieuwe geluidhindersituaties. De procedures en grenswaarden voor de in het besluit genoemde situaties zijn van toepassing indien na het van kracht worden van het besluit:

- bij de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan hetzij de bouw van woningen of andere geluidsgevoelige bestemmingen wordt mogelijk gemaakt binnen de geluidszone van een aanwezige spoorweg, hetzij een nieuwe of te wijzigen spoorweg wordt geprojecteerd; of
- de aanleg of wijziging van een spoorweg buiten toepassing van de overeenkomstig de bepalingen van dit besluit gevolgde bestemmingsplanprocedure wordt overwogen; of
- een bouwvergunning wordt aangevraagd voor een woning die binnen de geluidszone van een aanwezige spoorweg, al dan niet in wijziging, geprojecteerd is in een bestemmingsplan dat geldt op de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

In het besluit zijn ook regels opgenomen voor andere geluidsgevoelige gebouwen dan woningen, voor woonwagendstandplaatsen en voor terreinen behorende bij de meest geluidsgevoelige categorie van gebouwen, zoals psychiatrische en zwakzinnigen-inrichtingen.

Op grond van de Wet geluidhinder zijn in het Besluit geluidhinder geluidsemisssie-eisen opgenomen die gelden bij de aanleg of vervangen van (een gedeelte van) een spoorweg.

Het besluit geldt niet voor op de datum van inwerkingtreding ervan aanwezige of in aanbouw zijnde woningen langs een aanwezige of in aanleg zijnde spoorweg.

In het besluit is bepaald dat zich langs iedere spoorweg een zone bevindt, waarvan de breedte gemeten vanuit de buitenste spoorstaaf varieert van 100 tot 500 meter. Voor de spoorweg Leeuwarden-Heerenveen bedraagt de zonebreedte 300 meter.

De wijziging van de Wet geluidhinder heeft naast betrekking op het wegverkeerslawaai eveneens betrekking op het bepaalde in de Wet geluidhinder ten aanzien van spoorweglawaai. De geluidsbelasting wordt uitgedrukt in een eveneens door de richtlijn omgevingslawaai voorge-

schreven geharmoniseerde dosismaat, L_{den} . De grenswaarde bedraagt L_{den} 55 dB.

Het plan maakt geen nieuwe geluidgevoelige functies bij recht of vrijstelling mogelijk.

Industrielawaai ^{9.1.3}

In artikel 40 juncto artikel 1 van de Wet geluidhinder is bepaald dat indien bij de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan aan gronden een bestemming wordt gegeven, die de mogelijkheid van vestiging van inrichtingen als bedoeld in artikel 40 juncto artikel 1 van de Wet geluidhinder (voormalige categorie A-inrichtingen) insluit, daarbij tevens een rond het betrokken terrein gelegen zone dient te worden vastgesteld, waarbuiten de geluidsbelasting op de gevels de waarde van 50 dB(A) niet te boven mag gaan.

Vastgesteld kan worden dat binnen het plangebied, momenteel één inrichting als bedoeld in artikel 40 juncto artikel 1 van de Wet geluidhinder voorkomt, namelijk het gascompressorstation van de Gasunie aan de Prikwei bij Aldeboarn.

Tevens is er een aantal terreinen buiten het plangebied waar deze categorie inrichtingen zijn gevestigd dan wel gevestigd mogen worden. De zones rond de betreffende terreinen liggen voor een gedeelte binnen het bestemmingsplan Buitengebied.

De in dit verband van belang zijnde inrichtingen c.q. terreinen waar de vestiging van inrichtingen, als bedoeld in artikel 40 juncto artikel 1 van de Wgh mogelijk wordt gemaakt, zijn:

- Gascompressorstation Gasunie, Prikwei te Aldeboarn, zone vastgesteld door Gedeputeerde Staten, d.d. 23 september 1991, goedgekeurd door de Minister van V.R.O.M. bij besluit d.d. 6 november 1991; vaststelling hogere waarden (boerderij Prikwei 15) bij besluit van Gedeputeerde Staten d.d. 6 mei 1991, goedgekeurd door de Minister van VROM, bij besluit d.d. 21 mei 1991.
- Industrieterrein Warten, zone vastgesteld door Gedeputeerde Staten bij besluit WM.90 54.696, d.d. 22 februari 1991, goedgekeurd door de Minister van V.R.O.M. bij besluit d.d. 24 april 1991. Binnen de zone bevinden zich 5 woningen (Midsbuorren 1 en 3, Oeble Omwei 7, 9 en 11); in alle gevallen is de geluidsbelasting 55 dB(A) of minder.
- Industrieterrein Polsleat en Spikerboor te Akkrum, zone bij raadsbesluit van 26 augustus 2008 vastgesteld in het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan Partiële herziening Bestemmingsplan Buitengebied geluidszone industrielawaai Spikerboor en Polsleat.

De wijzigingen van de beide zones zijn onderbouwd in de volgende rapportages:

- Industrierrein Warten: Geluidsonderzoek industrierrein Warten tb.v. actualisatie bestemmingsplan 2006;
- Industrierrein It String: Memo "Argumentatie aanpassing zone It String".

De voorkeursgrenswaarde voor woningen binnen een geluidszone bedraagt 50 dB(A). Indien deze waarde niet goed haalbaar is, kunnen onthefingen worden aangevraagd bij Gedeputeerde Staten. Hiertoe worden criteria gegeven in het "Besluiten Grenswaarden binnen zones rond Industrierreinen" (Stb. 1982, 465).

E c o l o g i e 9.2

In het rapport "Ecostructuurmethode Boarnsterhim", dat eerder al in hoofdstuk 3 is genoemd, zijn adviezen opgenomen met betrekking tot de bescherming van de natuurwaarden van de belangrijkste natuurgebieden, zoals die in het plangebied voorkomen. De adviezen kunnen tot beperkingen van het gebruik van gronden leiden en luiden als volgt:

Het gemeentelijk ruimtelijk beleid dient in verband met de aanwezige natuurwaarden en in verband met de wettelijke bescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet gericht te zijn op het volgende:

1. De bijzondere vegetaties en milieus in de Alde Feanen en De Deelen zijn onder andere afhankelijk van de waterstand in het gebied. Ingrepen in de directe omgeving van het gebied mogen dan ook geen negatieve effecten hebben op de waterstand in het gebied. Dat betekent dat elke hydrologische ingreep in de omgeving van het plangebied kritisch moet worden bekeken. Voor elke hydrologische ingreep is (indien dat in het kader van het gemeentelijk beleid mogelijk is) een aanlegvergunning nodig. Afhankelijk van de aard van de ingreep en de afstand tot het gebied dient te worden beoordeeld of een hydrologisch onderzoek nodig is. In elk geval moet elke ingreep binnen een afstand van 1 kilometer hydrologisch getoetst worden.
2. De beschermde vegetaties groeien in voedselarme omstandigheden. Vermesting en verzuring van het gebied moet worden voorkomen. Het effect van verwaaiing van kunstmest vanaf de landerijen de Alde Feane of De Deelen in, is te verwaarlozen. Het gaat bij verwaaiing om korte afstanden. Op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (2002) worden specifiek de voor verzuringgevoelige gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) beschermd, de zogenaamde 'kwetsbare gebieden'. Vooralsnog is in deze kwetsbare gebieden en in een zone

GEBIEDEN MET EEN WETTELIJKE
BESCHERMING

van 250 m daaromheen nieuwvestiging van veehouderijen niet mogelijk (tenzij de dieren uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer worden gehouden) en worden strenge beperkingen gesteld aan de ammoniakemissie uit bestaande veehouderijen (met uitzondering van biologische veehouderijen).

3. In een zone van 250 meter rond De Alde Feanen, het Sneekermeergebied en De Deelen mogen zonder nadere afweging geen gebouwen worden gebouwd buiten de bestaande erven of opgaande begroeiing geplant. Ook dienen ingrepen bij voorkeur geen licht- of geluidsverstoring (meer dan 40 dB(A) op te leveren.
4. De watervogels die in het gebied van De Alde Feanen, het Sneekermeergebied en De Deelen overnachten, foerageren overdag onder andere op de omringende graslanden. De openheid van deze graslanden mag niet verstoord worden door bebouwing of beplanting. Ook mag er geen sprake zijn van geluids- of lichtoverlast.
5. Om de rust te bewaren in De Alde Feanen, het Sneekermeergebied en De Deelen is permanente bewoning van de aanwezige recreatiewoningen niet toegestaan. Grootschalige recreatieparken zijn niet mogelijk. Kleinschalige verblijfsrecreatie kan op kleine schaal mogelijk wel worden toegestaan, mits daarbij steeds het belang van de natuurwaarden wordt meegewogen.
6. Ingrepen in en direct rond de Alde Feanen, het Sneekermeergebied en De Deelen dienen te worden getoetst aan de doelstellingen die zijn opgesteld in het BIP en het aanwijzingsbesluit. Het gaat dan onder andere om de aanleg van aanlegsteigers, kampeerplaatsen, recreatiewoningen, fiets- en wandelpaden, windmolens en de aanplant van opgaande begroeiing.

NATUURGEBIEDEN BINNEN DE EHS

Voor de gebieden zonder wettelijke bescherming maar binnen de EHS geldt het volgende:

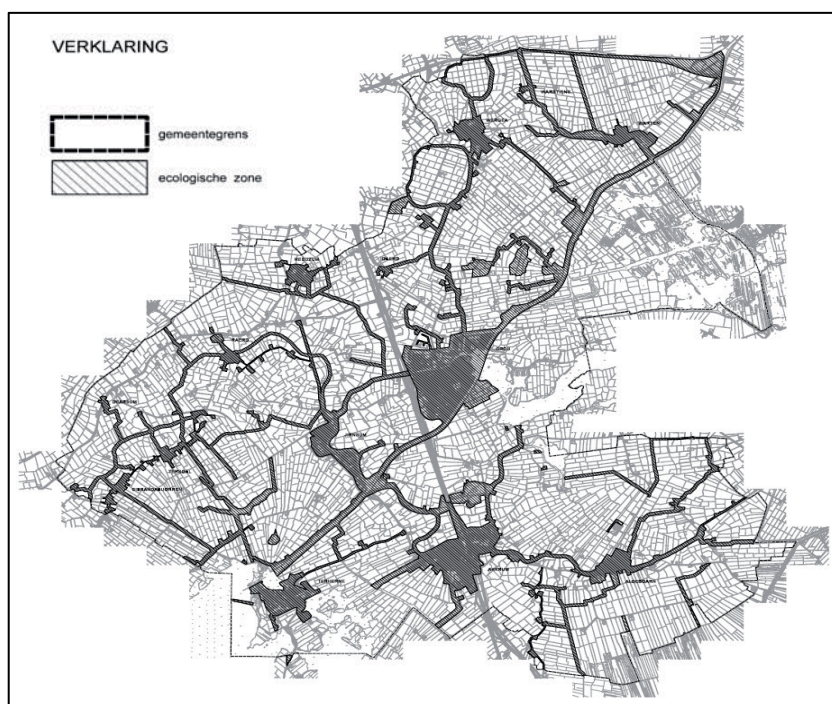
1. Ingrepen in en in de omgeving van EHS-gebieden dienen bij voorkeur de waterstand in het gebied niet aan te tasten. Afhankelijk van de aard van de ingreep en de afstand tot een EHS-gebied dient te worden beoordeeld of een hydrologisch onderzoek nodig is. In elk geval moet elke ingreep binnen een afstand van 1 km van een EHS-gebied hydrologisch getoetst worden.
2. In de directe omgeving (minimaal 250 m) van open EHS-gebieden dienen bij voorkeur geen gebouwen te worden gebouwd buiten de bestaande erven of opgaande begroeiing geplant. Ook dienen ingrepen geen licht- of geluidsverstoring (40 dB(A)) in het EHS gebied op te leveren.
3. Aantasting van de EHS wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot maatschappelijk belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

seerd. De beoordeling van de aantasting is aan de provincie. Werkzaamheden en activiteiten in en in de omgeving van EHS-gebieden die niet vallen onder bestendig beheer en onderhoud zijn gekoppeld dienen steeds te worden beoordeeld in het licht van de mogelijke aantasting van de natuurwaarden. Het gaat dan onder andere om de aanleg van aanlegsteigers, kampeerplaatsen, fiets- en wandelpaden, windmolens en de aanplant van opgaande begroeiing.

Voor de gebieden zonder wettelijke bescherming buiten de EHS geldt het volgende:

1. Ingrepen die leiden tot aanpassing van de waterhuishouding dienen in het kader van het behoud van de natuurwaarden te worden beoordeeld.
2. Gebouwen en opgaande begroeiing dient bij voorkeur te worden vermeden zowel binnen als in een zone van 250 m rond deze gebieden. Ook licht en lawaai dient te worden vermeden.
3. Beheer moet zijn gericht op behoud van de natuurwaarden.
4. De rust in het gebied dient te worden gerespecteerd. De aanleg van aanlegsteigers, fiets- en wandelpaden in en grenzend aan dergelijke gebieden dient dan ook mede in het licht van de natuurwaarden te worden beoordeeld.

NATUURBIEDEN BUITEN DE EHS

In de gebieden die door GS als ganzenfoeragegebied zijn aangewezen dient het realiseren van bebouwing buiten de bestaande erven, opgaande begroeiing, aanlegsteigers, kampeerplaatsen, fiets- en wandelpaden en

GANZENFOERAGEGEBIEDEN

windmolens te worden beoordeeld in het kader van de doelstelling als ganzenfoerageergebied.

Voor de overige natuurwaarden geldt met name de bescherming in het kader van de Flora- en faunawet (Ffw). Daarin is vastgelegd welke dieren zijn beschermd en hoermeed dient te worden omgegaan bijvoorbeeld in het geval van het realiseren van gebouwen, het veranderen van het gebruik van gronden etc. In het rapport "Ecostructuurmethode Boarnsterhim" is een overzicht gegeven van de dieren en planten die volgens de Ffw zijn beschermd en waar deze binnen de gemeente kunnen worden aangetroffen. Deze gebieden (ecozones) zijn ingetekend op de bij het genoemde rapport behorende kaart 1 Ecozones (een verkleinde versie van de kaart is hiervoor weergegeven). Op basis van deze kaart kan beter worden beoordeeld of het noodzakelijk is om onderzoek te verrichten zoals dat in de Ffw verplicht wordt gesteld.

Buiten de ecozones is de noodzaak om onderzoek te verrichten minder groot dan binnen deze zones. In z'n algemeenheid kan worden gesteld dat er vermoedelijk geen noodzaak bestaat om Ffw-onderzoek te verrichten buiten de ecozones en dat er vermoedelijk geen noodzaak bestaat tot het vragen van een ontheffing van Ffw voor activiteiten die buiten de ecozones worden uitgevoerd.

Archeologie ^{9.3}

Begin 1992 ondertekende Nederland het Verdrag van Valletta/Malta. Dit verdrag is inmiddels geïmplementeerd in de wet Archeologische monumentenzorg (Wamz). Daarmee heeft de zorg voor het archeologisch erfgoed een prominentere plaats gekregen in het proces van de ruimtelijke planvorming. Uitgangspunten van het verdrag zijn het vroegtijdig betrekken van archeologische belangen in de planvorming, het behoud van archeologische waarden in situ (ter plaatse) en de introductie van het zogenaamde "veroorzakerprincipe". Dit principe houdt in dat degene die de ingreep pleegt financieel verantwoordelijk is voor behoudsmaatregelen of een behoorlijk onderzoek van eventueel aanwezige archeologische waarden.

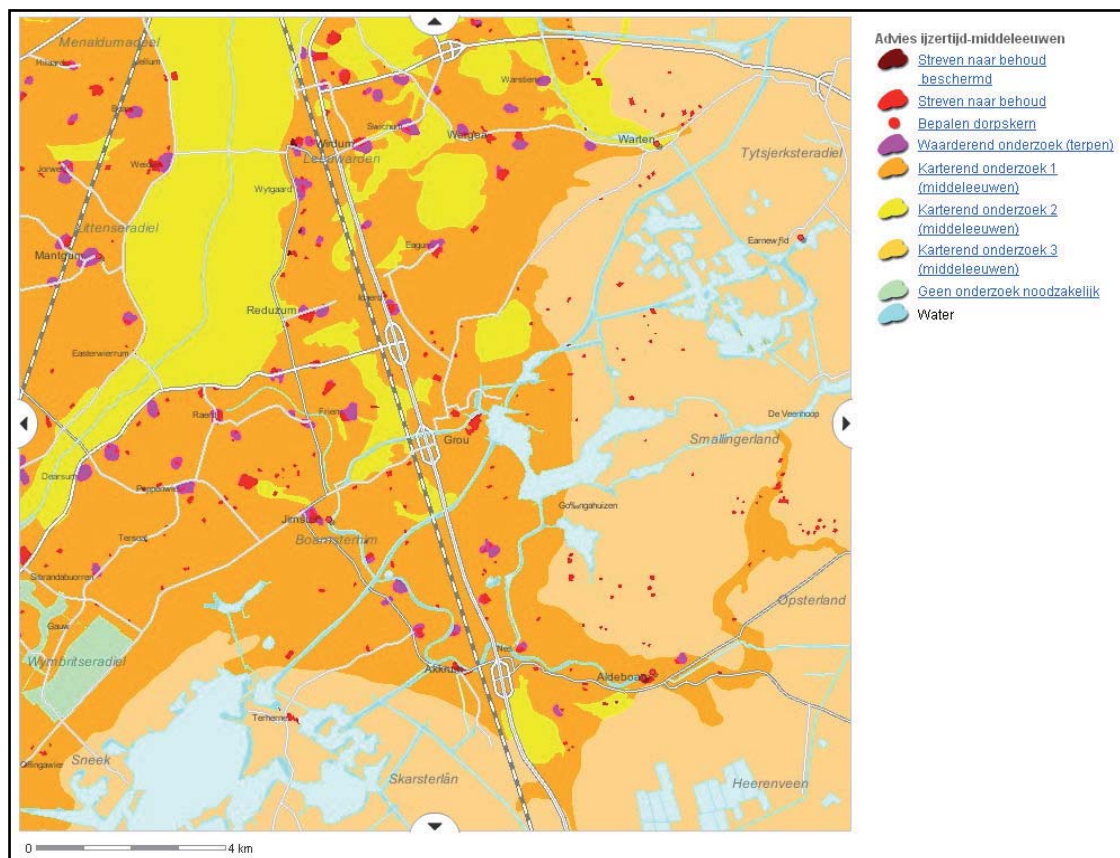
Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen dient rekening te worden gehouden met zowel de bekende als de te verwachten archeologische waarden. Uit de monumentenkaart FAMKE blijkt dat in het plangebied diverse terreinen met een bekende archeologische waarde aanwezig zijn. Voor de periode IJzertijd tot Middeleeuwen geldt voor het gebied een middelmatige tot hoge verwachtingswaarde. Voor de periode Steentijd tot Bronstijd gelden grotendeels lagere verwachtingen ten aanzien van archeologische waarden.

Op de cultuurhistorische kaart van Fryslân zijn voor het plangebied diverse gebieden van hoge archeologische waarde aangeduid.

ARCHEOLOGISCHE WAARDE

Voor het gebied dat op de FAMKE (Friese Archeologische Monumenten Kaart Extra) is aangegeven als 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' (archeologisch waardevolle gebieden) dienen de volgende activiteiten te worden vermeden:

- het ontgronden, afgraven, egaliseren, mengen, diepploegen, ontginnen van gronden dieper dan 30 cm en met een grotere oppervlakte dan 50 m²;
- het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en drainage en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur dieper dan 30 cm;
- het verlagen van het waterpeil;
- het aanbrengen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd, met een oppervlakte groter dan 50 m².

Fragment FAMKE, ijzertijd – middeleeuwen
Bron: provincie Fryslân

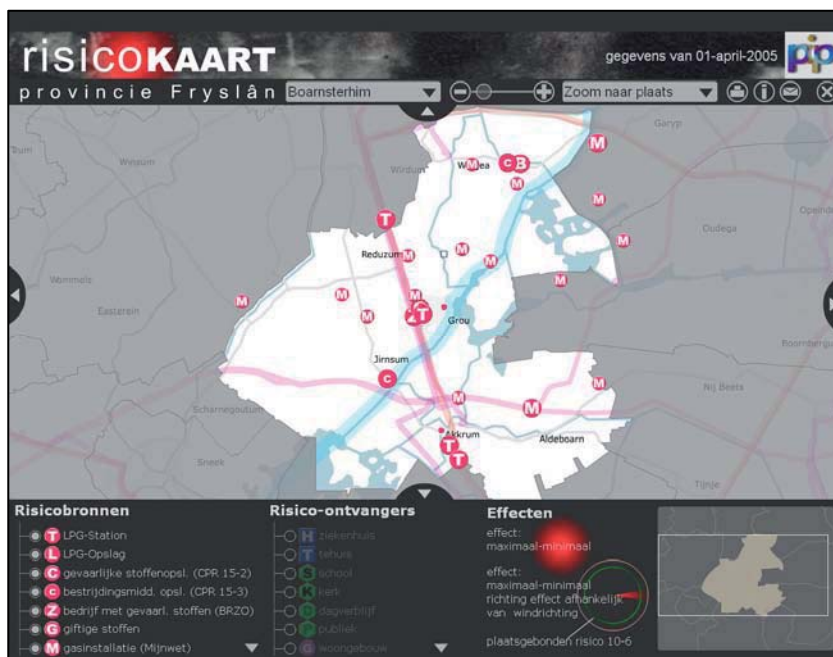
Indien sprake is van bodemversturende ingrepen die niet al planologisch mogelijk waren, dan moet, afhankelijk van de omvang van de ingreep, archeologisch onderzoek worden uitgevoerd:

1. Voor zover het plangebied op de bovenstaande figuur is aangegeven als 'karterend onderzoek 1' (donker geel) moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien de ingreep betreft met een oppervlak van meer dan 500 m².
2. Voor zover het plangebied op de bovenstaande figuur is aangegeven als 'karterend onderzoek 2' (licht geel) moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien de ingreep betreft met een oppervlak van meer dan 2500 m².
3. Voor zover het plangebied op de bovenstaande figuur is aangegeven als 'karterend onderzoek 3' (zalmkleurig) moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien de ingreep betreft met een oppervlak van meer dan 5000 m².

Externe veiligheid ^{9.4}

Het beleid ten aanzien van het produceren, verwerken, opslaan en vervoeren van gevaarlijke stoffen begint steeds vastere vormen aan te nemen. De overheid werkt hard aan het vastleggen van veiligheidsnormen die in acht moeten worden genomen en waarmee zowel op het gebied van milieu als op het gebied van de ruimtelijke ordening rekening moet worden gehouden. Nieuw aan het veiligheidsbeleid is dat de afwegingen ten aanzien van risico's op ongevallen die doden en gewonden tot gevolg kunnen hebben duidelijk zichtbaar moeten worden gemaakt en niet langer onbewust of impliciet plaatsvinden.

In het onderstaande zijn de voor het plangebied relevante risicofactoren beschreven en worden de risico's voor het gebied afgewogen. Uit de risicokaart van de provincie blijkt dat in en in de omgeving van het plangebied verschillende risicobronnen aanwezig zijn.

Fragment risicokaart Bron: Provincie Fryslân

Uit de risicokaart blijkt dat de volgende risicobronnen relevant zijn:

- 1 LPG-station langs de A32 (onder Akkrum);
- BRZO-inrichting propaanopslag, stationsweg te Grou;
- BRZO-inrichting gascompressorstation Aldeboarn;
- diverse aardgaswinputten in en nabij de gemeente;
- aardgastransportleidingen.

Per bron(type) wordt op de bron en de wijze waarop hiermee in het plan rekening dient te worden gehouden ingegaan.

LPG - station

In het Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI) zijn risiconormen, voor LPG-tankstations opgenomen. Ter uitvoering van het BEVI is een ministeriële regeling opgesteld, de Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen (REVI). In het REVI zijn ten aanzien van het Persoonlijk Risico (PR) standaard veiligheidsafstanden voor LPG-tankstations opgenomen. Daarbij worden drie categorieën van stations onderscheiden:

- A: doorzet van minder dan 500 m³ per jaar;
- B: doorzet tussen 500 m³ en 1000 m³ per jaar;
- C: doorzet tussen 1000 m³ en 1500 m³ per jaar.

De wettelijke afstandseisen ten aanzien van het PR die voor LPG-stations van toepassing zijn in de volgende tabel opgenomen.

Afstanden in meters tot kwetsbare objecten, waarbij wordt voldaan aan de grenswaarde 10^{-6} per jaar

Doorzet (m ³) per jaar	Afstand (m) vanaf vulpunt	Afstand (m) vanaf ondergrond of ingeterpt reservoir	Afstand (m) vanaf afleverzuil
1000-15000	40	25	15
500-1000	35	25	15
<500	25	25	15

Op een afstand van minder dan 40 m vanaf het LPG-station zijn geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten aanwezig. De dichtstbijzijnde functies zijn op ruim 200 m vanaf het station. Geconcludeerd kan worden dat het station voldoen aan de afstandseisen. Ook kan geconcludeerd worden dat het groepsrisico rondom het station minimaal is. Het groepsrisico moet daarom aanvaardbaar worden geacht.

Het bestemmingsplan staat de vestiging van kwetsbare objecten en beperkt kwetsbare objecten in de nabijheid van de LPG-stations niet toe.

BRZO-inrichting Propaanopslag, stationsweg te Grou

Aan de stationsweg vindt de opslag van gasflessen plaats. De Plaatsgebonden risicocontour van 10^{-6} per jaar ligt op 25 m. Binnen deze afstand zijn geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten aanwezig. De dichtstbijzijnde locatie waar mensen verblijven is het treinstation en het restaurant. De afstand vanaf de opslag tot het station bedraagt circa 180 m. Het bestemmingsplan maakt de vestiging van nieuwe kwetsbare en beperkt kwetsbare functies nabij de opslag niet mogelijk.

BRZO-inrichting gascompressorstation Aldeboarn

Het gascompressorstation nabij Aldeboarn valt onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO) en het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen.

Op basis van het BRZO is in 2005 een kwantitatieve risico-analyse (QRA) opgesteld. Bij deze analyse is gekeken naar de externe veiligheid. Uit het onderzoek blijkt dat de Plaatsgebonden risicocontour van 10^{-6} per jaar (PR) volledig op het eigen terrein van de inrichting ligt. Binnen deze contour zijn geen kwetsbare objecten waarmee rekening gehouden moet worden aanwezig. Daarnaast is aangegeven dat de oriënterende waarde voor het Groepsrisico (GR) niet wordt overschreden. Het bestemmingsplan maakt in de nabijheid van het gascompressorstation de vestiging van nieuwe kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten niet mogelijk. Er zal daarom geen toename van het risico plaats kunnen vinden.

Diverse aardgaswinputten in en nabij de gemeente In en nabij de gemeente zijn diverse gaswinlocaties gesitueerd. Deze locaties vallen niet onder de werking van het BEVI en of het BRZO. Wel zijn voor deze locaties de grenswaarde contouren voor het plaatsgebonden risico bepaald. Het blijkt dat deze contouren grotendeels op het eigen terrein van de inrichtingen zijn gelegen. Binnen het gedeelten die de inrichtingsgrens overschrijdt is geen bebouwing aanwezig. Bij alle winputten zijn woningen ruim buiten de 10-9- risicocontour gesitueerd.

Gasleidingen

De gemeente wordt doorsneden door 4 hoofdtransportleidingen, die deel uitmaken van het landelijke net en een aantal regionale leidingen van de N.V. Nederlandse Gasunie.

De vier belangrijkste gastransportleidingen betreffen:

- Sappemeer-Aldeboarn-Wieringermeer (36", 67 bar werkdruk);
- Ten Boer-Aldeboarn-Driehuis Oost (42", 67 bar werkdruk);
- Harlingen-Garreweer (30", 67 bar werkdruk);
- Grijpskerk-Wieringermeer (48", 80 bar werkdruk).

Leidingen van regionaal belang betreffen (in alle gevallen 40 bar werkdruk):

- Wergea-Leeuwarden (6");
- Heerenveen-Leeuwarden (150 mm);
- Meet- en regelstation Birstum-Oudehaske (12");
- Meet- en regelstation Birstum-Leeuwarden 12");
- Toevoerleiding Akkrum (100 mm).

Voorts bevindt zich binnen de gemeente een aantal leidingen die nodig zijn met het oog op de gaswinning in en nabij de gemeente.

Op bovengenoemde leidingen is de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen, zoals die op 4 augustus 2004 is gepubliceerd in de Staatscourant, van toepassing. De risicobenadering voor het transport van aardgas onder hoge druk is uitgewerkt in de Circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (kenmerk DGMH/B nr.0104004 van 26 november 1984). Deze circulaire blijft van toepassing. De Circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen beoogt aan te geven op welke wijze een verantwoorde zonering kan worden toegepast bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van bestaande aardgastransportleidingen. In de Circulaire worden vaste veiligheidsafstanden gekoppeld aan de het soort aardgastransportleiding.

Als uitgangspunt geldt dat bestemmingen welke voorzien in het regelmatig verblijf van personen in beginsel buiten de zogeheten toetsingsafstand

dienen te worden gerealiseerd. De toetsingsafstand is, afhankelijk van diameter en bedrijfsdruk, in de navolgende tabel aangegeven.

Toetsingsafstanden voor gasleidingen in meters

Diameter	Bedrijfsdruk 20-50 bar	Bedrijfsdruk 50-80 bar
4"	20	20
6"	20	25
12"	30	40
30"	75	95
36"	90	115
42"	105	130
48"	120	150

Bron: Ministerie van VROM

De toetsingsafstand is de afstand waarbinnen men rekening moet houden met de effecten van een eventuele leidingbreuk en is afhankelijk van de diameter en druk van de betreffende leiding.

Afwijkingen zullen beperkt dienen te blijven tot die gevallen waarin planologische, economische dan wel technische overwegingen dit noodzakelijk maken. Hierbij zal door de leidingbeheerder nagegaan moeten worden of dit op grond van de leidingspecificaties dan wel door middel van het treffen van additionele maatregelen toelaatbaar is.

Voor leidingen met een werkdruk tot 40 bar dient in ieder geval een bebouwingsvrije afstand van 4 meter aangehouden te worden; voor leidingen met een werkdruk tot 80 bar is deze afstand 5 meter.

Binnen deze strook dienen alle handelingen achterwege te blijven, welke een veilig transport in gevaar kunnen brengen. Te denken is hierbij aan:

- het oprichten van enig bouwwerk;
- het aanbrengen van gesloten wegdek;
- het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgroning of ophoging;
- het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
- het aanbrengen van diepwortelende beplanting;
- het indrijven van voorwerpen in de grond.

Voor de verschillende leidingen in de gemeente gelden derhalve de volgende toetsingsafstanden en bebouwingsvrije afstanden:

Gasleiding	Toetsingsafstand (m)	bebouwingsvrije afstand (m)
Sappemeer-Aldeboarn-Wieringermeer	115	5
Ten Boer-Aldeboarn-Driehuis Oost	130	5
Harlingen-Garreweer	95	5
Grijpskerk-Wieringermeer	150	5
Wergea-Leeuwarden	20	4
Heerenveen-Leeuwarden	20	4
Meet- en regelstation Birstum-Oudehaske	30	4
Meet- en regelstation Birstum-Leeuwarden	30	4
Toevoerleiding Akkrum	20	4

Transportroutes gevaarlijke stoffen

Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen bestaat nog geen wettelijke normering zoals die voor inrichtingen. Wel is in 1996 de nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen opgesteld waarin het veiligheidsbeleid ten aanzien van vervoer is neergelegd. Als praktisch vervolg hierop is de handreiking Externe veiligheid vervoer gevaarlijke stoffen verschenen waarin het beleid uit de nota naar de praktijk wordt vertaald.

Ook voor het vervoer van gevaarlijke stoffen moet een afweging worden gemaakt ten aanzien van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico ten opzichte van risicogevoelige objecten. Als uitgangspunt voor het plaatsgebonden risico geldt dat dit niet groter mag zijn dan 10^{-6} per jaar. Dit is een grenswaarde voor nieuwe situaties. Voor bestaande situaties met een hoger risico dan 10^{-6} per jaar moet ernaar worden gestreefd om aan de grens van kwetsbare bestemmingen het risico te verlagen zonder dat het de bedoeling is dat voor deze situaties een saneringsprogramma wordt opgezet. Risicoreductie moet in deze situaties meelopen met infrastructuurele aanpassingen die om andere redenen (toch al) nodig zijn. Voor deze situaties geldt wel het zogenaamde standstill-beginsel totdat aan de norm wordt voldaan.

Voor het groepsrisico gelden oriënterende waarden. Deze zijn 10^{-4} per jaar voor 10 doden, 10^{-6} per jaar voor 100 doden en 10^{-8} per jaar voor 1.000 doden. In de toelichting op de besluiten moet worden aangegeven op welke wijze het groepsrisico is afgewogen.

Voor de beoordeling van het gevaar dat is verbonden aan het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg is de "Risicoatlas wegvervoer gevaarlijke stoffen" (AVIV in opdracht van Rijkswaterstaat, maart 2003) van belang.

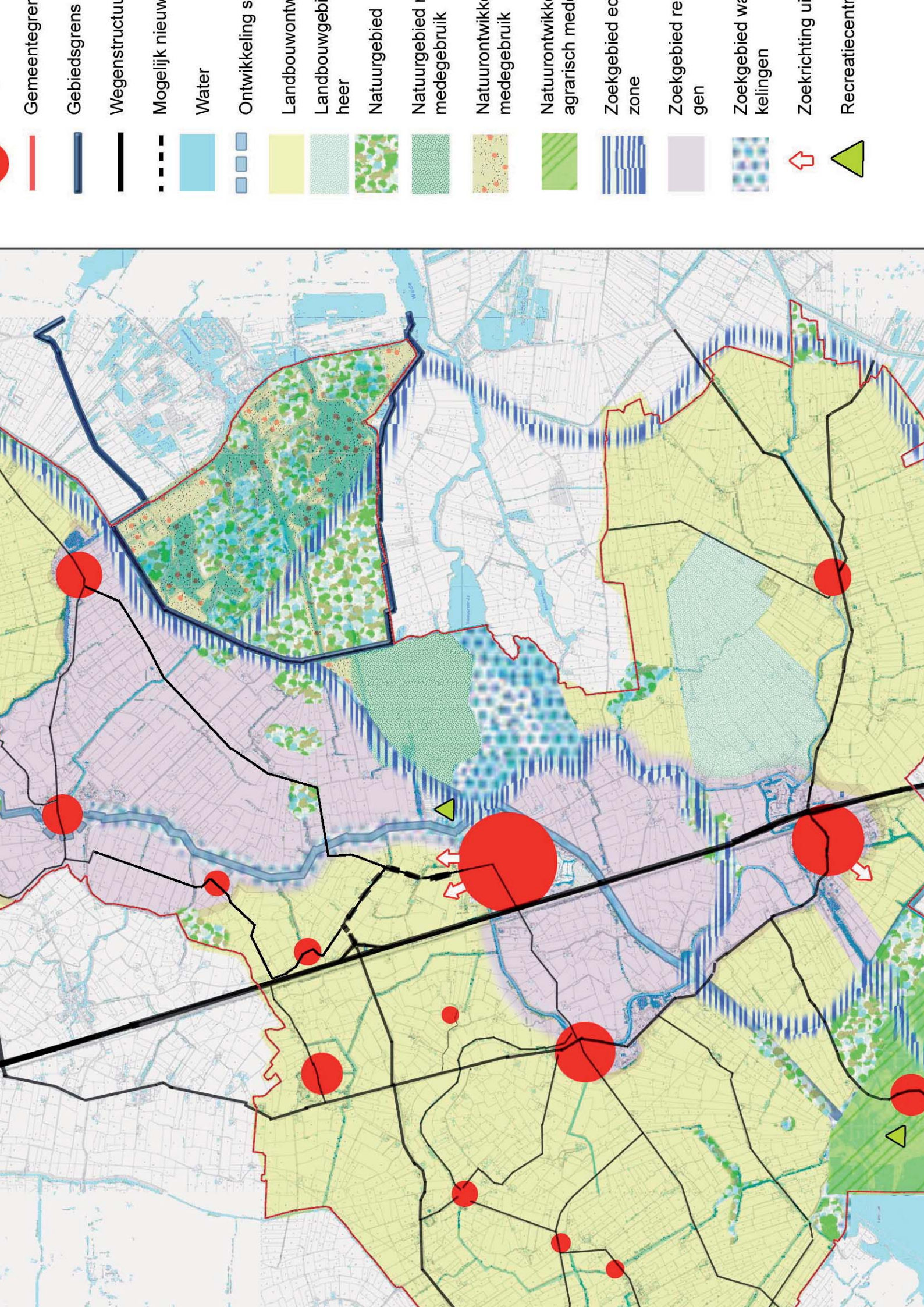
In de risicoatlas wordt aangegeven dat binnen of nabij het plangebied de A32 (Leeuwarden – Heerenveen – Zwolle) en de N35 (Leeuwarden – Drachten) de wegen zijn waar het transport van gevaarlijke stoffen voor-

namelijk plaatsvindt. Uit de risicoatlas blijkt dat het aantal gevaarlijke transporten op beide wegen 2500 tot 10.000 per jaar bedraagt. Jaarlijks vinden circa 1000 transporten van brandbare gassen op de N35 plaats en op beide wegen ten hoogste 5000 transporten van brandbare vloeistoffen plaats.

In de risicoatlas wegvervoer is voor de A32 en de N35 vastgesteld dat de 10-6 risicocontour (de kans op overlijden is 1 op miljoen) voor het plaatsgebonden risico op minder dan 25 meter en dat de 10-8 risicocontour voor de A32 op minder dan 200 meter ligt; voor de N35 ligt deze risicocontour op meer dan 200 m. Er is geen sprake van het overschrijden van de oriënterende waarde op het groepsrisico.

L u c h t k w a l i t e i t ^{9.5}

Het bestemmingsplan is een conserverend plan, waarin geen grootschalige activiteiten plaats zullen vinden. Het plan zal daarom geen significant verslechterende invloed op de luchtkwaliteit hebben. Daarmee voldoet het plan aan het gestelde in de Wet Luchtkwaliteit die op 15 november 2007 in werking is getreden. Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Hierin staat wanneer en hoe overschrijdingen van de luchtkwaliteit worden opgelost. Het programma houdt rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals bouwprojecten of de aanleg van infrastructuur. Projecten die passen in het programma, hoeven niet meer te worden getoetst aan de Europese normen (grenswaarden) voor luchtkwaliteit. Ook projecten die niet 'in betekenende mate' van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer te worden getoetst aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. Zoals aangegeven zal het bestemmingsplan geen projecten die in betekenden mate van invloed zijn op de luchtkwaliteit mogelijk maken.

Visie op de ruimtelijke ont- wikkeling

De hoofdlijn ^{10.1}

Het buitengebied van Boarnsterhim vertegenwoordigt een belangrijk deel van de "gouden eieren" van de gemeente. Het verstilde landschap van de meren, het dynamische landschap van Grou en Akkrum en het open boerenland bieden in hun detaillering en contrasten een verrijking van de ruimtelijke beleving. Het vormt voor velen dé attractie om naar de gemeente te komen om er te recreëren, te wonen of een bedrijf uit te oefenen. Verrommeling, ongelimiteerde bebouwing, onoordeelkundige beplantingen, grootschalige industriële ontwikkeling passen niet in dit buitengebied. Openheid is juist dé kernkwaliteit van het plangebied. Ruimte bieden betekent dan ook vooral: het benutten van de erven en de gebouwen die er al zijn. Voorwaarde is steeds dat ontwikkeling de kwaliteit van het landschap moet versterken.

De gemeente vindt dat behalve de landschappelijke kwaliteit ook het huidige functionele gebruik beperkingen stelt aan toe te laten ontwikkelingen. Gebieden die uitermate geschikt zijn voor de landbouw zullen worden beschermd tegen ontwikkelingen die de structuur van het gebied (ontsluiting, verkaveling, ontwatering) aantasten. Gebieden die (grote) natuurwaarde hebben en geschikt zijn voor verdere natuurontwikkeling, zullen geen dominante rol meer spelen in de bedrijfsuitoefening van agrarische bedrijven. Ook de recreatie vormt een belangrijke functie in het buitengebied. Zijn landbouw en natuur vooral extensief grondgebruiker, de recreatie is een functie die vooral gebruik maakt van de waarden die landbouw en natuur bieden. Zorgvuldig (mede) gebruik van beide functies biedt daarbij kansen.

Ook combineren biedt kansen. Vele functies kunnen worden gecombineerd: natuur én recreatie, landbouw én waterbeheer, landbouw én recreatie, natuur én waterbeheer, natuur én wonen, wonen én waterbeheer, etc. Het buitengebied biedt ruimte voor "intelligente" oplossingen.

Ontwikkeling van functies zal aan het economisch draagvlak van het buitengebied bijdragen. Het buitengebied is echter geen "wingewest". Geen verrommeling en ontluistering van traditioneel met erfbeplanting omrande

erven, als gevolg van bedrijfsmatige ontwikkeling. Ontwikkeling moet samengaan met investering in het landschap. Sterker nog: ontwikkeling zal tot een verbetering van de landschappelijke kwaliteit moeten leiden. Op die wijze is er in de toekomst blijvend sprake van een aantrekkelijk buitengebied dat tot de "gouden eieren" van de gemeente mag worden gerekend.

Planologische toetsing ^{10.2}

Bij de beoordeling van nieuwe ontwikkelingen zal de gemeente gebruik maken van 2 toetsingsinstrumenten:

- de voorschriften en de plankaart van dit bestemmingsplan Buitengebied 2008;
- dit hoofdstuk "Visie op de ruimtelijke ontwikkeling".

De voorschriften en de plankaart van dit bestemmingsplan Buitengebied 2008 vormen het formeel wettelijke kader. Hierin is voor alle gronden binnen het plangebied (het gemeentelijk grondgebied buiten de dorpen) een bestemming gekozen. De bestemming voorziet in gebruiksvoorschriften en voorschriften voor het bouwen. Iedere gebruikswijziging en ieder bouwplan moet op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) door de gemeente worden getoetst aan het bestemmingsplan.

Dit hoofdstuk geeft een visie op de gewenste ontwikkeling van het buitengebied van de gemeente. Het omvat daartoe een ontwikkelingskader en uitgangspunten voor de voorschriften en de plankaart van dit bestemmingsplan. Dit hoofdstuk vormt dus geen formele toetsingsbasis, maar geeft als onderdeel van deze toelichting, richting aan de ruimtelijke ontwikkelingen, waarin in de voorschriften en de plankaart niet is voorzien.

Dit hoofdstuk vormt het toetsingskader op het moment dat een functiewijziging of een bouwplan door de gemeente moet worden afgewezen, omdat het bestemmingsplan zich hiertegen verzet, maar de gemeente alsnog wil besluiten om een planologische procedure te starten om de gewenste ontwikkeling te kunnen realiseren. De gemeente beoordeelt de wens dan aan de hand van hetgeen in dit hoofdstuk is opgenomen.

Dit hoofdstuk is dus richtinggevend ten aanzien van de gemeentelijke houding om al dan niet een planologische procedure te starten. Bij dit hoofdstuk horen:

- de (globale) functieontwikkelingskaart;
- de landschapskaart.

De functieontwikkelingskaart geeft aan in welke gebieden de gemeente de nadruk legt op de ontwikkeling van specifieke functies. De landschapskaart geeft een overzicht van de landschapskenmerken van het buitengebied.

Hoe werkt het ontwikkelingskader ^{10.3}

De gemeente acht in het buitengebied vele ontwikkelingen mogelijk, mits: deze voorzien in een versterking van de landschappelijke waarden én... deze voorzien in een versterking van de ruimtelijke economie, zoals die blijkt uit de (globale) functieontwikkelingskaart.

Voor ontwikkelingen die buiten het bestemmingsplan vallen is in het bestemmingsplan nadrukkelijk geen juridische regeling opgenomen. Inspelen op toekomstige ontwikkelingen zou tot een te ruime bestemmingsregeling leiden, waardoor ruimtelijke ontwikkelingen onbestuurbaar worden. Steeds zal maatwerk worden geleverd, waarbij planologische regelingen zo nodig worden geflankeerd met privaatrechtelijke overeenkomsten om de uitvoering van afspraken te kunnen afdwingen.

In het navolgende is een voorbeeld gegeven van een situatie die via het toepassen van het bestemmingsplan kan worden geregeld en van een situatie waarbij een eigenstandige planologische procedure moet worden gevoerd. Bij de beide voorbeeldsituaties wordt uitgegaan van een middelgroot melkveehouderijbedrijf. De bebouwing bestaat uit een kop-halsromp boerderij met een ligboxenstal. In beide gevallen vindt een verandering van de gebruiksfunctie plaats, de mate waarin varieert echter.

VOORBEELDEN

Voorbeeld 1: functiewijziging naar een paardenhouderij met een ambachtelijk bedrijf

Na beëindiging van de melkveehouderij wordt de vrijkomende ligboxenstal benut voor een paardenhouderij ten behoeve van "pensionpaarden". In de romp van de traditionele boerderij wordt een werkplaats voor de reparatie van rytuigen en dergelijke gecreëerd. Achter de (voormalige) ligboxenstal is een paardenbak ingericht. Het erf inclusief nieuwe bebouwing en paardenbak wordt voorzien van een adequate erfbeplanting, waardoor het erf als een geheel wordt ervaren.

Voorbeeld 2: functiewijziging naar een hippisch centrum

Na beëindiging van de melkveehouderij wordt de vrijkomende ligboxenstal geschikt gemaakt voor het stallen van pensionpaarden. Daarnaast verschijnt een overdekte rijhal geschikt voor dressuurwedstrijden, een veld voor mentraining, een buitenrijbak en enkele loopmolens. De traditionele

boerderij wordt verbouwd tot 6 appartementen en in de voormalige wagenberging wordt een café ondergebracht.

Voorbeeld 1 kan via het bestemmingsplan worden gerealiseerd; voor het realiseren van voorbeeld 2 is een afzonderlijke procedure noodzakelijk.

Functieontwikkeling in het buitengebied ^{10.4}

De gemeentelijke visie op de ontwikkeling van het buitengebied komt voor een belangrijk deel tot uiting op de functieontwikkelingskaart. Deze kaart is achterin deze toelichting opgenomen. Hierop is voor de belangrijkste buitengebiedfuncties landbouw, recreatie en natuur aangegeven in welke delen van het plangebied aan de ontwikkeling van deze functies voorrang wordt gegeven, wat overigens niet wil zeggen dat de functies elkaar uitsluiten. Als iemand bijvoorbeeld een recreatieve ontwikkeling wenst binnen een landbouwontwikkelingsgebied zal bij de toetsing vooral worden gelet op de eventuele gevolgen die dit kan hebben voor de landbouw(ontwikkeling). De landbouwfunctie mag dan geen nadelige gevolgen ondervinden van de recreatieve ontwikkeling. Dit geldt uiteraard ook andersom. Zo dienen bestaande recreatiebedrijven uiteraard te worden gerespecteerd indien een agrarisch bedrijf zich verder wil ontwikkelen.

De visie op de ontwikkeling van de functies is vooral gebaseerd op de analyse en interpretatie van sectoraal beleid en kengetallen. Deze gegevens staan uitgebreid beschreven in de 'Nota inventarisatie bestemmingsplan buitengebied 2006'. Voor de functies wonen en werken is dit gebeurd in de vorm van reserveringen. De uitbreidingsrichtingen van de kernen in de gemeenten zijn als "zoekgebied uitbreiding" met pijlen op de functieontwikkelingskaart weergegeven. Ook is de beoogde ligging van nieuwe infrastructuur aangegeven.

RESERVERINGSGBIEDEN

De gebieden die op de functieontwikkelingskaart zijn aangegeven als "zoekgebied uitbreiding" geven een indicatie van de toekomstige ruimteclaim van de kernen op het buitengebied weer. Deze ruimteclaim is gebaseerd op de uitbreidingsplannen die in diverse meer en minder formele plannen zijn aangekondigd. Hierbij kan gedacht worden aan de structuurschetsen van Grou en Akkrum en (ontwerp) bestemmingsplannen. Het ontwikkelingsperspectief voor de zoekgebieden is gericht op de ontwikkeling van de kernen.

LANDBOUW

Het areaal aan landbouwgronden omvat ca. tweederde deel van het oppervlak van de gemeente. De landbouw is daarmee verreweg de belangrijkste vorm van grondgebruik. De gemeente kent een drietal kerngebieden voor de landbouw. Dit zijn het westelijke deel, het zuidoos-

telijke deel en het noordoostelijke deel van het buitengebied. Deze gebieden zijn uitermate geschikt voor de landbouw. Dit blijkt uit de bedrijfsomvang van de bedrijven in deze gebieden en uit de vraag naar cultuurgrond. In het westelijk deel liggen vooral de grotere bedrijven (groter dan 75 ha) en in het oostelijk deel domineren de kleinere bedrijven (tot 50 ha). Deze kerngebieden zijn op de functieontwikkelingskaart aangegeven met "landbouwontwikkelingsgebied".

Voor de agrarische bedrijfsvoering is de wijze waarop het landbouwgebied is verkaveld van grote betekenis. Een goede verkaveling bevordert een rationele bedrijfsvoering. Landbouwbedrijven hebben belang bij een aaneengesloten verkavelings situatie. Versnippering is niet wenselijk om de groei van bedrijven zo weinig mogelijk in de weg te staan. Grote recreatieve voorzieningen, doorsnijdingen en ontwikkeling van natuurgebied kunnen bijvoorbeeld de uitbreidingsmogelijkheden van een bedrijf beperken. Daarmee zou het perspectief van de betreffende bedrijven worden verminderd.

De verwachting is dat in de agrarische kerngebieden de inmiddels vrij grote agrarische bedrijven zich verder zullen ontwikkelen. Als gevolg daarvan zal vooral de groep middelgrote bedrijven afnemen en zullen de kleine bedrijven in aantal toenemen. Bedrijven van 100 ha en meer en 200 stuks melkvee zullen in de toekomst een gewoon verschijnsel worden.

Deze ontwikkeling heeft ook gevolgen voor de omvang van de erven en de stallen en schuren. De gemeente houdt voor de komende tijd rekening met een verdere opschaling van het erf en de omvang van de gebouwen. Het aantal bijkomende zaken groeit, zoals de kunstmestsilo's, de mest silo, de opslag van kuilvoer al dan niet in een silo of verpakt als plastic rollen en in sommige gevallen de mestvergistingsinstallatie. Gaandeweg ontstaan op deze wijze agrarische "bedrijfsterreinen". Binnen het agrarisch kerngebied is er ruimte voor de ontwikkeling van dergelijke agricomplexen. Wel vereisen de ontwikkelingen in die richting een goede landschappelijke inpassing.

Resumerend is het gemeentelijk beleid binnen de 3 kerngebieden voor de landbouw gericht op de ontwikkeling van de landbouw. Het realiseren of uitbreiden van andere functies in deze gebieden moet de landbouw zo weinig mogelijk hinderen. Het bieden van mogelijkheden voor verbreding voor de middelgrote en kleine bedrijven kan bijdragen aan de instandhouding van deze bedrijven. De landschapskaart geeft handvatten voor de gewenste landschappelijk inpassing.

Recreatie speelt in de gemeente een belangrijke rol. Door de ligging in het hart van het merengebied vormt de water gerelateerde recreatie een belangrijke economische drager. Recreatieve ontwikkelingen doen zich in

RECREATIE EN TOERISME

hoofdzaak voor in aansluiting op en rond de grotere meren in Boarnsterhim: de Alde Feanen, de meren bij Grou en de Terkaplesterpoelen. Verder zijn er de vaarten en kanalen. Op basis van deze ontwikkelingen, analyse en interpretatie van sectoraal beleid en kengetallen en marktverkenning is gekomen tot het op de functieontwikkelingskaart aangegeven "zoekgebied recreatieve ontwikkelingen".

Uit marktverkenning blijkt een tweeledige ontwikkeling. Naar verwachting zal in de komende jaren in toenemende mate een trek van de toerist naar het platteland plaatsvinden. Landschappelijke kwaliteit, de beleving van landschap, natuur, rust, ruimte, authenticiteit zijn daarbij bepalend. Anderzijds neemt de vraag naar luxe, comfort, maatwerk, gezelligheid en bungalows op recreatieparken toe. Deze ontwikkeling wijst op een aantrekkende markt voor kleinschalige bungalowparken met een hoog kwaliteitsniveau. De rustzoekende recreant ontdekt in toenemende mate de camping op het platteland, vaak bij de boer. Tenslotte bestaat er behoefte aan elkweervoorzieningen.

Ten aanzien van het recreatief zoekgebied is het beleid gericht op het faciliteren van deze trends. Er is ruimte voor een verdere ontwikkeling van de (aan het water gebonden) verblijfsrecreatie. Uitbreiding van grootschalige verblijfsrecreatieve voorzieningen zoals campings en jachthavens vindt bij voorkeur plaats in aansluiting op de kernen Grou, Akkrum en Wergea en in mindere mate nabij Jirsum en Terherne. Dit moet het voornaamste bezoekmotief: de landschappelijke waarden en de rust waarborgen.

Goede ontsluiting, kwaliteitsverbetering, omvang en types en aantallen eenheden, compensatie van natuur- en landschapselementen en zorgvuldige landschappelijke inpassing vormen te allen tijde harde randvoorwaarden bij het vertalen van genoemde trends. Het sluiten van privaatrechtelijke overeenkomsten kan een belangrijke bijdragen leveren aan het realiseren van de gewenste kwaliteit.

Belangrijke ontwikkeling voor de omvang van het recreatief zoekgebied is de realisatie van de staande mastroute. De realisatie van deze hoofdverbinding voor recreatievaart zal een grote impuls geven aan het aanliggende gebied. De vaarroute vormt een nieuwe ontwikkelingsas voor recreatiebedrijven en is op de functie-ontwikkelingskaart aangeduid als "zoekgebied waterrecreatieve ontwikkelingen". Ook de zuidelijke Burd en de directe omgeving van Terherne zijn als zodanig aangemerkt.

Hoewel in de gemeente sprake is van een duidelijk recreatief zoekgebied, deelt de recreatiefunctie dit gebied met de agrarische- en natuurfunctie. Ontwikkelingen van de agrarische- en natuurfunctie zijn niet uitgesloten, maar moeten bij voorkeur de recreatie en het toerisme versterken. Com-

binaties bieden kansen. Een voorbeeld van een ontwikkeling die de recreatieve en toeristische functie van het gebied kan ondersteunen is het agrarisch natuurbeheer of de boer die doet aan recreatieve verbreding.

Ook de natuur vormt een belangrijke drager voor de economie van de gemeente. Enerzijds zijn er de natuurterreinen waar natuurwaarden geconcentreerd voorkomen en menselijke invloed ondergeschikt is gemaakt aan de natuurlijke ontwikkelingen. Nationaal park De Alde Feanen is hiervan hét voorbeeld. Anderzijds gaat het om functiecombinaties met natuur, waarbij de natuur een belangrijke bijdrage levert aan de verhoging van de ruimtelijke kwaliteit. Deze verschillen komen ook tot uitdrukking in de aanduidingen op de functieontwikkelingskaart. Natuur vormt een basiskwaliteit voor het wonen, werken, recreëren en het beleven van rust.

NATUUR

Het beleid is gericht op het ontwikkelen van aaneengesloten natuurgebieden bij Terherne en de Alde Feanen en het in stand houden van de bestaande natuurgebieden in het agrarische gebied. De bestaande gebieden lenen zich door de fysieke situatie, zoals bodemopbouw en grondwaterstand, hier ook goed voor. Op de functieontwikkelingskaart zijn zones, waar naar verbindingen tussen de bestaande natuurgebieden wordt gezocht, aangeduid met "zoekgebied ecologische verbindingszone". Het gaat hier om een uitwerking van de Ecologische Hoofdstructuur in de vorm van de zogeheten robuuste natte verbinding. Ook zijn deze aanduidingen opgenomen in het streekplan van de provincie. Voor de robuuste natte verbinding worden zoveel mogelijk combinaties met andere passende functies gezocht, zoals boezemuitbreiding, waterberging, vaarwegverbreding en (vaar)recreatie. De realisatie hiervan wordt niet actief ter hand genomen. Wanneer zich kansen voordoen vormt behalen van het gestelde natuurdoel hierbij randvoorwaarde. Het huidige, veelal agrarisch gebruik, kan dus gewoon worden voortgezet.

Het Nationaal Park De Alde Feanen en het gebied de Alde Feanen, dat hier onderdeel van uitmaakt, nemen een aparte plaats in binnen de gemeente. Het is het grootste laagveenmoeras van Friesland, met (inter)nationaal hoge natuurwaarden. Tegelijkertijd heeft het gebied een belangrijke functie in het recreatief medegebruik, zowel op water als op land. Het Nationaal Park heeft een "voorbeeldfunctie" waar het publiek kennis van moet nemen. Het Nationaal Park kent geen juridisch instrumentarium. De speciale beschermingszones (Vogel- en Habitatrichtlijn) hebben dat wel. Het beleid voor het Nationaal Park is vastgelegd in het Beheer- en Inrichtingsplan. Hierin zijn streefbeelden, doelstellingen en maatregelen vastgelegd. Binnen het bestemmingsplan buitengebied is het Beheer- en Inrichtingsplan richtinggevend voor de ontwikkeling van het Nationaal Park de Alde Feanen.

In grote lijnen betekent dit voor de functie natuur een stabilisatie van de bestaande recreatievoorzieningen en bescherming en uitbouw van de kwaliteit van het natuurgebied, met een versterkte binding met diverse gebieden in de omgeving.

Voor de recreatieve functie betekent dit het stimuleren van natuurgerichte recreatievormen door het creëren van een gebied dat optimaal beleefbaar is, waarbij natuur, rust en stilte voorop staan. Het gebied dat thans wordt mede gebruikt voor watersport en verblijfsrecreatie in recreatiewoningen en -arken, blijft daarvoor beschikbaar. Door het ontwikkelen van recreatieve mogelijkheden aan de randen van het Nationaal Park wordt geprobeerd de recreatieve druk op het centrale veengebied te verminderen.

Aanpassingen in het gebruik van de Natuurbeschermingswetgebieden (waaronder de Alde Feanen) blijven mogelijk, maar de gemeente zal hier niet meewerken aan het verder intensiveren van het bestaande recreatieve medegebruik. Ook zal de gemeente beperkingen stellen aan ontwikkelingen buiten de Natuurbeschermingswetgebieden, wanneer deze schade toebrengen aan de natuurwaarde van deze gebieden.

WATERBERING

Waterberging kan worden aangemerkt als een functie van het buitengebied die in de toekomst meer ruimte vraagt. De Lage Midden van Fryslân is vanouds de plek waar gedurende de winterperiode veel water werd geborgen. Vergroting van de berging kan in principe worden toegestaan, mits ook hier een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit en het economisch draagvlak. Dat betekent dat vergroting van de berging in natuurgebied dient bij te dragen aan de natuurfunctie. Zo dient de vergroting van berging in het recreatief kerngebied de recreatiefunctie te ondersteunen.

B e s c h e r m i n g v a n **l a n d s c h a p p e l i j k e k w a l i t e i t** ^{10.5}

De gemeente vindt het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van enorm belang. De landschapskaart brengt dit in beeld. Deze kaart is los bij dit plan bijgevoegd.

De landschapskaart is een vervolg op de "oude" landschappelijke toetsingskaart die wij hebben gehanteerd bij het bestemmingsplan Buitengebied 1998. Hierop staat een indeling naar verkavelingstypen en staan waardevolle landschapskenmerken vermeld, zoals bijvoorbeeld historische waterlopen, molenbeschermingszone, terpen, etc. Via het aanlegvergunningstelsel vindt de bescherming plaats. In verband met een praktische en handhaafbare regeling vallen bestaande (en inmiddels beplante en gebouwde erven) niet onder de molenbeschermingszone.

Achter de huidige landschapskaart zit hetzelfde idee, maar hierin worden de begrenzingen en de belangrijkste kenmerken van de 6 landschapstypen van Boarnsterhim als basis genomen. De volgende landschappelijke eenheden worden onderscheiden:

- Middelzeepolders;
- Terpengebied;
- Hooilandengebied;
- Merengebied;
- Veengebied;
- Droogmakerijen.

De typerende kenmerken van deze gebieden alsmede andere waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische elementen zijn op kaart aangeduid en zijn eerder beschreven in het hoofdstuk 2 van deze toelichting.

Door middel van een veldinventarisatie is het gebied verdeeld in 3 categorieën:

- a. gave gebieden, dit zijn de gebieden waarin alle of vrijwel alle gebiedskenmerken nog geheel of vrijwel geheel aanwezig zijn;
- b. herkenbare gebieden, gebieden waar deze kenmerken weliswaar aanwezig zijn, maar deels ontbreken of zijn "verrommeld";
- c. niet-herkenbare gebieden, de overige gebieden waarin de historische ontwikkeling nauwelijks meer herkenbaar is.

Bij de gave gebieden gaat het om delen van het buitengebied waarin de kenmerken in hun onderlinge samenhang goed ontwikkeld zijn en nog geheel of vrijwel geheel intact. Het zijn bovendien gebieden die in belangrijke mate bijdragen aan de (cultuur)historische beleving, herkenbaarheid en identiteit van het landschap. Het zijn daardoor ook kwetsbare gebieden. In het Hooilandengebied gaat het bijvoorbeeld om het grootste deel van het eiland De Burd.

In z'n algemeenheid zal bij de beoordeling van een ontwikkeling worden getoetst aan de vraag in hoeverre er rekening wordt gehouden met de aanwezige landschapskenmerken van de plek en de omgeving en op welke wijze de ontwikkeling gebruik maakt van deze kenmerken of juist deze kenmerken ondersteunt en/of versterkt. Aan een ontwikkeling kan medewerking worden verleend wanneer duidelijk blijkt (bijvoorbeeld uit een landschapsplan, een erfbeplantingsplan of een beeldkwaliteitsplan dat is gebaseerd op een goede landschapsanalyse) dat is ingespeeld op de aanwezige landschapskenmerken.

In het geval dat er sprake is van een gaaf gebied, zal een nieuwe ontwikkeling op voorhand worden uitgesloten, tenzij de kwaliteit van het landschap erdoor aanwijsbaar wordt vergroot.

In de niet-herkenbare gebieden is de historische ontwikkeling (vrijwel) niet meer aan het landschap af te lezen. Het gebied is bijvoorbeeld in het kader van een landinrichtingsproject geheel "op de schop" geweest, waardoor als het ware een nieuw landschap is ontstaan. Er is een nieuwe landschappelijke identiteit ontstaan. In dit soort gebieden is over het algemeen veel mogelijk. Ook hier geldt dat bij deze ontwikkeling de hoofdkenmerken van het landschap gerespecteerd dienen te worden.

In de gebieden die als "herkenbaar" zijn gekwalificeerd, is de historische ontwikkeling nog steeds zichtbaar, maar is ook veel verdwenen. Ontwikkelingen in een dergelijk gebied dienen bij voorkeur bij te dragen aan het herstel van de historische herkenbaarheid van de opbouw van het landschap. Dat betekent niet dat in het ontwerp van de nieuwe ontwikkeling uitsluitend historiserende elementen dienen te worden betrokken. Het betekent wel dat aandacht dient te zijn voor de historische opbouw en daaruit inspiratie dient te worden geput voor het ontwerp van de nieuwe ontwikkeling.

Plan uitgangspunten

Algemene uitgangspunten ^{11.1}

Uitgangspunten voor het gebruik

Dit bestemmingsplan biedt een planologische beheerregeling voor de bestaande situatie en geeft aan welke ontwikkelingen aanvaardbaar worden geacht, zonder dat daarvoor een nadere planologische procedure moet worden doorlopen.

Dit betekent dat iedere functie, voor zover deze thans legaal aanwezig is, als zodanig is bestemd. Het onderhavige plan geeft daarvoor nauwkeurige gebruiksgrenzen en soms ook bouwgrenzen door middel van grenzen op de plankaart. Met het trekken van grenzen is rekening gehouden met de bestaande situatie, zoals die in het plangebied tijdens de veldinventarisatie eind 2005 is aangetroffen en met het bestemmingsplan uit 1998.

Naast een regeling voor de bestaande situatie biedt het plan een regeling voor "normale" door de gemeenteraad geaccepteerde ontwikkelingen. Dit betreft vooral de gevallen waarbij het gebruik (enigszins) zal worden gewijzigd of wanneer een vergunning (bijvoorbeeld een bouwvergunning) wordt aangevraagd voor plannen die enigszins afwijken van wat als "standaard" wordt beschouwd. Ontwikkelingen worden als standaard of normaal beschouwd, indien het een ontwikkeling betreft, waarbij in het algemeen de bestaande functie in hoofdlijnen worden gehandhaafd en/of waarbij het bestaande ruimtelijk beeld in beperkte mate wordt veranderd. De normale ontwikkelingen sluiten aan bij het provinciaal beleid zoals dat is opgenomen in het thans nog in ontwerp verkerende Streekplan Fryslân.

Uitgangspunten voor het bouwen

Waar het bestemmingsplan de bouw van gebouwen toetstaat, zal de gemeente in beginsel kiezen voor een traditionele vorm van woningen en bedrijfsgebouwen: gebouwen met kappen met overwegend een lage gootlijn. De gemeente hecht aan het landelijk beeld dat nu karakteristiek is voor Boarnsterhim. Dit beeld is tevens weergegeven in het welstandsbeleid dat in de Welstandsnota van de gemeente is geformuleerd. In het bestemmingsplan Buitengebied willen we de relatie tussen de bebouwing en het landschap behouden. Het betekent evenwel niet dat platte daken op voorhand geheel worden afgewezen. Aan- en uitbouwen mogen worden voorzien van een plat dak, zolang een aan- en uitbouw maar onderge-

schikt is aan het gebouw waaraan het is gebouwd. Ook bedrijfsgebouwen en woningen kunnen worden voorzien van een plat dak, mits het in het concrete geval passend wordt geacht in het ruimtelijk beeld. Uitgangspunt voor het stellen van regels is dat gebouwen voldoende ruimte bieden zodat de gebruikelijke activiteiten kunnen plaatsvinden en dat bedrijfsgebouwen toegankelijk zijn voor modern vrachtverkeer. De hoogte van (bedrijfs)gebouwen dient aan te sluiten bij het huidige beeld, waarbij 12 m de uiterste grens is. Bij voorkeur ontwikkelt het bedrijf zich verder achter de traditionele bedrijfsgebouwen.

Voor woningen geldt dat de gemeente hecht aan een bescheiden maatvoering, waarbij voldoende ruimte aanwezig is om een gezin volgens hedendaagse woonwensen te huisvesten.

Agrarische bedrijven 11.2

Omvang van het erf

De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van agrarische bedrijven. Op zeker moment zal voor een aantal bedrijven de grenzen van het traditionele bouwvlak van 1 ha worden bereikt. Andere bedrijven zullen stoppen. Voor beiden biedt het bestemmingsplan een aantal zekerheden. Bij iedere ontwikkeling stelt de gemeente het behoud van de kwaliteit van het ruimtelijk beeld naast de gezonde functionele ontwikkeling voorop.

Binnen het plangebied bevinden zich 253 erven die in de veldinventarisatie als agrarisch bedrijf zijn aangemerkt. Na beoordeling van de omvang van de hier gevestigde agrarische bedrijven is de keuze gemaakt om alle bedrijven met een omvang groter dan 25 nge als agrarisch bedrijf te bestemmen. Het betreft ruim 150 erven. De erven waarvan is vastgesteld dat de omvang kleiner is dan 25 nge zijn als woonboerderij bestemd. Het gaat hier om bedrijven die een zeer beperkt inkomen uit de agrarische bedrijfsvoering genereren en waarvan wordt gemeend dat een eventuele door-groei naar een reëel agrarisch bedrijf niet direct wordt verwacht.

Conform de huidige planologische regeling is voor ieder van de ruim 150 agrarisch bedrijven een bouwvlak met een oppervlak van ca. 1 ha op de plankaart opgenomen, dan wel een groter bouwvlak indien het bedrijf meer ruimtegebruik heeft. De agrarische bedrijven in het buitengebied zullen worden voorzien van een flexibel bouwvlak, zoals dat in eerdere bestemmingsplannen was opgenomen. Daarmee wordt het systeem van "bouwvlaksuggesties" middels een pijlaanduiding voor het grootste deel van de erven in het buitengebied gehandhaafd. De gemeente kiest voor het handhaven van de bestaande rechtszekerheid voor zowel de betrokken agrarisch ondernemer als voor de omwonenden.

De veldinventarisatie heeft uitgewezen dat veruit de meeste agrarische bedrijven ook in de komende planperiode ruim voldoende ontwikkelingsmogelijkheden hebben binnen een bouwvlak van 1 ha. Enkele bedrijven hebben inmiddels een ruimer bouwvlak, waarmee in het plan rekening is gehouden.

De gemeente kiest ervoor om de omvang van de agrarische erven in de toekomst te beperken tot in beginsel 2 ha. Het bouwvlak kan zo nodig met vrijstelling maximaal tot deze oppervlakte worden vergroot.

In die situatie waarin behoefte bestaat aan een bouwvlak groter dan 2 ha, kan de gemeente een wijzigingsprocedure ex artikel 11 WRO doorlopen. Voordat de gemeente deze procedure opstart zullen de verschillende belangen zo goed mogelijk tegen elkaar worden afgewogen. Het ontwikkelingskader, zoals blijkt uit het vorige hoofdstuk, is hiervoor richtinggevend.

Wanneer een bedrijf buiten het toegelaten bouwvlak wil bouwen, dan vindt de gemeente dat dit gevolgen moet hebben voor de beeldkwaliteit van het erf. Het gaat daarbij om de (meer)waarde van de beeldvorming en de kwaliteit die de locatie heeft in het landschap. In de jaren zeventig van de vorige eeuw hebben diverse bedrijven in het verlengde van de traditionele schuur en ligboxenstal, een machineberging, sleufsilos of voerplaten en een mestsilo gebouwd. Het erf is daarmee uitgedijd, vaak zonder dat dit ook in landschappelijke zin is begeleid. Wanneer bedrijven buiten het bouwvlak willen bouwen, zal de gemeente eisen stellen aan de erfvoering. Daarbij gaat het niet alleen om het nieuwe deel van het erf. Op dat moment dient in overleg een nieuw erf te worden "gedefinieerd". Dit betekent dat de betreffende ondernemer in dat geval de volgende aspecten moet beargumenteren:

- de plaats van de bebouwing op het erf;
- de eventuele uitbreiding in de verdere toekomst;
- de ontsluiting van huidige, nieuwe en toekomstige bebouwing;
- de begrenzing van het erf met de aanliggende percelen cultuurgrond (bijvoorbeeld door middel van een sloot), waarmee zo nodig ook alvast rekening wordt gehouden met uitbreidingen in de toekomst;
- de toepassing van (blijvende) erfbeplanting.

Nevenactiviteiten

Sommige bedrijven kiezen ervoor om naast de agrarische activiteit andere nevenactiviteiten te ontwikkelen. De gemeente wil inzetten op een verdere schaalvergroting van bedrijven die dat willen, maar ook voor het bieden van ontwikkelingsruimte aan bedrijven die kiezen voor verbreding. Dit kan tot een verrijking van het buitengebied leiden en bijdragen aan het behoud van de karakteristiek van beeldbepalende bebouwing.

De volgende nevenactiviteiten worden bij een agrarisch bedrijf toelaatbaar geacht en kunnen – nadat hiervoor vrijstelling is verleend, worden toegestaan:

- paardenhouderij;
- niet-agrarische bedrijvigheid (milieucategorie 1, 2 en 3.1 in beperkte mate);
- b&B & brochje;
- recreatieappartementen (in pandig);
- boerderijwinkel ten behoeve van verkoop "streekproducten" e.d.;
- lichte horeca-activiteiten als theeschenkerij;
- kleinschalig kamperen;
- maatschappelijke/recreatieve activiteiten.

Daarbij geldt steeds de voorwaarde dat de nevenactiviteiten ondergeschikt zijn aan het agrarisch bedrijf, dat de activiteiten (met uitzondering van het kamperen bij de boer) in de regel binnen de bestaande gebouwen plaatsvinden én dat er geen buitenopslag van voorraad, gereed product, materieel etc. plaatsvindt. Zonodig kan in beperkte zin extra bebouwing voor de nevenfunctie worden gerealiseerd. Hoewel bovenstaande nevenactiviteiten limitatief in het bestemmingsplan zullen worden opgenomen is niet uitgesloten dat er ook andere nevenactiviteiten kunnen worden ontplooid. Indien hiervoor aanvragen binnenkomen zullen deze, aan de hand van het ontwikkelingskader, worden getoetst. Als de gemeente dan medewerking wil verlenen zal een noodzakelijke planologische procedure worden gestart.

Paardenhouderij als nevenactiviteit kan niet leiden tot het realiseren van een rijhal. Indien noodzakelijk kan binnen het bouwvlak een paardenbak worden gerealiseerd. Buiten het bouwvlak zal dit niet worden toegestaan.

Bedrijfsverplaatsing

Als gevolg van de verdere groei van agrarische bedrijven kan de behoefte ontstaan om het bedrijf te verplaatsen naar een locatie die gunstig ligt ten opzichte van de percelen cultuurgrond. Groei van agrarische bedrijven wordt vooral gerealiseerd door de aankoop van grond van bestaande bedrijven. Niet altijd ligt deze grond in de directe nabijheid. Met name in het westelijk deel van de gemeente is veel vraag naar grond, waardoor een toenemende neiging bestaat om kavels op afstand te kopen. Grondruil kan in zo'n geval een oplossing bieden, maar daarvoor is de medewerking van meerdere partijen noodzakelijk. Wanneer dit onvoldoende resultaat oplevert, dan kan de verplaatsing van een bedrijf een oplossing zijn. De gemeente zal hieraan medewerking verlenen, mits de verplaatsing tevens een bijdrage levert aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied. De functieontwikkelings- en de landschapskaart (waarop de

driedeling gave, herkenbare en niet-herkenbare gebieden zichtbaar is gemaakt) vormen hiervoor het toetsingskader.

Functieverandering

Voor agrarische bedrijven die besluiten om hun agrarische bedrijfsactiviteiten te beëindigen, biedt het bestemmingsplan een beperkt aantal mogelijkheden voor functieverandering. Het omschakelen van een agrarisch bedrijf naar een nieuwe functie is binnen het bestemmingsplan beperkt tot de volgende functies:

- wonen (maximaal 1 woning);
- paardenhouderij;
- niet-agrarische bedrijvigheid (milieucategorie 1, 2 en 3 in beperkte mate).

Omschakeling naar andere functies is niet bij voorbaat uitgesloten. In dat geval zal worden getoetst aan het ontwikkelingskader en zal via een eigenstandige planologische procedure maatwerk worden geleverd. Het opnemen van een "ruimte voor ruimte regeling" vinden wij niet nodig aangezien dit volgens ons nauwelijks zal voorkomen in onze gemeente. Voor het bevorderen van sloop van beeldverstorende bebouwing zien wij de regeling van de provincie in het streekplan als richtlijn.

Nieuwvestiging van agrarische bedrijven

In het bestemmingsplan zal geen regeling voor nieuwe vestiging van agrarische bedrijven worden opgenomen. Enerzijds zal dit volgens ons weinig voorkomen, anderzijds zal in een dergelijk geval maatwerk vereist zijn, zodat een algemene regeling dan niet toereikend is.

W o n e n 11.3

Aantal woningen

Volgens de veldinventarisatie zijn er in het plangebied bijna 200 "gewone" woningen en ruim 200 woonboerderijen. Bij de voor woonboerderij bestemde woningen gaat het om voormalige agrarische bedrijven. In een enkel geval wordt hier nog in beperkte mate een agrarische functie uitgeoefend, maar steeds staat de woonfunctie voorop.

De woonfunctie in het onderhavige plan is beperkt tot bestaande woningen (waaronder bedrijfs- en dienstwoningen) en bestaande woonboerderijen. De gemeente wil in z'n algemeenheid geen mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe woningen in het buitengebied bieden. Nieuwe woningen doen afbreuk aan de (beleving van de) kernkwaliteiten van het landschap en kunnen belemmerend werken voor de functies landbouw, natuur en recreatie. Nieuwe woningen kunnen alleen in het kader van nieuwe bestemmingsplannen bij de kernen worden gerealiseerd.

G e b r u i k s m o g e l i j k h e d e n

Waar in het verleden woningen slechts mochten worden gebruikt voor wonen, wil de gemeente voortaan meer ruimte bieden voor andere functies. Ook hier kan het bieden van meer mogelijkheden bijdragen aan het behoud van de karakteristiek van beeldbepalende bebouwing. Uitgangspunt is dat eventuele nieuwe functies ondergeschikt zijn aan de woonfunctie. Dit moet ook blijken uit de inrichting van erf en het aanzicht van de bebouwing.

Het bestemmingsplan beperkt de gebruiksmogelijkheden van de "gewone" woningen tot de volgende functies:

- wonen, inclusief de uitoefening van hobby's;
- aan huis gebonden beroepen;
- béd & brochje.

De gebruiksmogelijkheden van woonboerderijen kunnen naast bovenstaande functies – nadat hiervoor vrijstelling is verleend – worden uitgebreid met:

- agrarische nevenactiviteiten;
- semi-bedrijfsmatige paardenhouderij;
- recreatieappartementen (inpandig);
- theeschenkerij, expositieruimten en dergelijke;
- niet-agrarische bedrijvigheid (milieucategorie 1, 2 en 3.1 in beperkte mate);
- kleinschalig kamperen.

Het bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor nieuwbouw van woningen, met uitzondering van een eerste agrarische bedrijfswoning.

Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor inpandige bewoning. Mits de gebouwen voldoen aan het daartoe gestelde in de bouwverordening, kan de gemeente bewoning toestaan.

B o u w m o g e l i j k h e d e n

De gemeente kiest voor het behoud van het traditionele beeld van woningen en woonboerderijen: 1 bouwlaag met een bewoonbare kap. Incidenteel kan 2 bouwlagen en/of plat dak worden toegelaten, mits dit past in het landschappelijk beeld. Het bestemmingsplan en de welstandsnota bieden hiervoor het afwegingskader.

De gemeente kiest ook voor het beperken van de omvang van de woningen. Hoewel de vraag naar zeer royale woningen beslist aanwezig is, is het niet wenselijk dat woningen zonder nadere afweging tot forse proporties kunnen uitdijen. Juist de samenhang tussen een sinds de 19e eeuw maar

in beperkte mate veranderd landschap en de schaal van de gebouwen maken dat het gebied als landschappelijk aantrekkelijk wordt beschouwd.

Het buitengebied biedt ruimte voor het beoefenen van bijvoorbeeld een agrarische hobby. In dat verband is er ruimte voor het realiseren van bijgebouwen. Uitgangspunt voor bijgebouwen is dat zij qua schaal en maat ondergeschikt blijven aan het hoofdgebouw.

In het geval van woonboerderijen biedt het plan altijd de mogelijkheid tot het realiseren van 1 bijgebouw.

Met het oog op het woonbaar maken van een erf, kan de gemeente toestaan dat een (deel van een) perceel dat niet tot het erf behoorde en dat op het bestemmingsplan buiten de woonbestemming valt, bij het erf wordt getrokken. De bestemming (maar niet het bouwvlak) zal in dat geval worden aangepast. In dit soort gevallen moet een planologische procedure worden gevoerd. De gemeente zal eisen stellen aan de inrichting van deze gronden, waardoor het vergroten van het erf leidt tot een samenhangend geheel.

Niet-agrarische bedrijven ^{11.4}

G e b r u i k s m o g e l i j k h e d e n

De bestaande niet-agrarische bedrijven zijn als zodanig bestemd. Naast de specifieke bedrijfsbestemming is op de bestaande bedrijfspercelen de vestiging van bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 toegestaan. In de vestiging van een bedrijf uit de milieucategorie 3 (maximale afstand 50 m) kan in het kader van een nadere afweging worden voorzien. Daarmee biedt de gemeente ruimte om nieuwe bedrijvigheid binnen bestaande bedrijfslocaties te ontwikkelen.

U i t b r e i d i n g s m o g e l i j k h e d e n

De gemeente vindt dat het buitengebied niet primair is bedoeld voor de ontwikkeling van niet-agrarische bedrijven in die zin dat dat gepaard gaat met de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen. Niet-agrarische bedrijven zijn evenwel van belang voor de instandhouding van voormalige boerderijen en boerenerven en dragen zo bij aan het economisch draagvlak onder het buitengebied. In incidentele gevallen kan de gemeente toestaan dat bestaande gebouwen worden gesloopt en daarvoor in de plaats nieuwe gebouwen met eenzelfde totale oppervlakte worden gerealiseerd. Indien in het voornoemde geval sprake is van sloop van de authentieke bedrijfsgebouwen dient het te realiseren gebouw ook qua uiterlijke verschijningsvorm overeen te komen.

Indien de bestaande gebouwen onvoldoende ruimte bieden aan het bedrijf, heeft een bedrijf 2 mogelijkheden:

- de bestaande bedrijfsbebouwing kan door sloop en herbouw worden geoptimaliseerd;
- het bedrijf kan verhuizen naar een andere locatie.

De gemeente heeft in Grou en Akkrum voldoende terreinen op voorraad om bedrijfsverplaatsing te faciliteren.

In bijzondere gevallen kan de gemeente instemmen met de uitbreiding van de bedrijfsgebouwen:

- in het geval de overheid regels stelt die aanpassingen aan een gebouw noodzakelijk maken (bijvoorbeeld regels op het gebied van brandpreventie);
- indien met de sloop van ontsierende bebouwing en de bouw van vervangende gebouwen een aantrekkelijker ruimtelijk beeld wordt gerealiseerd;
- indien het bedrijf wil uitbreiden door bebouwing te plaatsen die past bij het karakter van het buitengebied in het algemeen en het erf in het bijzonder, waardoor sprake is van een toename van de landschappelijke kwaliteit.

In de beide laatste gevallen kan de gemeente uitbreiding van bedrijven toestaan. Daarvoor is geen regeling in het bestemmingsplan opgenomen, maar zal een aparte planologische procedure moeten worden doorlopen. Het ontwikkelingskader is daarbij richtinggevend.

Recreatieve voorzieningen en horeca ^{11.5}

Verblijfsrecreatie

De verblijfsrecreatieve voorzieningen zijn van belang als uitvalsbasis voor recreanten in het plangebied. De bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen (kampeerterreinen, zeilschool en groepsaccommodaties) zijn bestemd voor "verblijfsrecreatie". Kleinschalig kamperen (bij de boer) is als zodanig aangegeven bij de desbetreffende functie. In de visie van de gemeente moet een verblijfsrecreatief bedrijf binnen de bestemmingsgrenzen geen beperkingen worden opgelegd om het bedrijf zo in te richten als noodzakelijk wordt geacht vanuit het oogpunt van een efficiënte bedrijfsvoering. Met het oog op de bescherming van de kwaliteit van het landschap wordt één voorwaarde gesteld: nieuwe gebouwen moeten zoveel mogelijk aan het zicht vanaf de openbare weg worden onttrokken door deze bijvoorbeeld achter bestaande gebouwen te bouwen al of niet in combinatie met het realiseren van een adequate afschermdende beplanting, tenzij de nieuwbouw bijdraagt aan de vergroting van de ruimtelijke kwaliteit.

Voor het gebied langs de Meinesloot ten zuidwesten van Akkrum geldt een afwijkend beleid. Hier is verblijfsrecreatie uitsluitend toegelaten op het hier vrijwel permanent liggend schip. Met uitzondering van hekwerking als terreinafscheiding is verdere bebouwing op de met Verblijfsrecreatie aangegeven gronden niet toegestaan.

Horeca en elkweervoorzieningen

De gemeente vindt dat ondersteunende horeca in de vorm van café, restaurant en zaalverhuur bij verblijfsrecreatieve bedrijven kan worden toegestaan. Uitgangspunt is dat de horecafunctie primair ondersteunend is voor de verblijfsrecreatieve functie.

Nieuwe horeca is niet op voorhand uitgesloten. De gemeente kan zich initiatieven voorstellen waarbij voormalige boerderijen worden benut voor het realiseren van een paviljoen al of niet in combinatie met appartementen. Het bestemmingsplan voorziet hierin niet. Dergelijke initiatieven zullen worden getoetst aan het ontwikkelingskader.

Uit marktverkenning blijkt dat er duidelijk behoefte bestaat aan elkweervoorzieningen. Om de landschappelijke waarden en rust te behouden ziet de gemeente vooral mogelijkheden in het uitbreiden van de bestaande kleinschalige elkweervoorzieningen en het integreren van nieuwe voorzieningen in bestaande mogelijkheden.

Nieuwe verblijfsrecreatieve voorzieningen

De gemeente is van oordeel dat het aantal recreatieve verblijfsmogelijkheden binnen het plangebied kan worden vergroot. Voor zover het gaat om logiesmogelijkheden dienen deze zoveel mogelijk in bestaande panden te worden gecreëerd. De mogelijkheden voor kamperen kunnen worden uitgebreid door het realiseren van nieuwe kleinschalige kampeermogelijkheden. In de paragraaf met betrekking tot de agrarische bedrijven is reeds aangegeven dat agrarische bedrijven en bewoners van een woonboerderij in dit verband een nevenactiviteit kunnen ontwikkelen.

Kamperen in het plangebied vindt vooral plaats in de vorm van het kleinschalig kamperen bij de boer gedurende het kampeerseizoen (van april tot oktober). Deze vorm wordt passend geacht in het plangebied. Het plan voorziet niet in het realiseren van nieuwe grootschalige kampeervoorzieningen. Indien daartoe initiatieven worden ontplooid zullen deze worden getoetst aan het ontwikkelingskader. Dit geldt ook voor de initiatieven voor kleinschalige bungalow- of arkenparken met hoog kwaliteitsniveau. Ondanks de behoefte aan beiden, wil de gemeente dergelijke verzoeken afzonderlijk kunnen beoordelen.

Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden om binnen het gebied dat op de functiekaart is aangegeven als "Zoekgebied recreatieve ontwikkeling" bestaande terreinen voor kleinschalig kamperen te vergroten tot een oppervlakte 0,75 ha en ten hoogste 25 eenheden. Daarbuiten wordt deze mogelijkheid niet geboden. Op deze wijze wil de gemeente de belangrijkste recreatieve ontwikkeling binnen het genoemde zoekgebied realiseren. Bovendien wil de gemeente ervaring opdoen met het vergroten kleinschalig kamperen. Mocht te zijner tijd blijken dat het vergroten kleinschalig kamperen goed functioneert, dan kan besloten worden om dit ook elders in het buitengebied toe te staan.

Het plan biedt ook de mogelijkheid om nieuwe terreinen voor kleinschalig kamperen tot maximaal 15 eenheden (binnen het "zoekgebied recreatieve ontwikkelingen" 25) te realiseren bij agrarische bedrijven en woonboerderijen. Het terrein moet dan:

- aan sluiten aan een bestaand erf;
- zoveel mogelijk aan het zicht vanaf de openbare weg worden onttrokken door het bij voorkeur achter het erf te situeren en;
- in dat verband zonodig worden voorzien van afschermdende beplanting.

Het plan biedt de mogelijkheid om bij kleinschalige kampeerterrinen, kampeerboerderijen en groepsaccommodaties enkele aanlegplaatsen voor boten te creëren.

D a g r e c r e a t i e

Binnen het plangebied zijn geen andere dagrecreatieve voorzieningen dan een enkel museum, picknickplaatsen, aanlegplaatsen en vrije overnachtingsplaatsen voor boten ("Marrekriteplekjes"). Het plangebied biedt ruimte voor aanvullende dagrecreatieve mogelijkheden. Nieuwe aanlegplaatsen/overnachtingsplaatsen voor boten, picknickplaatsen en dergelijke voorzieningen kunnen worden toegestaan, indien blijkt dat andere functies daarvan geen last ondervinden.

R e c r e a t i e w o n i n g e n e n - w o o n b o t e n

In de gemeente bevindt zich een groot aantal panden die uitsluitend zijn bedoeld als recreatiewoning. Deze zijn met name gesitueerd in het gebied tussen Grou en Earnewâld (rond Pikmeer, Wijde Ee, Alde Feanen, etc.) en aan de noordelijk zijde van het PM-kanaal, nabij het Kruiswater ten oosten van de Rogsloot. De recreatiewoningen variëren in afmetingen. Tevens bevindt zich hier een groot aantal woonboten dat dienst doet als recreatieverblijf.

In het bestemmingsplan zijn de recreatiewoningen als zodanig bestemd. Permanente bewoning is niet toegestaan. Om het gebruik tot recreatief

gebruik te blijven beperken zijn de (ver)bouw- en uitbreidingsmogelijkheden gering. De bestaande maatvoering zal over het algemeen als maximum worden gehanteerd. Voor het gebied De Alde Feanen is de bestaande omvang het maximum. In het welstandsbeleid zijn recreatiewoningen een afzonderlijk punt van aandacht, waarin hoofdvorm, plaatsing, aanzicht en opmaak welstandscriteria zijn. Het Nationaal Park ligt in drie gemeenten. De gemeente streeft naar het opstellen van een intergemeentelijk beeldkwaliteitsplan. Ontwikkelingen in het Nationaal Park kunnen dan aan een eenduidig beleid ten aanzien van beeldkwaliteit worden getoetst. Voor recreatiewoningen buiten De Alde Feanen wordt met het oog op het realiseren van een minimum aan comfort in het bestemmingsplan een oppervlakte bepaald tot waartoe deze recreatiewoningen altijd mogen worden vergroot.

Het aantal ligplaatsen en de locatie van recreatief gebruikte woonschepen is beperkt tot het bestaande aantal en de bestaande locatie. Het beleid zoals dat op hoofdlijnen gold in het bestemmingsplan van 1998 zal worden voortgezet.

De gemeente wijst het ontwikkelen van nieuwe individuele recreatiewoningen af.

N a t u u r 11.6

De gebieden die een natuurbestemming krijgen zijn alle gebieden die in het bestemmingplan buitengebied uit 1998 een natuurbestemming hadden.

De gebruiksmogelijkheden en de bouwmogelijkheden zijn overeenkomstig het bestemmingsplan uit 1998. Daarmee kiest de gemeente voor continuïteit van de bestemming en bemoeit ze zich zo weinig mogelijk met de uitvoering van het natuurbeheer.

Een aspect dat de gemeente wel van belang acht is 'lichtvervuiling' en de invloed hiervan op natuurwaarden en de beleving daarvan door de mens. In Friesland is sprake van een toename van verlichting. Door deze toename van licht is er ook een toename van de negatieve bijeffecten van licht⁵ energieverbruik, lichthinder voor mens en dier en aantasting van de duisternis. Door duisternis specifiek te benoemen als een afzonderlijke kwaliteit van het buitengebied wil de gemeente bereiken dat bij nieuwe ontwikkelingen - efficiënt verlichten - het uitgangspunt is. Hieronder wordt verstaan, het zoveel mogelijk beperken en voorkomen van de negatieve bijeffecten

⁵ bron: Friese Milieu Federatie, Verlichting met beleid, aanbevelingen voor overheden om efficiënt te verlichten in het Noorden, juni 2005

van licht. De Wet Milieubeheer, de Algemeen Plaatselijke Verordening en de bouwvergunning bieden hiervoor aanknopingspunten.

Voor zover dat nog niet in de natuurbestemmingen was opgenomen, biedt het nieuwe plan ruimte voor het agrarisch medegebruik van natuurgebieden, voor zover dit als natuurbeheermaatregel wordt toegepast.

Voor zover het oude plan geen ruimte bood voor het benutten van bestaande natuurgebied als waterretentiegebied, biedt het nieuwe bestemmingsplan hiervoor de mogelijkheden zonder nadere planologische afweging. Dit is vooral een zaak van beheer, hetgeen het beste door de natuurbeherende organisatie en de waterbeheerder (Wetterskip Fryslân) kunnen worden geregeld.

Verder is in het plan rekening gehouden met de aanwijzingsbesluiten in het kader van Natura-2000. Het bestemmingsplan is er mede op gericht om de in deze besluiten genoemde diersoorten en habitattypen te beschermen. In voorkomende gevallen dient voorafgaand aan in dit bestemmingsplan genoemde flexibiliteitsprocedures te worden beoordeeld of de daarmee mogelijk te maken ontwikkeling niet in strijd is met het bepaalde in de Natuurbeschermingswet 1998.

Water en waterbeheer ^{11.7}

Gebruiksmogelijkheden

De gemeente heeft recent in samenwerking met Wetterskip Fryslân een waterplan opgesteld. Daarin is een aantal uitspraken opgenomen met betrekking tot de verbetering van het waterbeheer. De gemeente staat welwillend tegenover het realiseren van de doelen uit het waterplan. Zodra de plannen voldoende concreet zijn, zullen daarvoor de noodzakelijke planologische procedures worden doorlopen.

Voor het realiseren van nieuw water, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van grootschalige retentie, acht de gemeente een herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk. Plannen zullen in dat verband worden getoetst aan het ontwikkelingskader. Steeds geldt dat zij een bijdrage moeten leveren aan de hoofdfunctie van het gebied én dat zij een bijdragen leveren aan het vergroten van de landschappelijke kwaliteit.

De gemeente zal in z'n algemeenheid de boezem bestemmen voor water, waterbeheer en zonodig scheepvaart en waterrecreatie. Met het oog op het beschermen van de landschappelijke kwaliteit streeft de gemeente naar het zoveel mogelijk handhaven van natuurlijke oevers. Iedere vorm van oeververdediging kan worden toegestaan, mits gemeentelijke toestemming is verkregen. Hetzelfde geldt voor steigers.

De gemeente zal via het bestemmingsplan niet de door het Wetterskip noodzakelijk geachte compensatieverplichting van het verlies aan oppervlaktewatercapaciteit regelen, indien er op basis van het nieuwe bestemmingsplan rechtens kan worden gebouwd. In het plan is de watercompensatie wel verplicht voor ontwikkelingen die door middel van een flexibiliteitsprocedure tot stand komen (vrijstelling, wijziging). Wel wil de gemeente met het Wetterskip overleggen over het opzetten van een gezamenlijke waterbank. De waterbank kan worden gebruikt voor het realiseren van de noodzakelijk geachte oppervlaktewatercompensatie.

B o u w m o g e l i j k h e d e n

Buiten bouwwerken ten behoeve van het waterbeheer, het scheepvaartverkeer en het weg- en spoorwegverkeer zijn binnen het water geen bouwmogelijkheden.

De gemeente kan het realiseren van schiphuizen in het buitengebied toestaan, mits deze worden gebouwd op of in aansluiting op een erf en deze een beperkte omvang en hoogte hebben. Uitgangspunt is dat boten met een doorvaarthoogte van ten hoogste 2.50 m ("Middelzeehoogte") hierin een ligplaats kunnen krijgen. Verder zullen eisen worden gesteld aan materiaalgebruik en landschappelijke inpassing.

Van belang is om op te merken dat er naast het bestemmingsplan voor alle zaken die plaatsvinden in de directe nabijheid van het water de Keur van het Wetterskip dient te worden geraadpleegd. Voor veranderingen in deze omgeving is namelijk te allen tijde een ontheffing van de Keur van het Wetterskip nodig.

P r o j e c t e n

In het waterplanplan is een lijst met projecten opgenomen die de gemeente te zijner tijd wil realiseren. Binnen de kaders van dit bestemmingsplan kunnen de meeste projecten worden gerealiseerd. In enkele gevallen zal een aparte planologische procedure moeten worden gevoerd. Het gaat om de volgende projecten:

Deelgebied Centrale As

Deelgebied Noordoost

Deelgebied Zuid-oost

Deelgebied West

Doel	Nieuw (n) / bestaand (b) beleid	Project
Vergroten regionale bergingscapaciteit.	B / N	Omleiding Wargaester Feart ten westen van Wergea benutten.
Vergroten recreatieve aantrekkelijkheid.		Mogelijkheden bieden voor het realiseren van een <u>nieuw meer in de Himpensermar</u> .
Uitbreiden woningaanbod binnen randvoorwaarden waterhuishouding.	B / N	Bij bouw nieuwe woningen grondwaterneutraal (geen drainage) en afvalwaterneutraal (geen regenwater op riolering) laten bouwen.
Bergingscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		Waarmogelijk oppervlaktewater aanleggen.
Invloed bebouwd gebied op watersysteem verminderen.	B / N	Bij herstructurering Wergea, Grou en Akkrum waar mogelijk verhard oppervlak afkoppelen en oppervlaktewater aanleggen.
Bergingscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Vergroten recreatieve aantrekkelijkheid.		Voorzieningen aanleggen voor verblijfsrecreatie.
Waterkwaliteit verbeteren.	N	Watergangen natuurvriendelijk inrichten.
Bergingscapaciteit vergroten.		
Aantrekkelijkheid vergroten.		
Bevaarbaarheid herstellen.	B	Watergangen baggeren ¹
Afvoercapaciteit op peil houden		
Waterkwaliteit verbeteren (verontreinigd slib verwijderen)		
Invloed bebouwd gebied op watersysteem verminderen.	B / N	In herstructureringsgebieden Warten waar mogelijk verhard oppervlak afkoppelen en oppervlaktewater aanleggen.
Bergingscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Bluscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Vaarverbinding tussen Wergea en Warten maken.	Dorpensvisie	Mogelijkheden bieden om de verbinding tussen <u>de Meanewei en Wartenasterwiid te herstellen</u> .
Verhogen waterkwaliteit.	B / N	Ongezuiverde lozingen huishoudelijk afvalwater in <u>Alde Feanen saneren</u> .
<u>Verdere klink leggenaan</u>	N	<u>Peilbeheer aanpassen op veengronden</u> .
Wateroverlast voorkomen door bergen van overtollig water.	N	Afvoermogelijkheid creëren naar nieuw oppervlaktewater in de Himpensermar
Bevaarbaarheid herstellen.	B	Watergangen baggeren
Afvoercapaciteit op peil houden		
Waterkwaliteit verbeteren (verontreinigd slib verwijderen)		
Invloed bebouwd gebied op watersysteem verminderen.	B / N	In herstructureringsgebieden Aldeboam waar mogelijk verhard oppervlak afkoppelen en oppervlaktewater aanleggen.
Bergingscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Bluscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Regionale waterberging.	N	Mogelijkheden bieden voor het inrichten van polders als retentiegebied.
Financiële ondersteuning agrarisch onrendabele gebieden.		
Bevaarbaarheid herstellen.	B	Watergangen baggeren.
Afvoercapaciteit herstellen		Optimaliseren hoogwatercircuit
Waterkwaliteit verbeteren (verontreinigd slib verwijderen)		
Uitbreiden woningaanbod binnen randvoorwaarden waterhuishouding.	B / N	Nieuwe woningen grondwaterneutraal (geen drainage) en afvalwaterneutraal (geen regenwater op riolering) laten bouwen. Oppervlaktewater aanleggen.
Bergingscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Bluscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Invloed bebouwd gebied op watersysteem verminderen.	B / N	In herstructureringsgebieden waar mogelijk verhard oppervlak afkoppelen en oppervlaktewater aanleggen.
Bergingscapaciteit bebouwd gebied vergroten.		
Aan- en afvoer van water naar dorpen garanderen		Hoogwatercircuit aanleggen
Watergang geschikt maken voor kleine recreatievaart.	Dorpensvisie	Mogelijkheden bieden om de Müzel te verbreden en te verdiepen en overdraagplaatsen voor kano's maken
Bevaarbaarheid herstellen.	B	Watergangen baggeren
Afvoercapaciteit op peil houden		
Waterkwaliteit verbeteren (verontreinigd slib verwijderen)		

Duurzame energiebronnen 11.8

Windenergie

In het bestemmingsplan is hiervoor geen regeling opgenomen. Dergelijke ontwikkelingen vereisen maatwerk en kunnen daarom moeilijk worden geregeld in de voorschriften van het bestemmingsplan. In het streekplan van de provincie is eveneens geen regeling over windenergie opgenomen. Het provinciaal beleid ten aanzien van windenergie is neergelegd in de nota Windstreek. Het gemeentelijk beleid is gericht op de - op termijn - sanering van de verspreid in het buitengebied aanwezige windturbines. Besluitvorming over een opschalingscluster binnen de gemeente heeft los van de voorliggende bestemmingsplanherziening plaatsgevonden. De gemeente heeft besloten niet mee te werken aan de opschaling van windmolens in een cluster. Dit standpunt is op dit moment (nog) niet herzien.

Mestvergistingsinstallaties

Ook hiervoor geldt dat wij dit niet willen regelen in het bestemmingsplan. Dergelijke ontwikkelingen vereisen eveneens maatwerk en kunnen niet geregeld worden in de voorschriften van het bestemmingsplan. Om dergelijke installaties rendabel te maken is veelal aanvoer van elders noodzakelijk. Dit overschrijdt de grenzen van het eigen agrarisch bedrijf. Gelet op aspecten als aan- en afvoer van materiaal (verkeersaantrekkende werking), externe veiligheid, milieuregelgeving en landschappelijke inpassing is een afzonderlijke beoordeling in dit soort situaties wenselijk. Vooral de afwijking omtrent de locatie (bedrijventerrein of bij het agrarisch bedrijf) is belangrijk.

Beschermd dorpsgezicht

Warstiens 11.9

In artikel 36 van de Monumentenwet is bepaald dat de aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht in het bestemmingsplan dient te worden verwerkt. In dit bestemmingsplan is het beschermd dorpsgezicht van Warstiens, voor zover dit deel uitmaakt van het buitengebied, opgenomen. Daartoe is een dubbelbestemming in het plan opgenomen die gericht is op het behoud van de cultuurhistorische waarden die in de aanwijzing van belang zijn geacht. Het gaat met name om het behoud van de volgende waarden:

- het behoud van de relatie tussen de kern Warstiens en het omliggende open landschap, waarbij met name de openheid tussen het dorp en het Langdeel essentieel is;
- het zoveel mogelijk openhouden van het landschap door bij het realiseren van bebouwing (onder meer de boerderij Gerkma State) het totaal aan bebouwing zoveel mogelijk te concentreren en zo te

plaatsen dat het zicht vanuit het veld op Warstiens zoveel mogelijk wordt gehandhaafd;

- het behoud van de bestaande hoogteverschillen, ondermeer bestaande uit de hoger liggende ontsluitingsweg;
- het handhaven van de bestaande erfbeplanting.

Juridische vormgeving

Vormgeving van het plan ^{12.1}

Ingevolge artikel 12 van het Besluit op de ruimtelijke ordening 1985 (Bro) moet een bestemmingsplan worden vervat in:

een omschrijving van de bestemmingen, waarbij het toe te kennen doel of de doeleinden wordt aangegeven, alsmede in het voorkomende geval een beschrijving in hoofdlijnen van de wijze waarop met het plan dat doel of die doeleinden worden nagestreefd;

een of meer kaarten met bijbehorende verklaring, waarop de bestemming van de in het plan begrepen gronden worden aangewezen;

voor zover nodig, voorschriften omtrent het gebruik van de in het plan begrepen grond en van de zich daarop bevindende opstallen;

voor zover nodig uitwerkings-, wijzigings- en vrijstellingsbepalingen.

Voorts dient een bestemmingsplan vergezeld te gaan van een toelichting, waarin de aan het plan ten grondslag liggende gedachten, de uitkomsten van het onderzoek, de uitkomsten van het overleg, de rapportering van de inspraak en in het voorkomende geval het ontbreken van overeenstemming over de verdeling van hogere kosten is vermeld.

Plankaart en voorschriften vormen derhalve de essentiële onderdelen van het bestemmingsplan. Tussen deze beide onderdelen bestaat een zeer nauwe wisselwerking. De regeling van de diverse kaart aanduidingen vindt plaats door middel van de (verbale) voorschriften (het blauwe gedeelte van het plan), terwijl anderzijds de voorschriften kunnen verwijzen naar aanduidingen op de kaart.

De relatie tussen plankaart en voorschriften komt zeer sterk tot uitdrukking in de bij de kaart behorende verklaring. In deze verklaring vindt men een opsomming van de aangewezen bestemmingen, die correspondeert met de regeling van de bestemmingen in de voorschriften.

Bovendien zijn in deze verklaring een aantal aanduidingen opgenomen, die van belang zijn voor de (juridische) regeling in de voorschriften (bijvoorbeeld de aanduidingen bouwvlak en bestemmingsvlak).

De plankaart 12.2

In verband met de omvang van het in het onderhavige plan begrepen gebied zijn alle in het plan voorkomende gronden weergegeven op een plankaart op schaal 1:5000, bestaande uit 10 bladen. Qua beeld is zoveel mogelijk aangesloten bij de NIROV-uitgave "Op de digitale leest" en deels is gebruik gemaakt van de landelijke Standaard Vergelijkbaarheid Bestemmingsplannen (SVBP). De plankaart is digitaal beschikbaar.

De voorschriften 12.3

De voorschriften regelen, in relatie tot de op de plankaart aangegeven bestemmingen, het toegelaten gebruik van grond en opstallen, voor zover dit voor een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk is.

De voorschriften omtrent het gebruik van grond en opstallen (gebruiksvoorschriften) kunnen worden onderscheiden in:

- voorschriften betreffende het bouwen;
- voorschriften betreffende het gebruik;
- voorschriften betreffende het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Van belang is dat voorschriften alleen verbieden of toestaan (eventueel onder voorwaarden); verplichten tot bijvoorbeeld bouwen of een bepaald gebruik kunnen zij derhalve niet. Ingeval iemand echter tot bouwen of een bepaald gebruik over wil gaan, zal toetsing van de voorgenomen activiteit aan het bestemmingsplan moeten plaatsvinden.

De hoofdopbouw van de voorschriften ziet er als volgt uit:

- Inleidende bepalingen;
- Bestemmingsbepalingen;
- Dubbelbestemmingen;
- Algemene bepalingen;
- Overgangs- en slotbepalingen.

ALGEMENE BEPALINGEN

Onder de inleidende bepalingen zijn opgenomen:

begripsbepalingen (zie artikel 1), waarin een aantal in de voorschriften gehanteerde begrippen nader is omschreven om misverstanden over de interpretatie ervan te voorkomen, dan wel om veel voorkomende termen als trefwoord te kunnen gebruiken (dit laatste geldt bijvoorbeeld voor begrippen als "gebouw" en "ander bouwwerk", waarvoor anders steeds de omschrijving in de voorschriften zou moeten worden gebruikt);

- wijze van meten (zie artikel 2), waarin, ten behoeve van een uniforme toepassing van het plan, wordt aangegeven hoe maten als goothoogte, bouwhoogte en dakhelling dienen te worden gemeten.

In de artikelen 3 t/m 27 is de eigenlijke bestemmingsregeling opgenomen, waaronder een negental dubbelbestemmingen. Ten behoeve van de toegankelijkheid en hanteerbaarheid van de planvoorschriften zijn alle voorschriften die betrekking hebben op een bepaalde bestemming, zoveel mogelijk bij die betreffende bestemming ondergebracht.

Voor de afzonderlijke bestemmingen is de volgende indeling aangehouden:

- bestemmingsomschrijving;
- bouwvoorschriften;
- nadere eisen;
- vrijstelling van de bouwvoorschriften;
- gebruiksvoorschriften;
- vrijstelling van de gebruiksvoorschriften;
- voorschriften betreffende uitvoering van werken en werkzaamheden;
- strafbepaling;
- wijzigingsbevoegdheden;
- algemene voorwaarden en procedurebepalingen vrijstellingen en wijzigingen.

De onderdelen a, b, e, f en h komen in ieder bestemmingsartikel voor, de overige onderdelen komen alleen voor, indien gebruikmaking van de bedoelde instrumenten noodzakelijk of gewenst werd geacht. Hierna zal uitvoeriger op aard en strekking van diverse onderdelen van de planvoorschriften worden ingegaan.

Met name regels met betrekking tot vrijstelling, wijziging en aanlegvergunning zijn in dit opzicht van belang, aangezien deze instrumenten in het plan veelvuldig zijn toegepast en in hoofdzaak de flexibiliteit (dat wil zeggen de mogelijkheid tot aanpassing van het plan aan de te verwachten, maar niet concreet te beoordelen ontwikkelingen) bepalen.

In lid 1 van ieder artikel is de omschrijving opgenomen van het doel of doeleinden die aan de betreffende bestemming zijn toegekend. Deze nadere omschrijving is van essentieel belang, aangezien zij de basis vormt voor de overige op de bestemming betrekking hebbende voorschriften en regels.

Voor zover het noodzakelijk bleek om dringende redenen (in de toelichting omschreven) een beperking van de mogelijkheden binnen de gegeven bestemming op te nemen, is de basis voor een dergelijke beperking reeds verwoord in deze bestemmingsomschrijving.

In het plan zijn de al dan niet in directe relatie met een bestemming staande voorzieningen, zoals ondergrondse leidingen, verhardingen, bermen, geluidwerende voorzieningen, centrale installaties ten behoeve van

de energievoorziening, voorzieningen ten behoeve van de waterbeheersing in de vorm van watergangen, duikers, waterkeringen e.d. in de bestemming begrepen, zonder dat dit uitdrukkelijk is vermeld.

BOUWVOORSCHRIFTEN

In deze voorschriften staat aangegeven:

- de situering van de toegelaten bebouwing (voor gebouwen is de plaats veelal aangegeven door middel van een bouwvlak, bestemmingsvlak of bebouwingsrichting);
- maatvoering waaraan de toegelaten bebouwing zal moeten voldoen (eisen omtrent goothoogte, bouwhoogte, dakhelling en soms ook oppervlakte en inhoud).

Voorschriften betreffende bebouwing binden de burger indirect in die zin, dat de toepassing van deze voorschriften verloopt via het bouwvergunningstelsel van de Woningwet. Deze wet bepaalt in artikel 40 dat het verboden is te bouwen zonder of in afwijking van een bouwvergunning van burgemeester en wethouders, terwijl aanvragen om bouwvergunning dienen te worden beoordeeld op hun al dan niet strijdigheid met een vigerend bestemmingsplan, tenzij er sprake is van vergunningvrije bouwwerken, zoals aangegeven in artikel 43 van de Woningwet.

NADERE EISEN

Op grond van artikel 15 WRO kunnen ten opzichte van in plan omschreven punten nadere eisen worden gesteld door burgemeester en wethouders. Nadere eisen kunnen alleen worden opgenomen als bestemmingsplan zelf de basiseisen bevat. Het stellen van andere eisen biedt de mogelijkheid het bestemmingsplan op bepaalde punten bij te sturen.

VRIJSTELLING VAN DE BOUWVOORSCHRIFTEN

Op grond van artikel 15 WRO kan bij een bestemmingsplan worden bepaald, dat burgemeester en wethouders met inachtneming van bepaalde regels bevoegd zijn vrijstelling te verlenen van bij het plan aangegeven voorschriften. Met deze mogelijkheid wordt beoogd om op ondergeschikte punten van de voorschriften af te kunnen wijken om een soepele toepassing ervan mogelijk te maken.

De vrijstelling zal in ieder geval niet zover mogen strekken, dat de gegeven bestemming (en daarmee de door de gemeente gedane beleidskeuze) wezenlijk geweld wordt aangedaan. Daarom dient de vrijstellingsmogelijkheid te worden gebonden aan een objectieve begrenzing, waaruit valt af te lezen in welke mate vrijstelling is toegestaan.

Aangezien de vrijstelling bedoeld is voor uitzonderingsgevallen, zullen burgemeester en wethouders de verschillende in het geding zijnde belangen zorgvuldig moeten afwegen en hierin bijvoorbeeld ook de noodzaak voor de aanvrager om voor vrijstelling in aanmerking te komen moeten betrekken. Per bestemming is een afwegingkader opgenomen voor het

verlenen van vrijstelling. Vrijstellingsmogelijkheden als hier bedoeld, zijn op diverse plaatsen in het plan opgenomen.

In de bepalingen betreffende het gebruik staat aangegeven welke vormen van gebruik van gronden en gebouwen binnen de gegeven bestemming niet toelaatbaar zijn. Daartoe is in het algemeen volstaan met de algemene bepaling "Het is verboden de gronden en bouwwerken te gebruiken of te laten gebruiken in strijd met de in lid 1 gegeven bestemmingsomschrijving". Tevens is voor de duidelijkheid aangegeven welk gebruik in ieder geval als strijdig met de bestemming wordt gerekend.

GEBRUIKSVOORSCHRIFTEN

Toepassing van het instrument vrijstelling is hierboven reeds voldoende uiteengezet. Wel wordt nog gewezen op het volgende. Hiervoor is gesteld, dat voor wat betreft de regeling van het gebruik van de gronden en gebouwen in het algemeen kan worden volstaan met een algemene gebruiksbe­paling. De Kroon heeft in constante jurisprudentie gesteld, dat een dergelijke bepaling van algemene strekking slechts toelaatbaar is, indien daarbij tevens is bepaald dat "burgemeester en wethouders van deze bepaling vrijstelling moeten verlenen, van het meest doelmatige gebruik, die niet door dringende redenen wordt gerechtvaardigd".

VRIJSTELLING VAN DE GE-
BRUIKSVOORSCHRIFTEN

De Kroon heeft hiermee willen voorkomen, dat de algemene gebruiks­bepaling een al te strikte toepassing door burgemeester en wethouders zou krijgen, zonder dat daarvoor dringende redenen aanwezig zijn. Een dergelijk geval zou zich bijvoorbeeld voordoen, indien de tijdelijke opslag van enige bouwmaterialen bij een woning zou worden verboden als zijnde in strijd met de woonbestemming. De hierbedoelde verplichte vrijstel­ling is in de planvoorschriften overeenkomstig de door de Kroon aangegeven redactie opgenomen.

Op grond van artikel 14 WRO kan bij een bestemmingsplan worden bepaald, dat het verboden is binnen een bij het plan aan te geven gebied bepaalde werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burge­meester en wethouders (aanlegvergunning).

VOORSCHRIFTEN BETREFFENDE
DE UITVOERING VAN WERKEN
EN WERKZAAMHEDEN

Een zodanig vergunningstelsel dient alleen te worden opgenomen, voor zover dat noodzakelijk is:

- om te voorkomen dat een terrein minder geschikt wordt voor de verwerkelijking van een bij het plan gegeven bestemming;
- ter handhaving en ter bescherming van een verwerkelijkte be­stemming.

Het aanlegvergunningstelsel is bedoeld voor werken en werkzaam­heden, die weliswaar in beginsel binnen de gegeven bestemming niet

ontoelaatbaar zijn, maar waarbij eerst na beoordeling van de plaats, vorm en wijze van uitvoering de toelaatbaarheid in het concrete geval kan worden vastgesteld. In die zin vormt het aanlegvergunningstelsel voor de gemeente een instrument om soepel in te kunnen spelen op de concrete situatie en te kunnen bijsturen door bijvoorbeeld het verbinden van voorwaarden aan de vergunning.

STRAFBEPALING

Per bestemming is aangegeven dat overtreding van de gebruiksvoorschriften of het uitvoeren van werken en werkzaamheden zonder of in afwijking van een aanlegvergunning een strafbaar feit oplevert in de zin van artikel 1a onder 2° van de wet op de economische delicten.

WIJZIGINGSBEVOEGDHEDEN

Op grond van artikel 11 WRO kan bij een bestemmingsplan worden bepaald, dat burgemeester en wethouders dan wel de gemeenteraad binnen bij het plan te bepalen grenzen het plan kunnen wijzigen. Met deze mogelijkheid kan worden bereikt, dat het gemeentebestuur soepel kan inspelen op situaties, die weliswaar in het algemeen verwacht kunnen worden, maar waarvan de plaats en de vorm in concreto niet op voorhand zijn in te schatten. Derhalve kan door middel van wijziging soepel worden ingespeeld op de concrete situatie. De mogelijkheid tot wijziging is ingrijpender van aard dan de vrijstelling. Wijziging kan zowel bestemmingen als voorschriften betreffen, vrijstellen kan alleen plaatsvinden van voorschriften

Van de aard van de afwijking is afhankelijk welk instrument moet worden gekozen. In ieder geval mag de wijziging niet zover strekken, dat de structurele opzet van het plan wordt aangetast. Voor zodanige wijzigingen zal het bestemmingsplan moeten worden herzien via eenzelfde procedure als voor de totstandkoming van het plan is vereist. In het onderhavige plan is een aantal algemene wijzigingsbevoegdheden opgenomen, die gelden voor meerdere bestemmingen, alsmede wijzigingsbevoegdheden die gelden voor één bepaalde bestemming; deze zijn bij de betreffende bestemming opgenomen.

Bij de diverse wijzigingsbevoegdheden zijn steeds duidelijke begrenzingen opgenomen, waaruit blijkt tot hoever de wijziging mag reiken. Toepassing van de wijzigingsbevoegdheid behoeft goedkeuring van Gedeputeerde Staten, tenzij GS bij het goedkeuringsbesluit bepalen dat zij daarvan afzien.

ALGEMENE VOORWAARDEN EN PROCEDUREBEPALINGEN VRIJSTELLINGEN EN WIJZIGINGEN

Per bestemming is aangegeven onder welke voorwaarden vrijstelling van de bouw- of gebruiksvoorschriften kan worden verleend, of een wijzigingsbevoegdheid kan worden toegepast. Daarnaast is een procedureregel opgenomen.

ALGEMENE BEPALINGEN

De artikelen 28 t/m 32 bevatten een aantal algemene bepalingen.

In artikel 28 is de afstemming op andere wet- en regelgeving geregeld. Daarbij gaat het om de afstemming op het volgende:

- Algemene plaatselijke verordening van de gemeente Boarnsterhim;
- Vaarwegenverordening Friesland;
- Verordening ten aanzien van aanleggen en ligplaats innemen van vaartuigen;
- Regelgeving van het waterschap;
- Wegenverordening Friesland;
- Welstandsbeoordeling;
- Woonschepenverordening Boarnsterhim.

In artikel 29 is een anti-dubbeltelbepaling opgenomen. Doel van deze bepaling is te voorkomen dat, wanneer volgens een bestemmingsplan bepaalde bouwwerken niet meer dan een bepaald deel van een bouwperceel mogen beslaan, het opengebleven terrein niet nog eens meetelt bij het toestaan van een ander bouwwerk waaraan een soortgelijke eis wordt gesteld.

In artikel 30 is de uitsluiting van de aanvullende werking van de bouwverordening opgenomen. In gevolge de Woningwet (artikel 9) blijven, bij strijdigheid tussen de voorschriften uit de bouwverordening en die van het bestemmingsplan de voorschriften uit de bouwverordening buiten toepassing. Regelt het bestemmingsplan niets over het betreffende onderwerp dan blijven de voorschriften uit de bouwverordening wel van toepassing, tenzij het bestemmingsplan anders bepaalt. Onduidelijkheid kan ontstaan indien het bestemmingsplan een algemene regel geeft, bijvoorbeeld ten aanzien van de hoogte van andere bouwwerken. De vraag is dan of de specifieke regeling uit de bouwverordening over bijvoorbeeld erfscheidingen buiten toepassing blijft. Met het oog op het geven van duidelijkheid is aangegeven welke stedenbouwkundige bepalingen uit de bouwverordening van toepassing blijven.

In artikel 31 is een aantal vrijstellingsbepalingen opgenomen met het oog op soepel kunnen inspelen op voorkomende gevallen, die weliswaar niet in overeenstemming zijn met de concrete voorschriften, maar die op zichzelf geen wezenlijke aantasting daarvan betekenen.

In artikel 32 is een aantal wijzigingsbevoegdheden opgenomen die betrekking hebben op meerdere bestemmingen. Deze wijzigingen hebben betrekking op meer ingrijpende veranderingen die op zich de structuur van het bestemmingsplan niet aantasten, maar waarvan gezien de aard en omvang in de concrete situatie een nadere belangenafweging gewenst is.

In artikel 33 zijn overgangsbepalingen opgenomen. Hiermee wordt bereikt dat bestaand gebruik of bestaande bouwwerken die afwijken van het be-

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

stemmingsplan kunnen worden voortgezet. Het overgangsrecht beschermt de gevestigde belangen of rechten bij een nieuwe, van de bestaande situatie afwijkende regeling. Bouwwerken, of gebruik die al in strijd waren met de voorgaande bestemmingsplannen, zijn uitgesloten van het overgangsrecht.

In artikel 34 is aangegeven dat de onderhavige voorschriften behoren bij het bestemmingsplan "Buitengebied Boarnsterhim 2008".

Ten slotte zijn bij de voorschriften bijlagen opgenomen, waarnaar in de voorschriften wordt verwezen. In die zin maken de bijlagen deel uit van de voorschriften. Het gaat om het volgende:

1. Natuurlijke en landschappelijke waarden;
2. Staat van Bedrijven;
3. Notitie "Het innemen van een ligplaats voor recreatieve "Woon-schepen";
4. Notitie "Handleiding aanleg en onderhoud van bossingels rond bedrijven in het buitengebied van Boarnsterhim.

In gevallen waarin de voorschriften verwijzen naar de genoemde bijlagen, dient de inhoud van de betreffende bijlage als nadere aanwijzing te worden geïnterpreteerd bij de toepassing van het betreffende voorschrift.

Bestemmingsplanprocedure ^{12.4}

De bestemmingsplanprocedure is geregeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) en het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro 1985). In het kort ziet deze procedure er als volgt uit:

VOORBEREIDINGSPROCEDURES

Een voorontwerpbestemmingsplan wordt opgesteld door het college van burgemeester en wethouders en wordt voor overleg toegezonden aan een aantal in artikel 10 van het Bro 1985 genoemde instanties en overeenkomstig de gemeentelijke inspraakverordening voor de inspraak ter inzage gelegd op de daartoe in de gemeente gebruikelijke plaatsen. Het college van burgemeester en wethouders reageert op het overleg (ex artikel 10 Bro 1985) en de inspraak, gehoord de raadscommissie, door in de toelichting van het plan op de gemaakte op- en aanmerkingen in te gaan en aan te geven welk standpunt de gemeente daarover inneemt.

VASTSTELLINGSPROCEDURES

Vervolgens wordt het ontwerpplan, na een officiële aankondiging daartoe in de Staatscourant en in een of meer dag- of nieuwsbladen, gedurende 6 weken ter gemeentesecretarie ter visie gelegd (eerste tervisielegging). Een ieder kan gedurende deze periode een zienswijze kenbaar maken bij de gemeenteraad. De gemeenteraad neemt omtrent het ontwerpbestemmingsplan en de daarover kenbaar gemaakte zienswijzen een besluit en

stelt het plan (eventueel in gewijzigde vorm) vast en zendt het plan ter goedkeuring toe aan Gedeputeerde Staten.

Nadat het plan door de gemeenteraad is vastgesteld ligt het opnieuw gedurende 6 weken op de gemeentesecretarie ter visie (tweede tervisielegging). Belanghebbenden die eerder zienswijzen kenbaar hebben gemaakt, maar naar hun mening onvoldoende door de gemeenteraad tegemoet zijn gekomen, kunnen nu bij Gedeputeerde Staten bedenkingen inbrengen. Wanneer de gemeenteraad wijzigingen tijdens de vaststelling van het plan heeft aangebracht, kan iedere belanghebbende ten aanzien van deze wijzigingen in diezelfde periode bij Gedeputeerde Staten bedenkingen inbrengen.

Nadat de Provinciale Planologische Commissie advies omtrent het toegezonden plan en de gemaakte bedenkingen heeft uitgebracht, nemen Gedeputeerde Staten een beslissing. In het geval Gedeputeerde Staten geen bedenkingen hebben bereikt en Gedeputeerde Staten het plan in zijn geheel goedkeuren, is het plan onherroepelijk geworden. De procedure is in die situatie dan ook geëindigd.

In alle andere gevallen kan de procedure worden vervolgd. Voor wat betreft het deel van het plan waartegen geen bedenkingen zijn gerezen en door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd, is er sprake van het onherroepelijk worden van dit betreffende deel.

Opnieuw wordt het geheel of gedeeltelijk goedgekeurde plan ter gemeentesecretarie gedurende 6 weken ter visie gelegd (derde tervisielegging). Alleen degenen die eerder bedenkingen hebben gemaakt bij Gedeputeerde Staten kunnen nu opnieuw in beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak bij de Raad van State. In het geval dat aan het plan gedeeltelijk goedkeuring is onthouden, kunnen ook anderen in beroep bij deze afdeling, zij het alleen op dit punt.

Indien door de Raad van State aan delen van het plan de goedkeuring wordt onthouden, dient het gemeentebestuur binnen een jaar een nieuw bestemmingsplan te maken, waarin de aanwijzingen van Gedeputeerde Staten en/of de Raad van State zijn opgevolgd.

GOEDKEURINGSPROCEDURE

PROCEDURE RAAD VAN STATE

Handhaving 13

Handhaving is het sluitstuk van de ruimtelijke ordening. Het achterwege laten of gebrekkig uitvoeren van handhaving leidt tot ruimtelijk ongewenste ontwikkelingen, is slecht voor de ruimtelijke kwaliteit en tast de geloofwaardigheid van het bestuur en de rechtszekerheid van de burger aan. De gemeente is primair verantwoordelijk voor de handhaving van de ruimtelijke regelgeving.

Het actief bewaken van de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving kan zowel preventief als repressief.

Repressieve handhaving is het achteraf toepassen van sancties wanneer in strijd met de voorschriften is gehandeld of dat er een direct vermoeden daartoe bestaat. Preventieve handhaving wil zeggen het op voorhand tegengaan c.q. het voorkomen dat afwijkingen van de regels ontstaan. Om dat te bevorderen zijn 5 concrete maatregelen en acties geformuleerd, die zouden moeten worden toegepast. Onderstaand is aangegeven hoe dat in het kader van dit bestemmingsplan handen en voeten is gegeven.

1. Het zorgen voor actuele bestemmingsplannen die goed uitvoerbaar zijn

Middels het voorliggende bestemmingsplan wordt het vigerende bestemmingsplan herzien. Op tal van (beleids)terreinen wordt daarmee een actualisering doorgevoerd. Een actueel bestemmingsplan is een basis voor een goede handhaafbaarheid. Naast de actualiteit van het bestemmingsplan zijn ook de helderheid van het geformuleerde beleid en een uniforme bestemmingsplansystematiek aspecten die bijdragen aan de handhaafbaarheid van bestemmingsplannen. Bij het opstellen van het voorliggende bestemmingsplan is daarom onder meer rekening gehouden met de volgende zaken:

- Bij het hanteren van begrippen is zoveel mogelijk aangesloten bij het algemeen gangbare spraakgebruik; vreemde woorden worden zoveel mogelijk voorkomen.
- Begripsbepalingen zijn alleen toegepast indien het begrip wordt gebruikt in de planvoorschriften en dit begrip zonder nadere definitie tot verwarring zou leiden. Voor alle overige begrippen dient het Groot Nederlands Woordenboek van Van Dale als naslagwerk.
- De begrippen houden zelf geen regeling in.
- De op een bestemming van toepassing zijnde regels zijn zoveel mogelijk in één artikel opgenomen, zonder verwijzingen naar algemene of bijzondere bepalingen in andere artikelen. Dat voorkomt

gezoek maar ook het missen van regels die wel degelijk van toepassing zijn.

- Bij iedere bestemming is gebruik gemaakt van dezelfde opbouw.
- Vrijstellingen en dergelijke zijn voor zover mogelijk voorzien van objectieve toetsingscriteria; van meer indicatieve criteria is zo goed mogelijk de intentie weergegeven in bijlagen bij de voorschriften.
- Bestaand gebruik en bebouwing, afwijkend van de algemene norm is zoveel mogelijk als recht opgenomen.
- Het voorkómen van dubbele regelgeving en waar mogelijk gebruik maken van sectorwetten c.q. verordeningen; zo is bijvoorbeeld de bescherming van een (archeologisch) monument afdoende geregeld in de Monumentenwet, zodat in het bestemmingsplan kan worden volstaan met een algemene regeling (aanduiding "archeologisch waardevol gebied"); de regeling van de waterhuishouding is afdoende vastgelegd in de door het waterschap vast te stellen en door Gedeputeerde Staten goed te keuren peilbesluiten, zodat een regeling in het bestemmingsplan achterwege kan blijven.

2. Het uitoefenen van regulier toezicht op de buitensituatie.

Het toezicht op de buitensituatie vindt plaats hetzij als reactie op klachten van derden ("piepsysteem") hetzij bij de uitoefening van de reguliere controle door één van de gemeentelijke buitendienstinspecteurs. De betreffende inspecteurs worden nader geïnstrueerd over de te handhaven natuurlijke- en landschappelijke waarden in het buitengebied.

Bij het toezicht wordt gebruik gemaakt van luchtfoto's: door regelmatig luchtfoto's van de gehele gemeente te laten maken is het mogelijk om veranderingen waar te nemen en na te gaan of deze veranderingen legaal tot stand zijn gekomen dan wel dat er sprake is van een overtreding. Middels luchtfoto's wordt niet alleen de bestaande situatie voor wat betreft de bebouwing in beeld gebracht, maar ook ten aanzien van beplanting en waterlopen.

3. Het (gestructureerd) verstrekken van duidelijke voorlichting over regelgeving en beleid, met name over bestemmingsplannen en bouw mogelijkheden

Doel hiervan is met name kennisoverdracht- en vergroting. De burger moet kunnen weten wat wel en wat niet mag. De gemeente gebruikt daarvoor "Op 'e Hichte".

Hiernaast dient ook aandacht besteed te worden aan directe voorlichting aan instanties en organisaties; hierbij kan gedacht worden aan waterschappen, natuurorganisaties, landinrichtingscommissies, landbouworganisaties e.d. Doel daarvan is om aan deze instanties duidelijkheid te geven voor

welke zaken een bouw- of aanlegvergunning, een vrijstelling of wijziging nodig is.

4. Het plegen van overleg met de burger
Overleg is het allereerste instrument om te pogen een overtreding ongedaan te maken. Dit punt behoeft geen nadere toelichting.

5. Het opnemen van een (aanleg)vergunningstelsel

Met het verbinden van bepaalde activiteiten aan de voorwaarde dat daarvoor een vergunning nodig is, worden deze activiteiten aan een preventieve controle onderworpen; vooraf vereiste vergunningen en vrijstellingen zijn derhalve te beschouwen als vormen van preventief toezicht. Hieronder vallen de bouwvergunning, de aanlegvergunning, de sloopvergunning en vrijstellingsbevoegdheden.

Met de bekendmaking/inwerkingtreding van een strenger handhavingsbeleid wordt op dat punt met het verleden gebroken. De gemeente creëert daarmee een "nulsituatie" waarbij het voor iedereen binnen de gemeente duidelijk kenbaar moet (kunnen) zijn dat vanaf dat moment strenger op de naleving van de ruimtelijke- en bouwregelgeving zal worden toegezien.

NULSITUATIE BUITENGEBIED

Uitgangspunt is dat in beginsel zal worden opgetreden tegen alle navolgende illegale situaties die zich na deze "nulsituatie" voordoen:

- het bouwen zonder of in afwijking van een monumenten-, milieu- en/of bouwvergunning c.q. toestemming, inclusief de daaraan verbonden voorwaarden, nadere eisen en bepalingen;
- het bouwen en/of gebruiken van gronden en bouwwerken in strijd met de daaraan gegeven bestemming;
- het verrichten van werken en werkzaamheden zonder aanlegvergunning;
- het slopen zonder of in afwijking van een sloopvergunning.

Indien een illegale situatie wordt geconstateerd, is het van belang vast te kunnen stellen op welk moment die is ontstaan. Dit is met behulp van luchtfoto's gemakkelijk vast te stellen. Deze luchtfoto's zijn met name van belang met betrekking tot bebouwing en inrichten van gronden; illegaal gebruik is (helaas) vrijwel niet op luchtfoto's waar te nemen. Daarvoor worden regelmatig inspecties vanaf de openbare weg uitgevoerd.

